
ἡ Παιδόπολις
6
OTO-OFFSET
ΧΛΙΒΑΝΙΔΗ

ἡ Παιδόπολις

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΡΑΝΟΥ
«ΠΡΟΝΟΙΑ ΒΟΡΕΙΩΝ ΕΠΑΡΧΙΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ»

Διεύθύνεται ἀπὸ τριμελῆ Ἐπιτροπὴ Ἐντεταλμένων Κυριῶν ΠΒΕΕ.

ΓΡΑΦΕΙΑ: Ἡρώδου Ἀττικοῦ 9

ΑΘΗΝΑΙ, 16 ΜΑΡΤΙΟΥ 1950
ΕΤΟΣ Α', ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 6

ΕΤΗΣΙΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ:

Ὀργανισμοί, Τράπεζαι, Ἑταιρεῖαι	Δρχ. 100.000
Δῆμοι καὶ Κοινότητες ἄνω τῶν 5.000 κατοίκων καὶ Ἰδιῶται	» 50.000
Λοιποὶ Δῆμοι καὶ Κοινότητες	» 25.000
Μαθηταί, Πρόσκοποι, Ὁδηγοί, Στρατιῶται	» 10.000

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 1000

Ὑπεύθυνος Συντάξεως: ΑΓ. ΜΕΤΑΞΑΣ, Ἀντιφίλου 16 — Ἀθῆναι
Προϊστάμενος Τυπογραφείου: ΧΑΡ. ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ, Κορυζῆ 11

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ἀπαντᾶ:

* Σ' εὐχαριστοῦμε ἀγαπητὴ Βαρβάρα Νικ. Θεοδοσιάδου (Αἴγιο) γιὰ τὰ αἰνίγματα ποὺ μᾶς ἔστειλες. Τὸ παραδώσαμε στὸν συντάκτη τῶν σπαζοκεφαλιῶν γιὰ νὰ τὰ χρησιμοποιήση στὴ σελίδα του. Ἐπίσης καλὸ εἶναι καὶ τὸ ἀνέκδοτο «τὰ στοιχεῖα τῆς φύσεως». Σὲ παρακαλοῦμε μόνο νὰ γράφης σὲ χωριστὰ χαρτιὰ τὶς σπαζοκεφαλιὲς καὶ τὰ ἀνέκδοτα, ὅπως καὶ σὲ χωριστὸ τὴ συνεργασία σου γιὰ τὴ σελίδα «τὰ παιδιὰ γράφουν» καὶ πρὸ παντὸς στὴ μιὰ μόνο σελίδα τοῦ χαρτιοῦ. Αὐτὸ τὸ λέμε σὲ σένα, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους τοὺς φίλους μας ποὺ μᾶς γράφουν. * Σὲ γράψαμε συνδρομητὴ γιὰ ἕνα χρόνο Γιῶργο Λιάννη (Ἀμύνταιο) καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. * Πήραμε τὴ σπαζοκεφαλιά σου Εὐαγγελία Ἀν. Κακάνη (Βόλο) καὶ ἐλπίζομε πὼς θὰ δημοσιευθῆ ἂν καὶ δὲν φαίνεται γιὰ πρωτότυπη. Φροντίζετε ὅλη σας νὰ μᾶς στέλνετε σπαζοκεφαλιὲς ποὺ φτιάχνετε μόνοι σας, μὲ τὸ μυαλό σας. * Ὁ «Γυρισμός σου» Εὐστράτιε Ν. Μισγίρη (Μυτιλήνη) εἶναι πολὺ ὡραῖος, τόσο ὡραῖος ποὺ μᾶς γεννιέται ἡ ἀμφιβολία ἂν εἶναι «ἀποκλειστικὰ» δικό σου. Ἂν εἶναι πραγματικά, εἶσαι τότε μιὰ μέλλουσα λογοτεχνικὴ δόξα. Θὰ τὸ δημοσιεύσουμε. * Πολὺ συγκινηθήκαμε ὅλοι στὸ περιοδικὸ μὲ τὴν ἐπιστολή σου ἀγαπητέ μου Σπῦρο Βαρνᾶ (Λαμία). Ὁ σκοπός μας εἶναι νὰ σᾶς δώσωμε ἕνα περιοδικὸ φθηνὸ καὶ ἄριστο. Τὶς σπαζοκεφαλιὲς τὶς δώσαμε στὸν ἁρμόδιο συντάκτη. * Οἱ σπαζοκεφαλιές σου Δήμητρα Διονυσίου Σιδηροκαστρίτου (Αἴγιο) παραδόθηκαν στὸν ἁρμόδιο συντάκτη μὲ τὴ σύσταση νὰ τὶς χρησιμοποιήση. * Δὲν εἶναι πολὺ καλὸ τὸ ποίημά σου Χρῆστο Κυριαζάκη (παιδόπολη Καστρί). Θὰ μποροῦσε νὰ εἶναι καλλίτερο ἐὰν πρόσεχες κάπως. Δὲς καὶ σὺ τυπωμένο τὸ ἕνα τετράστιχο:

Τὸ κουδοῦνι τὸ πρωΐ
χαρούμενα ἀντηχεῖ
καὶ καθεὶς εὐθὺς τρέχει
μὲ τὴν τσάντα φορτωμένη.

Δὲν νομίζεις καὶ σὺ ὅτι δὲν εἶναι καὶ τόσο πετυχημένο; * Ἀπὸ τὸ ὡραῖο γράμμα σου Ἀθηνᾶ Μπαρτζαφύλη (μαθήτρια σχολείου Ἀρβανιτάκη) ἀντιγράφουμε ἐδῶ αὐτὲς τὶς φράσεις: «Σᾶς συγχαίρω πολὺ-πολύ, γιὰ τὸ ὡραῖο περιοδικὸ ποὺ ἀρχίσατε νὰ ἐκδίδετε. Νὰ εἶσαστε σίγουροι ὅτι θὰ εἶμαι τακτικὴ σας ἀναγνώστρια καὶ ὅτι θὰ τὸ διαδίδω εἰς ὅλους τοὺς γνωστούς μου καὶ θὰ τοὺς συνιστῶ νὰ τὸ παίρνουν, διότι ἂν δὲν τὸ πάρουν θὰ χάσουν πολλὰ πράγματα». Σ' εὐχαριστοῦμε πολὺ γιὰ τὰ καλά σου λόγια. «Τῶν λαοφιλεστάτων βασιλέων μας» θὰ δημοσιεύωμε ταχτικὰ φωτογραφίες. Ἡ μητέρα σου ἔχει πολὺ δίκηο ποὺ σοῦ λέει ὅτι τοὺς Βασιλεῖς μας πρέπει νὰ τοὺς ἀγαπᾶμε πολύ. Γιατὶ πραγματικὰ καὶ ὁ Βασιλιὰς καὶ ἡ Βασίλισσα, στάθηκαν πρῶτοι στὸν ἀγῶνα τοῦ Ἔθνους καὶ σφυρηλάτησαν μὲ τὸ λαὸ δεσμοὺς ἀδιάσπαστους. * Μπράβο σου Γιῶργο Χατζάτογλου (Καστρί) γιὰ τὰ νέα ποὺ μᾶς στέλνεις ἀπὸ τὴν παιδόπολη σας. Σημειώνουμε ἀπὸ τὴν ἐπιστολή σου τὴ φράση σου «τὸ περιοδικὸ αὐτὸ θὰ εἶναι ἕνας κρίκος γιὰ σᾶς καὶ τὰ παιδιὰ τῶν παιδοπόλεων ποὺ μᾶς συνδέει καὶ διαβάζοντάς το θὰ θυμόμαστε τὴν ὡραία ζωὴ ποὺ περάσαμε στὴν παιδόπολη». Σοῦ ἄρεσε λοιπὸν ἰδιαίτερα ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἡ γεωργικὴ στήλη; Μπράβο. Τὰ «νέα» ποὺ μᾶς στέλνεις εἶναι χωρὶς ἐπικαιρότητα. Δημοσιεύσαμε μόνο μιὰ ἀπὸ τὶς εἰδήσεις σου, τὴν πιὸ ἐπίκαιρη. Ἄλλη φορὰ νὰ μᾶς στέλνης πληροφορίες γύρω ἀπὸ τὴν κίνηση τῆς παιδόπολής σας ὅσο τὸ δυνατὸν πιὸ γρήγορα. Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὶς ἐπιστολὲς ποὺ μᾶς στέλνης θὰ δημοσιευθοῦν. * Ἡ συνεργασία σου γιὰ τὴ σελίδα «τὰ παιδιὰ γράφουν» Χρῆστο Λύγκουρα (Σέρρες) εἶναι ἀρκετὰ καλή. Μπράβο! * Καὶ ἡ δική σου συνεργασία Κλαίρη Τζαννετάκη (Καλαμάτα) θὰ δημοσιευθῆ στὴ σελίδα μας. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλά σου λόγια καὶ τὶς εὐχές σου. * Οἱ σπαζοκεφαλιές σου Γιῶργο Κοντεράνη (Καβάλλα) δόθηκαν στὸν ἁρμόδιο συντάκτη. Προσοχή! Ἄλλη φορὰ νὰ ἀπευθύνης τὴν ἐπιστολή σου στὸ περιοδικὸ (Ἡρώδου Ἀττικοῦ 9) κι' ὄχι στὸ διευθυντὴ τοῦ τυπογραφείου, ἂν θέλης νὰ πέρνης γρήγορα ἀπάντηση. * Στὸ γράμμα σου μέσα, Παναγιώτη Γ. Παπαστεργίου (Ἁλμυρό) δὲν ὑπῆρχε καμμιὰ συνεργασία σου. Μήπως ἐννοεῖς ὅτι σκοπεύεις νὰ μᾶς στείλης γιὰ τὶς σελίδες τῶν «πρακτικῶν γνώσεων» καὶ «τὰ παιδιὰ γράφουν»; Στεῖλε μας, λοιπόν! Περιμένουμε! * Πολὺ συγκινητικὴ ἡ περιγραφή σου γιὰ τὸ σκοτωμὸ τοῦ ἐξαδέλφου σου ἀπ' τοὺς συμμορίτες, Ἀλέξανδρε Μακρυλάκη ἀπὸ τὸ Φυλακτὸ (παιδόπολη Μυτιλήνης). Ἐνδιαφέρουσες εἶναι καὶ οἱ σπαζοκεφαλιές σου. Θὰ τὶς χρησιμοποιήσουμε. * Ἡ συνεργασία σου γιὰ τὴ σελίδα τῶν σπαζοκεφαλιῶν, φίλε Κώστα Χαραλάμπους (Ἀθήνα) δόθηκε στὸν ἁρμόδιο συντάκτη. * Πολὺ μᾶς ἱκανοποιεῖ τὸ γράμμα σου Μάνο Δ. Ἀναγνώστου (Λ. Βαθὺ Σάμου). Καὶ ἂν κρίνωμε ἀπ' τὸ τόσο καθαρὸ καὶ στρωτὸ γραφιμό σου, καὶ λάθωμε ὑπ' ὄψη ὅτι εἶσαι στὴν Ε' μόνο τάξη τοῦ ὀκταταξίου γυμνασίου, μποροῦμε νὰ συμπεράνωμε πῶς δικαίως ἀριστεύεις στὶς ἐκθέσεις σου. Τὸ πεζὸ καὶ οἱ στίχοι καλά. * Μὰ καὶ σὺ Γ. Νικολαΐδη (παιδόπολη Μυτιλήνης) μᾶς δίνεις πολλὲς ἐλπίδες. Εἶσαι μαθητὴς γυμνασίου ἀκόμη καὶ γράφεις τόσο στρωτά; Μπράβο σου! Δὲν μᾶς λὲς μόνο σὲ ποιὰ τάξη εἶσαι; Σὲ παρακαλοῦμε ἄλλη φορὰ νὰ μᾶς γράφης στὴ μιὰ μόνο σελίδα τοῦ χαρτιοῦ καὶ τὸ κάθε θέμα χωριστά. Σὲ ξεχωριστό, δηλαδή, χαρτὶ τὴ φιλολογικὴ συνεργασία, χωριστὰ τὸ γράμμα σου. * Ἀσφαλῶς Δημήτρη Τσιαγκόπουλε (Ἰωσηφόγλειο). Μὴν ἀμφιβάλης καθόλου γι' αὐτό. Ἡ στοργικὴ Μάνα ὅλων τῶν παιδιῶν τῆς Ἑλλάδας, ἡ Μεγάλη μας Βασίλισσα, δὲν θὰ πάψη ποτέ της νὰ βοηθῆ τὰ Ἑλληνόπουλα. Γιὰ τὰ καλά σου λόγια σ' εὐχαριστοῦμε. * Σ' εὐχαριστοῦμε Βασίλη Χηνόπουλε (Κυπαρισσία) γιὰ ὅσα μᾶς γράφεις καὶ γιὰ τὶς ὑποσχέσεις σου. Ἡ συνεργασία σου δόθηκε στὸν εἰδικὸ συνεργάτη μας. * Θέλει καὶ ρώτημα, ἀγαπητὲ Ἀριστείδη Χρυσίδη, (Γιαννιτσά); Καὶ βέβαια μπορεῖς νὰ στέλνης καὶ σὺ καὶ ὅλα τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδας συνεργασία γιὰ τὸ περιοδικό μας. Ἡ «Παιδόπολις» δὲν εἶναι μόνο γιὰ τὰ παιδιὰ τῶν παιδοπόλεων. Ἀπευθύνεται σ' ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς νέους τῆς Ἑλλάδας καὶ ζητεῖ ὅλων, χωρὶς καμμιὰ ἐξαίρεση, τὴ συνεργασία! * Σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ κ. Εὐάγγελε Δικήτα, γιὰ τὸ γράμμα σας καὶ τὴ συνεργασία σας. Τὸ ποίημά σας εἶναι πάρα πολὺ ὡραῖο, φοβόμαστε ὅμως, ἐπειδὴ εἶναι προσαρμοσμένο μᾶλλον στὴ νέα ποιητικὴ νοοτροπία, ὅτι δὲν θὰ διαβαστῆ εὐχάριστα ἀπὸ τὰ παιδιὰ ποὺ θέλουν κυρίως ὁμοιοκαταληξίες καὶ «ρέοντα στίχο». Θὰ δοκιμάσωμε ὅμως!... * Μὲ συγκίνηση

(Συνέχεια στὴ σελίδα 142)

Τοῦ κ. Δ. Κόκκινου
(τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν)

Ἡ Φιλικὴ Ἑταιρεία εἶχε κάμει τὸ θαῦμα της. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1820 τόσοι πολλοὶ ἦσαν πλέον οἱ Φιλικοί, ὥστε τὸ μυστικὸ ἔτρεχεν εἰς τοὺς δρόμους. Καὶ πολὺ γρήγορα αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαί, ὄχι μόνον ὑποπτεύθησαν ὅτι ἐπέκειτο κίνημα τῶν ραγιάδων, ἀλλὰ καὶ ἐπληροφορήθησαν ὅτι εἶχε ἀποφασισθῆ ἡ Ἐπανάστασις. Τὸ ἐπρόδωσε πρῶτα κάποιος στὴν Κωνσταντινούπολι, ἔπειτα ὁ Ἀλῆ Πασᾶς, ποὺ ἐπολιορκεῖτο τότε ἀπὸ τὰ σουλτανικὰ στρατεύματα, γιὰ νὰ ἐλαφρώση τὴ θέσι του τὸ ἔγραψε στὴν Πύλη, καὶ στὸ τέλος εὑρέθησαν ἔγγραφα στὸν ἀπεσταλμένο τῆς Ἑταιρείας Ὕπατρο, ποὺ σκοτώθηκε κοντὰ στὴ Νάουσα, ποὺ ἀπεκάλυπταν τὸ σχέδιο τῆς ἐπαναστάσεως.

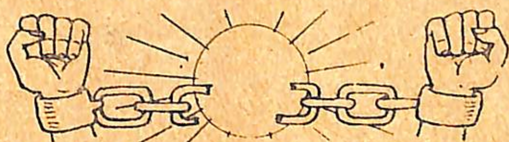
Στὸ μεταξὺ ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης, ποὺ εἶχε ἀναλάβει ἀπὸ τὴ Φιλικὴ Ἑταιρεία τὴν ἀρχηγία τοῦ ἀγῶνος, ἔστειλε στὴν Πελοπόννησο, πρὶν ἀκόμη εἰσβάλει στὴν Μολδοβλαχία, τὸν Παπαφλέσσα γιὰ νὰ συνεννοηθῆ μὲ τοὺς κορυφαίους ἐκεῖ παράγοντας γιὰ τὴ στρατιωτικὴ ὀργάνωσι τῆς χώρας, ὥστε νὰ ἑτοιμασθοῦν αἱ ἔνοπλοι δυνάμεις ποὺ ἐχρειάζοντο γιὰ νὰ κινηθῆ ἡ Ἐπανάστασις. Ὁ Παπαφλέσσας ἔφθασε στὶς ἀρχὲς τοῦ Ἰανουαρίου στὴν Ὕδρα μ' ἕνα πλοῖο μὲ μπαρούτη καὶ πολεμοφόδια, ποὺ τὰ προσέφεραν μυστικὰ οἱ Φιλικοὶ τοῦ Ἀϊβαλῆ καὶ τῆς Σμύρνης.

Ἐπέρασε στὴν Πελοπόννησο καὶ ἐκάλεσε τοὺς προκρίτους καὶ ἱεράρχας τῶν Καλαβρύτων, τῆς Αἰγιαλείας, τῆς Ἀχαΐας καὶ τῆς Τριφυλίας νὰ συγκεντρωθοῦν στὴ Βοστίτσα γιὰ νὰ τοὺς γνωστοποιήση τὶς ἀποφάσεις καὶ ὁδηγίες τοῦ Γενικοῦ Ἀρχηγοῦ. Ἡ συγκέντρωσις καὶ ἡ σύσκεψις ἔγιναν στὶς 26 Ἰανουαρίου στὸ σπίτι τοῦ Ἀνδρέα Λόντου. Ἐκεῖ παρευρέθησαν ἐκτὸς τοῦ Παπαφλέσσα, ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης, ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὁ ἐπίσκοπος Χριστιανουπόλεως Γερμανός, ὁ Σωτήρης Χαραλάμπης, ὁ ἐπίσκοπος Κερνίκης, ὁ Σωτ. Θεοχαρόπουλος, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Ἰω. Παπαδιαμαντόπουλος καὶ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός. Ὁ Παπαφλέσσας τοὺς εἶπε ὅτι ἡ Ἐπανάστασις εἶχε ἀποφασισθῆ καὶ ὅτι ὁ Ἀλ. Ὑψηλάντης θὰ εἰσέβαλε στὴ Μολδοβλαχία μὲ μεγάλες δυνάμεις καὶ μὲ τὴ βοήθεια τῶν Ρώσσων καὶ ὅτι, σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἔπρεπε νὰ ἑτοιμασθῆ τὸ γρηγορώτερο εἰκοσιπέντε χιλιάδες στρατὸς ἀπὸ δοκιμασμένους καὶ ἐμπείρους ἀξιωματικούς. Ἀλλ' οἱ φρόνιμοι ἐκεῖνοι πατριῶτες ἐτρόμαξαν. Ἤθελαν τὴν Ἐπανάστασι, ἦσαν ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα μέλη τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ ἤξεραν ὅτι στρατὸς καὶ μάλιστα τόσος, δὲν μποροῦσε νὰ ὀργανωθῆ στὴν Πελοπόννησο, οὔτε ὅπλα ὑπῆρχαν, οὔτε μποροῦσε νὰ γίνη πολεμικὴ προπαρασκευὴ χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθοῦν οἱ Τοῦρκοι. Τοὺς ἔκανε ν' ἀγωνιοῦν ἡ μεγάλη εὐθύνη γιὰ τὴν τύχη τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἂν δὲν ἐπετύγχανε τὸ κίνημα. Ἔπειτα ἀπὸ πολλὲς συζητήσεις ἀπεφάσισαν νὰ περιμένουν νὰ φθάση ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στὴν Πελοπόννησο καὶ τότε νὰ δοθῆ τὸ σύνθημα τοῦ Ἑλληνικοῦ συναγερμοῦ. Τόσο ὅμως ἡ Ἐπανάστασις ἦταν στὴν ψυχή τους, ὥστε ἀμέσως προσέφεραν μερικὲς χιλιάδες γρόσια ὁ καθένας γιὰ τὰ πρῶτα ἔξοδα καὶ ἀνέθεσαν στὸν καλόγηρο Ἱερόθεο τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου νὰ κάμη γενικὰς εἰσπράξεις.

Τὰ γεγονότα ἐπεταχύνθησαν. Ὁ Χουρσὶτ ἀνησύχησε ἀπὸ τὰ ἔγγραφα ποὺ εὑρέθησαν στὸν Ὕπατρο καὶ ἔστειλε ἀπὸ τὴν Ἤπειρο διαταγὴ στὸν καϊμακάμη τῆς Τριπολιτσᾶς νὰ προσκαλέση ἐκεῖ ὅλους τοὺς προκρίτους καὶ τοὺς ἱεράρχας τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς Πελοποννήσου, δῆθεν γιὰ νὰ τοὺς ἀνακοινωθοῦν διαταγὲς τοῦ πασᾶ, καὶ νὰ τοὺς κρατήση ἐκεῖ ὁμήρους, ὥστε νὰ παραλύση τὸ κίνημα ποὺ ἑτοιμαζόταν, καὶ στὴν ἀνάγκη νὰ τοὺς θανατώση. Ὁ Κιαμὴλ μπέης ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος στὴν Κόρινθο ἔμαθε τὴν ἐντολὴ πού εἶχε ἀνατεθῆ στὸν Ἱερόθεο καὶ εἰδοποίησε τὸν καϊμακάμη. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς προκρίτους καὶ ἐπισκόπους, θέλοντας καὶ μὴ ἐπῆγαν στὴν Τριπολιτσά. Ἀπέφυγαν μόνο νὰ πᾶνε ἐκεῖνοι ποὺ εἶχαν συγκεντρωθῆ στὴ Βοστίτσα, ἀπὸ τὸ φόβο ὅτι εἶχε καταδοθῆ ἡ σύσκεψις τῆς 26ης Ἰανουαρίου καὶ ὅτι εἶχαν ἐνοχοποιηθῆ.

Ἀγωνία ἐν τῷ μεταξὺ ἐπικρατοῦσε σ' ὅλη τὴ χώρα. Στὴν Τριπολιτσὰ οἱ Τοῦρκοι ἦταν ἀνάστατοι. Εἶχε προδοθῆ ὅτι οἱ μπαρουτόμυλοι τῶν Σπηλιωτοπούλων στὴ Δημητσάνα, ἔκαναν πολὺ μεγαλύτερη παραγωγὴ ἀπὸ ὅση ἐπετρέπετο καὶ εἶχε γίνει γνωστὸ ὅτι εἶχε ἀποβιβασθῆ στὴν Καρδαμύλη, ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης ποὺ ὡς τότε βρισκόταν στὴ Ζάκυνθο, καὶ ὅτι γίνονται ὕποπτες κινήσεις παντοῦ. Ὁ καϊμακάμης τῆς Τριπολιτσᾶς ἐκάλεσε τότε μὲ αὐστηρότερες διαταγὲς ἐκείνους ποὺ δὲν εἶχαν πάει ἀκόμη, καὶ ποὺ τοὺς θεωροῦσε περισσότερο ὑπόπτους. Ταυτοχρόνως ὅμως ὁ Μπηλίδας ἀπὸ τὴν Τριπολιτσὰ, ἔγραφε κρυφὰ στὸν Ἀνδρέα Ζαΐμη νὰ μὴν πάη κανείς τους ἐκεῖ, γιατὶ αὐτοὶ θὰ σκοτωθοῦν πρῶτοι.

Συνεκεντρώθησαν τότε στὰ Καλάβρυτα στὶς 9 Μαρτίου μὲ σκοπὸ γιὰ νὰ πᾶνε δῆθεν στὴν Τριπολιτσά, ἀλλὰ ἐφρόντισαν νὰ τοὺς σταλῆ ἐκεῖ, ἐνῶ θὰ εἶχαν ξεκινήσει, ἕνα πλαστὸ γράμμα ἀπὸ ἄγνωστο Τοῦρκο τῆς Τριπολιτσᾶς, ποὺ τοὺς ἔγραφε ὅτι ἐκεῖ θὰ ἐθανατώνοντο. Καὶ πράγματι αὐτὸ ἔγινε ὅπως τὸ εἶχαν σκηνοθετήσει. Παρήγγειλαν τότε στὸν Βοσβό-

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψη
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερὴ
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψη
ποὺ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερὰ
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη
Χαῖρε ὢ, χαῖρε, Ἐλευθεριά!

Δ. Σολωμὸς
(Ἀπὸ τὸν Ὕμνο στὴν Ἐλευθερία)

δα τῶν Καλαβρύτων ὅτι δὲν τολμοῦν νὰ πᾶνε στὴν Τριπολιτσά, ἔπειτα ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ γράμμα καὶ ἐτράβηξαν πρὸς τὴν μονὴ τῆς Ἁγίας Λαύρας. Ἐκεῖ συνεκεντρώθησαν στὶς 10 Μαρτίου ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης, ὁ Ἀσημάκης Φωτήλας, ὁ Σωτ. Θεοχαρόπουλος, ὁ Σωτ. Χαραλάμπης, ὁ Παν. Φωτήλας, ὁ Ἀνδρέας Ζαΐμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος καὶ ὁ Κερνίκης Προκόπιος. Συνεσκέφθησαν γιὰ νὰ λάβουν μιὰ τελευταία ἀπόφασι. Πρῶτος ὡμίλησε ὁ Ἀσημάκης Φωτήλας καὶ εἶπε ὅτι πρέπει νὰ γίνη τὸ ταχύτερο τὸ κίνημα, γιατὶ δὲν ὑπῆρχε πλέον καιρὸς γιὰ ἀναβολὴ καὶ ὀργάνωσι. Ὁ Σωτήρ. Χαραλάμπης ἐνίσχυσε τὴ γνώμη του καὶ σὲ λίγο ὅλοι ἦσαν σύμφωνοι. Ἀποφάσισαν τότε νὰ ἀποσυρθοῦν σὲ γειτονικὰ ἐκεῖ μέρη, νὰ κάμουν στρατολογία καὶ νὰ περιμένουν τὴν ὥρα ποὺ θ' ἀπεφασίζετο γιὰ νὰ ξεκινήσουν.

Ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης ἔδωσε πρῶτος τὴν ἐντολὴ στὸν ὁπλαρχηγό του Χονδρογιάννη νὰ χτυπήση τὸν Σεΐδῆ σπαῆ ἀπὸ τὸ Λάλα ποὺ μετέφερε χρήματα τοῦ δημοσίου στὴν Τριπολιτσά. Αὐτὸ ἔγινε στὴ Χελωνοσπηλιὰ ἀπὸ τὸν Χονδρογιάννη, τὸν Λαμπρούλια τὸν Ντόλκα καὶ τὸ Δημόπουλο. Στὶς 16 Μαρτίου ὁ Νικ. Σουλιώτης μὲ τὸν Κορδῆ καὶ ἄλλους, ὕστερα ἀπὸ ἐντολὴ τοῦ Χαραλάμπη, ἐχτύπησαν στὸ Ἀγρίνι τοὺς γυφτοχαρατζῆδες καὶ τρεῖς γραμματοφόρους τοῦ καϊμακάμη τῆς Τριπολιτσᾶς πρὸς τὸν Χουρσὶτ πασᾶ. Τότε εἶχε ξεκινήσει καὶ ὁ Βοεβόδας τῶν Καλαβρύτων γιὰ τὴν Τριπολιτσά, ἀλλὰ ὕστερα ἀπὸ τὶς ἐπιθέσεις ἐκεῖνες δὲν ἐτόλμησε νὰ συνεχίση τὸ δρόμο καὶ γύρισε ἔντρομος στὰ Καλάβρυτα, ὅπου ἐνεκλείσθη μὲ τοὺς ἀνθρώπους του σὲ τρεῖς πύργους.

Στὶς 21 Μαρτίου ὁ Σωτ. Θεοχαρόπουλος, ὁ Νικ. Σολιώτης, ὁ Ι. Παπαδόπουλος, ὁ Βασίλης Πετμεζᾶς καὶ ὁ Νικ. Πετμεζᾶς, συνεκεντρώθησαν στὴν Ἁγία Λαύρα καὶ ἀφοῦ ἐπῆραν ἕνα μικρὸ κανόνι τῆς μονῆς καὶ μὲ σημαία τὴ χρυσοκέντητη εἰκόνα τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ποὺ ὑπῆρχε στὴν Ὡραία Πύλη τοῦ ναοῦ, ὥρμησαν κατὰ τῶν Καλαβρύτων. Ἡ πολιορκία δὲν ἐκράτησε πολύ. Ὁ Βοεβόδας καὶ οἱ στρατιῶτες του ἠναγκάσθησαν νὰ παραδοθοῦν.

Οἱ πρῶτοι πυροβολισμοὶ εἶχαν πιὰ ριφθῆ, καὶ ἡ Ἐ.

(συνέχεια στὴ σελίδα 142)

. . . .

Μελετᾶ τὰ λαμπρὰ παλληκάρια
Καὶ στεφάνι στὴν κόμη φορεῖ
Γινομένο ἀπὸ λίγα χορτάρια
Ποὔχαν μείνει στὴν ἔρημη γῆ.

. . . .

Πάλι θὰ περάση δαφνοστεφανωμένη ἡ Ἑλλάδα, θὰ μελετήση τὰ λαμπρὰ παλληκάρια, καὶ θὰ φορέση τῆς Δόξας τὸ στεφάνι, τὸ γινομένο ἀπ' τὰ λίγα χορτάρια ποὺ ἔχουν μείνει στὴν ἔρημη γῆ...

Κι' ἔτσι ἡ Ἑλλάδα μας, ὕστερα ἀπὸ δέκα χρόνων ἀνιστόρητα βάσανα, θὰ μπορέση ν' ἀτενίση καὶ πάλι περήφανη τοὺς ἥρωες τοῦ 21, νοιώθοντας πὼς εἶναι ἄξια γενηὰ μεγάλων προγόνων.

Σήμερα, εἴμαστε πιὸ κοντά τους.

Καπνίζουν ἀκόμη τὰ καμμένα ἀπ' τοὺς Σλαύους χωριὰ τῆς Πατρίδας μας κι' ἀντιλαλοῦν οἱ πλαγιὲς τῶν βουνῶν τῆς Πίνδου, ἡ Μόραβα, τὸ Ἰβάν, τὸ Ἀργυρόκαστρο, ἡ Κορυτσά, τὸ Πόγραδετς, ἡ Κλεισούρα, ἡ Μακεδονία κι' ἡ Θράκη ἀπὸ τὶς ἰαχὲς τῶν παλληκαριῶν ποὺ ἔπεσαν στὸν πόλεμο τοῦ 41 γιὰ νὰ σφραγίσουν τὴν ἱερὴ ὑποθήκη τῆς Ἑλλάδας.

Στὸ τιμητικὸ προσκλητήριο, αὐτὰ θὰ δώσουν τὸ παρὼν στὴ Γραβιά, στὸ Σοῦλι, στὰ Δερβενάκια, στὴ Χίο, στὸ Μεσολόγγι...

Στὴ Σημαία

Ὅποιος γιὰ σένα πολεμᾶ
καὶ πέφτει στὸ πλευρό σου
στὸν οὐρανὸ μὲ τὰ φτερὰ
τῆς δόξας ἀνεβαίνει.
Καὶ εἰς τὰ χέρια του κρατᾶ
βραβεῖο τὸ σταυρό σου
ὅποιος γιὰ σένα σκοτωθεῖ
ποτέ του δὲν πεθαίνει!

Γ. Παράσχος

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἡ Ἑλλάδα ἔμαθε στοὺς λαοὺς τῆς γῆς τί μπορεῖ νὰ κάνη ἕνα Ἔθνος ὅταν ἀγωνίζεται γιὰ τὴν τιμή του, κι' ἂς εἶναι μικρό, φτωχὸ κι' ἀδύναμο.

Ὅταν τὸ σάλπισμα τῆς Ἐλευθερίας, βρῆ ἀντίλαλο μέσα στὶς καρδιὲς τῶν παλληκαριῶν, δὲν ὑπάρχει δύναμη ποὺ νὰ μπορῆ νὰ σταματήση τὴν ὁρμή τους.

Καὶ τώρα πάλι, γιὰ ἐκείνους τοὺς λαοὺς ποὺ συνειθίζουν νὰ λογαριάζουν μὲ ἀριθμοὺς τὶς πιθανότητες μιᾶς νίκης, τὰ «ὄχι» τοῦ 40 καὶ τοῦ 41 φάνηκαν μιὰ τρέλλα, ὅπως καὶ τὸ 21 τὸ ξεσήκωμα μιᾶς χούφτας παλληκαριῶν ποὺ κατώρθωσαν νὰ καταβάλουν μιὰ πανίσχυρη αὐτοκρατορία.

Καὶ τώρα ὅμως ὅπως καὶ τότε, ξεπήδησε ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ Ἔθους ἐπιτακτικὴ ἡ κραυγὴ «Ἐλευθερία ἢ Θάνατος».

Καὶ σφιχταγκαλιασμένο, πρόβαλε τὸ Γένος, μὲ ἀτσαλένια τὰ γυμνὰ στήθη του, μὲ τὸ μέτωπο ψηλά, μὲ τὰ μάτια φλογισμένα ἀπὸ τὴ μέθη μιᾶς ὑπέρτατης θυσίας, μ' ἕναν παλμό, μὲ μιὰ κραυγή: —Ἐμπρός, ἐμπρὸς στὸ μεγάλο πανηγύρι τοῦ Ἔθνους, στὴ θυσία, στὸ θάνατο, ἐμπρὸς στὴ Δόξα καὶ στὴν ἀθανασία.

Κι' ἦρθαν τὰ τέσσερα χρόνια τῆς σκλαβιᾶς καὶ καταχώνιασαν τὸ Γένος μέσα σὲ μιὰ ἀτέλειωτη δυστυχία.

Πεῖνα, γδύμνια, κακομοιριά... Μὰ ὄχι ὑποταγή.

Τὸ γένος χαροπαλεύοντας δρόσιζε τὰ μελανιασμένα χείλη του μέσα στὴν ἀστείρευτη πηγὴ τῆς ἱστορίας του κι' εἶπε θὰ ζήσω γιατὶ δὲν πρέπει νὰ πεθάνω.

Καὶ τὸ κλάμμα του ἔγινε παιάνας, ἡ φτώχια του στολίδι, ὁ στεναγμός του πνοὴ ζωῆς, τὸ αἷμα του σπόρος ἐλευθερίας.

Κι' ἐπάλαιψε, καὶ ξενητεύτηκε, κι' ἔστησε τὸ τρόπαιο τῆς Ἑλλάδας σὲ ξένα χώματα καὶ μὲ τὴν πνοή του ἐκόλπωσε τὴ Σημαία τῆς ἐλευθερίας ποὺ κυματίζει σήμερα σ' ὅλες τὶς σκλαβωμένες χῶρες τῆς χθές.

Ἐλευθερία, ἀτίμητο δῶρο ποὺ χαρίζει ὁ Θεὸς μόνο σ' ἐκείνους τοὺς λαοὺς ποὺ τὴν ἀξίζουν.

Ἐλευθερία ποὺ γεννήθηκες στ' ἅγια αὐτὰ χώματα τῆς Ἑλλάδας, ποὺ ξεπηδᾶς ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ κάθε Ἕλληνα, δὲν ἀνήκεις σὲ κόμματα καὶ σὲ παρατάξεις, ἀνήκεις στὴν Πατρίδα.

Τὴν ἔννοια τῆς ἐλευθερίας παιδιά, μὴ ζητήσετε νὰ τὴ μάθετε ἀπὸ τὰ βιβλία ἐκεῖνα ποὺ γράφουν ἄνθρωποι ποὺ ζητοῦν νὰ φωτισθοῦν ἀπὸ ἄλλους. Ἂν τὴν εἶχαν νοιώσει θὰ ἤξεραν πὼς δὲ χωρεῖ μέσα σὲ λόγια. Εἶναι ἀπέραντη, εἶναι ψυχή, εἶναι αἰωνιότης. Ζητῆστε την μέσα στὸ κομμάτι αὐτὸ τοῦ ἑαυτοῦ σας ποὺ εἶναι Ἑλλάδα καὶ τότε θὰ δῆτε πὼς εἶναι μόνο φῶς, πνοή, ζωή, ποὺ δὲ γνωρίζει φραγμό.

Τὶς μέρες τοῦτες ἂς ἑνώσωμε τὴ φωνὴ τῆς καρδιᾶς μας σ' ἕναν ὕμνο γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ποὺ εἶναι τὸ ἀνάσασμα τῆς γῆς, ἕναν ὕμνο στὴν Ἐλεύθερη Μεγάλη Ἑλλάδα στὴν πατρίδα τῶν Ἡρώων, στὴν πατρίδα τῆς Λευτεριᾶς.

Ἀπὸ τὴν Λογοδοσία ποὺ ἔκανε ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐράνου "Πρόνοια Βορείων Ἐπαρχιῶν Ἑλλάδος" διὰ τὰ δύο τελευταῖα χρόνια.

. . . .

Ἀλλὰ μὴ πλανώμεθα, τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν θὰ ἠδύνατο οὔτε νὰ ριζοβυλήσῃ, οὔτε νὰ καρποφορήσῃ, ἐὰν δὲν ἐτέλει ὑπὸ τὴν ζωογόνον πνοὴν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης, ἡ Ὁποία τὸ προσφυγικὸν ζήτημα καὶ ἰδίως τὸ ζήτημα τοῦ Ἑλληνόπαιδος, τὸ ᾐσθάνθη ἐν ὅλῃ του τῇ τραγικότητι, ἀλλὰ καὶ τὸ συνέλαβεν ἐν ὅλῃ του τῇ πραγματικότητι.

Χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν Αὐτῆς, χάρις εἰς τὰς κατευθύνσεις Αὐτῆς, χάρις εἰς τὴν ἀφοσίωσιν Αὐτῆς, παρεσύρθημεν οἱ πάντες πρὸς τὸν στίβον τῆς προστασίας τοῦ δυστυχοῦντος καὶ ἰδίως τοῦ παιδιοῦ. Συναγωνιζόμεθα οἱ πάντες ἐπὶ τοῦ στίβου αὐτοῦ τὶς πρῶτος νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἔφθανε πρώτη Αὐτὴ καὶ πάντοτε πρώτη Αὐτή. Σὰν πραγματικὴ Μητέρα ἀγκάλιαζε τὸ πάσχον παιδί, τὸ ὀρφανὸ παιδί, τὸ συμμοριόπληκτο παιδί, ὅπως καὶ τὸ συμμοριτάκι. Γι' Αὐτὴν δὲν ὑπάρχουν παιδιὰ ἀνήκοντα σὲ παρατάξεις οὔτε παιδιὰ—ἀμνοὶ καὶ παιδιὰ—ἐρίφια. Γι' Αὐτὴν ὑπάρχουν μόνον Ἑλληνόπουλα, τὰ ὁποῖα ὅλα εἶναι παιδιά Της.

Εἰς τοὺς Ἡγεμόνας εἴθισται οἱ ἱστορικοὶ νὰ δίδουν ἐπίθετα ἀνάλογα πρὸς τὴν δρᾶσιν τὴν ὁποίαν ἔχουν νὰ παρουσιάσουν κατὰ τὸν χρόνον τῆς βασιλείας των. Ὁ ἱστορικὸς τοῦ μέλλοντος, ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε νὰ εὕρῃ τὸ ἁρμόδιον ἐπίθετον διὰ τὴν Α. Μ. τὴν Βασίλισσαν, δὲν νομίζομεν ὅτι θὰ ἐδυσκολεύετο ἐν τῇ προσπαθείᾳ του.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἱστορίαν ἡ Α. Μ. ἡ Βασίλισσα θὰ μείνῃ γνωστὴ ὡς «ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ».

(Ὁ Ἐπίλογος τῆς Ἐκθέσεως)

ΕΣΥ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Ο ΘΑΝΟΣ ΚΑΙ Η 25η ΜΑΡΤΙΟΥ

Τί ὄμορφη μέρα πού ξημέρωσε στίς 25 Μαρτίου. Μέρα ἀληθινά Βασιλική, ὅπως εἶχε πῆ κι' ὁ παπούς. Οἱ κορφές τῶν βουνῶν πού ἀσπρογάλιαζαν ἀκόμη ἀπό τό χιόνι, στραφτάλιζαν ἐπάνω στό ἀνάερο γαλάζιο τ' οὐρανοῦ, μ' ἕνα χρῶμα λευκό, ἄχραντο κι' ἁπαλό σάν πούπουλο.

Τό χωριό ὁλόκληρο, σημαιοστολισμένο, εἶχε λές μαζέψει γιά νά στολιστῆ, ὅλο τό γαλανό χρῶμα τ' οὐρανοῦ καί τήν λαμπρή λευκότητα ἀπ' τό φῶς, πού χάραζε ἄσπρο σταυρό στή μέση τῆς σημαίας.

Χαρούμενη, βαθειά συγκινημένη, φτερούγιζε ἡ καρδιά στά στήθη. Ὅλο τό χωριό εἶχε πάει στήν ἐκκλησιά, εἶχε καμαρώσει τούς προσκόπους ὅταν ἔκαναν παρέλαση κι' εἶχε ἀκούσει τούς λόγους τούς πατριωτικούς πού ἀνιστοροῦσαν τό θαῦμα τό ἡρωϊκό ἐκείνης τῆς μέρας: Στή μονή τῆς Ἁγίας Λαύρας στίς 25 Μαρτίου τοῦ 1821 ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός εἶχε εὐλογήσει τή γαλανόλευκη σημαία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως κι' εἶχε δεχτῆ τόν ὅρκο τῶν πολεμιστῶν πού ὁρκίστηκαν ν' ἀγωνιστοῦν ὥσπου νά ἐλευθερωθῆ κι' ἡ τελευταία σπιθαμή τῆς γῆς, στή χώρα τῶν Ἑλλήνων.

Ὕστερα ἀπ' τήν τελετή, ὁ παπούς μέ τό Θάνο, τράβηξαν κατά τά ψηλώματα, γιά περίπατο.

Γέρος καί παιδί ἦταν ἀμίλητοι, βαθειά συγκινημένοι ἀκόμη, σά νά εἶχαν μεταλάβει. Σάν νά εἶχαν μεταλάβει ἀπ' τό ἴδιο τό δισκοπότηρο τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ, πού σήκωσε τό χέρι γιά νά τούς εὐλογήσει, ἀφοῦ ἔδωσαν τόν αἰώνιο ὅρκο τῶν Ἑλλήνων: «Λευτεριά ἤ θάνατος». Ἔτσι αἰσθάνονται ὅλοι οἱ Ἕλληνες, ἀπό τή μιάν ἄκρη τῆς χώρας ὡς τήν ἄλλη, αὐτήν τήν εὐλογημένη ἐπέτειο, πού γλυκοχαράζει κάθε Μάρτη. Γιατί μυστικά, ὁ κάθε Ἕλληνας, ἀπό τό μικρό παιδί ὡς τόν ἀσπρομάλλη προεστό, μέσα στήν καρδιά του, κάνει σιωπηλά τόν ἴδιο ὅρκο: Ν' ἀγωνιστῆ ὡς τό θάνατο γιά τήν ἐλευθερία τῆς Πατρίδας.

— Τί ἀξία ἔχει Θάνο ἡ ζωή, εἶχε πῆ ὁ παπούς τό περασμένο βράδυ, ἄν δέν εἶσαι ἕτοιμος νά τή δώσης γιά κάτι πού εἶναι πιό σπουδαῖο καί πιό μεγάλο ἀπ' τή ζωή: Γιά τήν ἐλευθερία!...

Ὁ παπούς κι' ὁ Θάνος ἔφτασαν σ' ἕνα ἔρημο πευκάκι ἐπάνω στό ψήλωμα καί κάθησαν ἐκεῖ νά ξαποστάσουν.

— Τριπλή γιορτή ἔχουμε σήμερα, χαμογέλασε ὁ παπούς. Γιορτάζει ἡ φύση ντυμένη μέσα στά πράσινα, μέ ὅλα τά πλουμιστά ἀγριολούλουλα πού τή στολίζουν. Γιορτάζει ἡ θρησκεία μας τόν Εὐαγγελισμό, ὅπου ὁ Ἄγγελος ἦρθε μέ τό λευκό κρίνο, νά φέρη στή Θεοτόκο τό μήνυμα πώς θά δώση στόν κόσμο τό Σωτῆρα. Γιορτάζει κι' ἡ Πατρίδα μας τήν πιό μεγάλη της γιορτή.

— Σάν σήμερα ἄρχισε ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση, ἔκανε συλλογισμένα ὁ Θάνος.

— Ὄχι παιδί μου, εἶπε σοβαρά ὁ παπούς. Σάν σήμερα, κηρύχτηκε ἡ Ἑλληνική Ἐπανάσταση... Γιατί στ' ἀλήθεια ἄρχισε πολύ πρίν...

— Πότε παπού; ρώτησε περίεργα τό παιδί.

— Τήν ἄλλη κιόλας μέρα τῆς σκλαβιᾶς. «Σάν τή σπίθα κρυμμένη στή στάχτη» λέει ὁ Διονύσιος Σολωμός, ὁ ἐθνικός ποιητής μας». Ἔτσι ἔμεινε γιά πολλά σκοτεινά χρόνια ἡ ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας στήν καρδιά τῶν Ἑλλήνων. Ἡ ἀντρίκεια ἀπόφαση νά μήν προσκυνήσουν, νά μήν ἀλλαξοπιστίσουν, νά μή χάσουν τόν ἐθνισμό τους, νά μείνουν πάντα Ἕλληνες καί χριστιανοί ὀρθόδοξοι... Ἡ στάχτη σκέπασε τή σπίθα, ἡ σπίθα ὅμως ἔμενε ἀναμμένη, καρτερώντας τήν κατάλληλη στιγμή νά ξεπεταχτῆ καί ν' ἀνάψη τή φωτιά πού φούντωσε σ' ὅλη τή χώρα, ὕστερα ἀπ' τό 21..

Τήν ἄλλη κιόλας μέρα τῆς σκλαβιᾶς, ὅταν οἱ Ἕλληνες πῆραν τήν ἀπόφαση, νά μείνουν Ἕλληνες, ὡς νάρθη ἡ εὐλογημένη ἡ στιγμή νά λυτρωθῆ τό Ἔθνος, ἄρχισε στ' ἀλήθεια ἡ Ἐπανάσταση... Γιατί ὁ ἄνθρωπος πού μέσα στήν καρδιά του παίρνει τήν ἀπόφαση νά μείνη ἐλεύθερος, δέν γίνεται ποτέ του σκλάβος...

Ἔφυγαν τότε πολλοί Ἕλληνες... Ξενητεύτηκαν. Πῆγαν στήν Εὐρώπη καί ἔμαθαν τόν πολιτισμό τοῦ Βυζαντίου—αὐτά θά τά μάθης ἀργότερα ἀπό τήν Ἱστορία. Σπούδασαν στά ξένα πανεπιστήμια, ἔγιναν σπουδαῖοι καί τρανοί, μά στήν καρδιά τους, ἔμειναν πάντα Ἕλληνες. Στά νησιά τῆς Ἑλλάδας, ναυτικοί ἀτρόμητοι οἱ νησιῶτες, ἔγιναν καραβοκύρηδες καί πρόκοψαν κι' ἐμάζεψαν πλοῦτο πολύ.

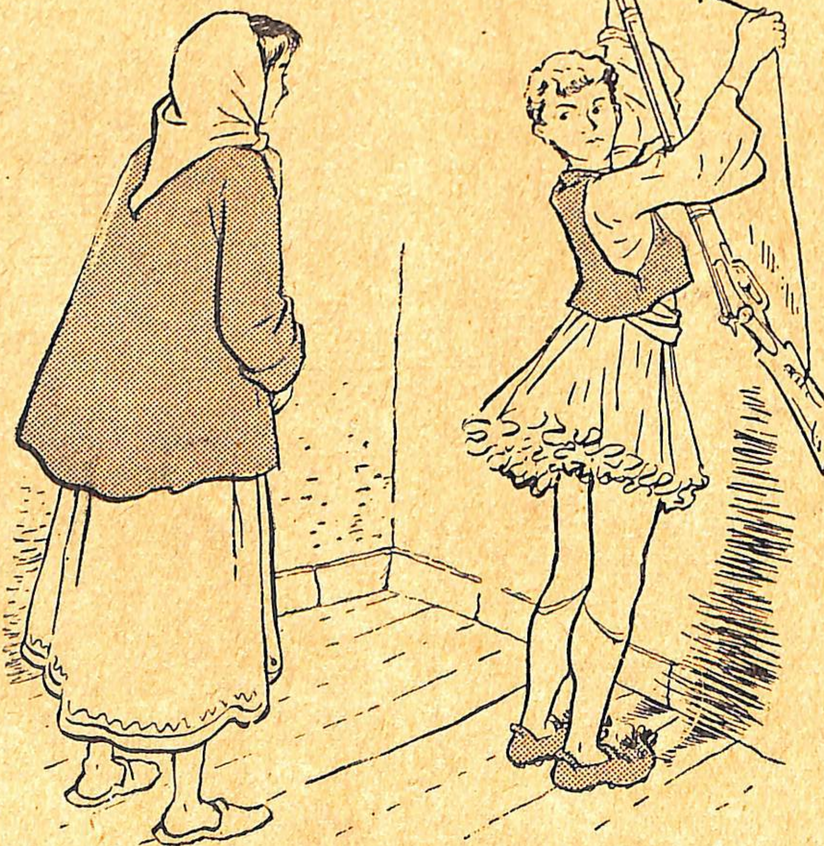
Καί στήν ἴδια τή σκλαβωμένη χώρα, οἱ Ἕλληνες ἔφτιαναν κοινότητες σπουδαῖες. Ἑλληνικές κοινότητες...

Στό χάρτη δέν ὑπῆρχε Ἑλλάδα. Ὑπῆρχε ὅμως λεύτερη καί περήφανη, μέσα στίς καρδιές τῶν Ἑλλήνων. Τήν ἔπαιρναν μαζί τους ὅπου πήγαιναν... Καί ποῦ δέν τήν εἶχαν φτάσει! Στήν Εὐρώπη ὁλόκληρη, στήν τσαρική Ρωσία. Τή γύριζαν τά καράβια μέ τούς Ἕλληνες καραβοκύρηδες, σέ ὅλες τίς θάλασσες τοῦ κόσμου. Τήν ἔφερναν οἱ Ἕλληνες ἔμποροι ὡς μέσα στά βάθη τῆς Ἀνατολῆς... Παντοῦ Ἑλλάδα! Τί σάν δέν τήν ἔβλεπαν οἱ ξένοι; «Σάν τή σπίθα κρυμμένη στή στάχτη», ἔμενε ὁ πατριωτισμός κρυφός καί καρτεροῦσε τήν ὥρα του...

— Φραγκέψτε! ἔλεγε ἡ Εὐρώπη στούς Ἕλληνες. Τί καρτερᾶτε πιά;

— Τουρκέψτε! Ἔλεγε ὁ κατακτητής στούς «ραγιάδες». Τί ἐλπίδα πιά σᾶς ἀπομένει;

Δέν Φράγκεψαν. Οὔτε τούρκεψαν. Καρτεροῦσαν κι' ἑτοιμάζονταν. Κι' ἦρθε ἡ στιγμή, πού ἡ σπίθα ἄρχισε νά φέγγη καί νά καίη. Ἕτοιμη ν' ἀνάψη τή φωτιά. Ὁ ἀδούλωτος λαός, ἄρχισε νά νοιώθη πώς εἶχε φτάσει πιά ὁ καιρός νά λυτρωθῆ τό χῶμα τῆς πατρίδας του. Καί χτύπησε ὁ μυστικός συναγερμός... Ὁ Ρήγας μέ τά τραγούδια του, τίναξε τή στάχτη ἀπ' τή σπίθα. Ἔγινε ἡ «Φιλική Ἑταιρεία». Ἀπ' ὅλη τήν Εὐρώπη, οἱ Ἕλληνες ἔτρεξαν νά δώσουν τό παρών στό προσκλητήριο.

—Ἔχε γειά μάνα! Πάω ἐκεῖ πού μέ καλεῖ τό χρέος μου!...

Τὰ νέα παιδιὰ παράτησαν τὰ ξένα πανεπιστήμια καὶ ἦρθαν νὰ καταταγοῦν στὸν Ἱερὸ Λόχο. Οἱ νησιῶτες καραβοκύρηδες, πρόσφεραν τὰ μπρικαντίνια τους στὸν Ἀγῶνα, κι' ἄνοιξαν τὶς στέρνες ὅπου ἔκρυβαν τὰ φλουριά τους. Οἱ μπουρλοτιέρηδες ἑτοίμαζαν τὰ μπουρλότα... Καὶ σ' ὅλη τὴ σκλαβωμένη χώρα, ἀπὸ τὸ Μωριᾶ ὡς τὴ Ρούμελη καὶ πιὸ ψηλὰ ἀκόμη, οἱ ραγιάδες ποὺ ποτὲ δὲν ἦταν ραγιάδες, γιατὶ εἶχαν μείνει Ἕλληνες καὶ χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ἔνοιωσαν πὼς ἔφτασε ἡ στιγμὴ τοῦ Λυτρωμοῦ ποὺ ἐξαγοράζεται μὲ αἷμα καὶ μὲ βαριὲς θυσίες...

Τὰ μάτια τοῦ παπποῦ ἦταν βουρκωμένα... Πῆρε μιὰ βαθειὰ ἀνάσα καὶ κοίταξε πέρα κατὰ τὸ χωριό, ὅπου οἱ σημαῖες ἀνέμιζαν μέσα στὸ ἀνοιξιάτικο ἀεράκι...

— Μὲ αἷμα καὶ μὲ βαριὲς θυσίες... ξανάπε ἀργά. Πῶς θὰ ἦταν ἕτοιμοι οἱ Ἕλληνες τὸ 21, ἂν ἡ Ἐπανάσταση δὲν εἶχε ἀρχίσει στὴν ψυχή τους ἀπ' τὴν πρώτη κι' ὅλας ὥρα τῆς σκλαβιᾶς; Καὶ τώρα θέλω Θάνο νὰ σοῦ πῶ, δυὸ λόγια γιὰ ἐκείνους ποὺ κράτησαν τὴ σπίθα ἀναμμένη κι' ἀτσάλωσαν τὸ χέρι καὶ τὴν καρδιὰ τῶν ἀγωνιστῶν... Στὸ σχολεῖο θὰ τὰ μάθης καλύτερα, μὲ περισσότερες λεπτομέρειες ὅλα αὐτά. Ὅμως ἐγώ, ὁ παπούς σου, τούτη τὴν ἅγια μέρα, νοιώθω πὼς πρέπει νὰ σοῦ πῶ δυὸ λόγια γιὰ τοὺς ἱερεῖς τῆς Τουρκοκρατίας... Φτωχοί, βασανισμένοι, κυνηγημένοι — σ' αὐτοὺς ξεσποῦσε κυρίως τὴ μανία του ὁ ἐχθρὸς — δὲ λύγισαν ποτέ. Οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ποὺ ἀγωνίζονταν νύχτα-μέρα γιὰ νὰ μὴν σβύση ὁ Ἑλληνισμός, νὰ μὴν ἀδυνατίση ἡ πίστη. Στὸ κάθε χωριουδάκι, ἦταν ἡ παρηγοριά, ἦταν τὸ ζωντανὸ σύμβολο τῆς θυσίας. Σὰν ἔκλειναν τὰ σχολειὰ ἐκεῖνοι, αὐτοὶ μάζευαν τὰ Ἑλληνόπουλα, κρυφὰ γιὰ νὰ τοὺς μάθουν τὰ λίγα γράμματα ποὺ ἤξεραν κι' οἱ ἴδιοι.

γιὰ νὰ μάθω γράμματα
τοῦ Θεοῦ τὰ πράγματα

λέει τὸ τραγουδάκι. Τὰ λίγα ἐκεῖνα γράμματα, ἤξεραν οἱ ἱερεῖς πὼς ἦταν ἡ βαρειὰ κληρονομιὰ δύο πολιτισμῶν ποὺ δὲν ἔπρεπε νὰ τὴ χάσουν.

Καὶ σὰν ἔκλεισαν οἱ ἐκκλησιές, ἐκεῖνοι μάζευαν τοὺς πιστοὺς σὲ μυστικὲς λειτουργίες... Κι' ὅταν ἄρχισε ὁ ἀγῶνας...

— Ξέρω, παπού, ἔκανε ὁ Θάνος σιγά.

— Τὰ λόγια εἶναι φτωχὰ κι' ἐγὼ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὰ πῶ καλά, ψιθύρισε ὁ παπούς... Γύριζαν ἀπὸ χωριὸ σὲ χωριὸ κι' ἔφερναν τὸ μήνυμα σ' ὅλους. Καὶ πρὶν ἀρχίση ἡ μάχη, μὲ τὸ δισκοπότηρο στὸ χέρι, μεταλάβαιναν τοὺς πολεμιστὲς καὶ τοὺς ἑτοίμαζαν νὰ πεθάνουν σὰν Ἕλληνες καὶ σὰν χριστιανοί. Κι' ἔπειτα μὲ τὸ καρυοφίλι λάβαιναν μέρος στὸν ἀγῶνα. Ἀλήθεια Θάνο μου, τὸ πνεῦμα τῆς πιὸ ὑπέροχης θυσίας, ἦταν ντυμένο ἐκεῖνα τὰ χρόνια μὲ τὸ φτωχικὸ ράσο τοῦ παπᾶ.

—Ἀπὸ τὶ χώρα μαρτύρων καὶ ἡρώων εἴμαστε παπού; εἶπε τὸ παιδί!

— Κι' ἀκόμη, θέλω νά σοῦ πῶ δυὸ λόγια γιά τὴν Ἑλληνίδα μάνα, Θάνο. Νανούριζε τὸ παλληκαράκι της, μὲ ὅλους τοὺς θρύλους τῆς φυλῆς, τοῦ μάθαινε ἀπ' τὰ τρυφερά του χρόνια, τὴν περηφάνεια γιὰ τὴ γενιά του... Κι' ὅταν ἄρχισε ἡ Ἐπανάσταση, τὸ παλληκαράκι ποὺ εἶχε ἀτσαλώσει τὴν ψυχή του μὲ τὰ λόγια της, πήγαινε ἴσια στὸ καρυοφίλι καὶ τὸ ξεκρέμαγε:

—Ἔχε γειά, μάνα, τῆς ἔλεγε. Πάω ἐκεῖ ποὺ μὲ καλεῖ τὸ χρέος μου.

—Αὐτοὶ Θάνο μου ἔκαναν τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση. Ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων ἀπόγονοι εἴμαστε.

—Μὲ τὴν καρδιὰ πάντα γεμάτη Ἑλλάδα, εἶπε τὸ παιδί.

—Ναὶ γιέ μου, καὶ παλληκάρι μου, ἔκανε μὲ φανερὴ συγκίνηση ὁ παπούς. Ὅταν ἡ καρδιὰ εἶναι γεμάτη Ἑλλάδα, τὰ χέρια βρίσκουν πάντα τὴ δύναμη νὰ τὴν ὑπερασπιστοῦν!

Μαρίνα Κ.

Ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος, γιὰ νὰ εὐχαριστήση τὰ παιδιὰ τοῦ συνεργείου ξυλουργικῆς τῆς παιδοπόλεως «Ἅγιος Κωνσταντῖνος» Ἰωαννίνων ποὺ τοῦ ἐδώρησαν τρεῖς κασετίνες φτιαγμένες μὲ τὰ χέρια τους, τοὺς ἔστειλε τὸ πάρα κάτω γράμμα. Προσέξτε τί καθαρὰ ποὺ γράφει καὶ χωρὶς κανένα ὀρθογραφικὸ λάθος, ἂν καὶ δὲν εἶναι ἀκόμη 10 χρονῶν.

Φίλοι μου

Σᾶς εὐχαριστῶ γιά τό ὡραῖο δῶρο πού μοῦ χαρίσατε

Χάρηκα πάρα πολύ Τώρα το πέρνω στό σχολεῖο καί ὅλοι τό θαυμάζουν. Οἱ ἀδελφές μου χάρηκαν πάρα πολύ καί αὐτές. Σᾶς εὐχαριστῶ πού μέ θυμηθήκατε καί ἐγώ σᾶς θυμᾶμαι πάντοτε. Κάθε ἡμέρα πού τό πέρνω στήν τάξη μέ ρωτοῦν ποιός σοῦ τό ἔδωσε; Καί ἐγώ τούς λέω πῶς ἐσεῖς μοῦ τό χαρίσατε

Ὅπως ἐσεῖς μένετε στήν παιδόπολη μακρυά ἀπό τούς δικούς σας ἔτσι καί ἐγώ εἶμαι μακρυά ἀπό τούς γονεῖς μου γιατί μένω στό σχολεῖο σάν ἐσωτερικός. Αὐτό ὅμως δέν μέ στενοχωρεῖ πολύ γιατί ἔχω καλούς φίλους.

Φαντάζομαι ὅτι ἐκτός ἀπό τά μαθήματά σας θα παίζετε κι' ὅλας. Καί ἐμένα μοῦ ἀρέσουν τά παιχνίδια.

Καί πάλι σᾶς εὐχαριστῶ πολύ Πάντα θά εἶστε στό νοῦ μου.

Κωνσταντῖνος

17/2/1950

ΤΗ ΘΕΙΑ ΦΩΝΗ...

Τὴ θεία φωνή, ἂς ἀκούσωμε ποὺ ὑψώνεται
ἀπ' τὰ βαθειὰ νερὰ τῶν Σαλαμίνων:
— Καλῶς τὴ Νίκη, ποὺ ἦρθε γοργοτάξιδη
στὴν πατρική σου χώρα τῶν Ἑλλήνων.

Στέφ. Δάφνης

Οἱ ἡρωΐδες τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως

ΜΑΝΤΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Σ' ἕνα ἐξοχικὸ σπιτάκι, ἀνάμεσα σὲ πορτοκαλλιὲς κι' ἐλαιόδενδρα, βλέπω μὲ τὴ σκέψη μου δυὸ κεφάλια σκυμμένα ἐπάνω σ' ἕνα βιβλίο... Τὸ ἕνα εἶναι κατάμαυρο μὲ κυματιστὲς μεταξένιες μποῦκλες ποὺ πέφτουν ἐπάνω σὲ φόρεμα ἄσπρο. Τὸ ἄλλο εἶναι κατάλευκο καὶ γερτὸ ἐπάνω σ' ἕνα ράσο...

Τὸ πρῶτο εἶναι τῆς ὄμορφης Μυκονιάτισσας κόρης ποὺ λέγεται Μανταλοῦσα, Μαντὼ ἢ Μαντόνα καὶ τ' ἄλλο τοῦ παπᾶ Μαύρου ποὺ τὴ διδάσκει τὴν ἱστορία τοῦ τόπου της...

Ἦταν δώδεκα χρονῶν ἡ Μαντὼ Μαυρογένους ὅταν πρωτάκουσε τὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα ποὺ ἦταν στὸ Βουκουρέστι, γραμματικὸς τοῦ Νικόλα Μαυρογένους τοῦ θείου της, ἡγεμόνα τῆς Μολδοβλαχίας. Ἀργότερα στὴ Βιέννα καὶ στὴν Τεργέστη τὰ τραγούδησε μαζί του στὸ σπίτι της.

Τώρα ζῆ στὴν Τῆνο κοντὰ στὸν ἡρωϊκὸ παπᾶ - Μαῦρο. Εἶναι ὀρφανή. Ὁ πατέρας της φλογερὸς Φιλικὸς πέθανε καθὼς γύριζε τὰ νησιὰ ξεσηκώνοντας τὸ λαὸ γιὰ τὴν Ἐπανάσταση. Ἡ μητέρα της βυθισμένη στὴ θλίψη, εἶναι σὰν νὰ μὴν ὑπάρχει.

Ἡ Μαντὼ ζῆ μονάχα μὲ τὰ βιβλία καὶ τὸ σεβάσμιο δάσκαλο, τὸν παπᾶ τοῦ νησιοῦ. Εἶναι πιὰ δεκάξη χρονῶν. Μορφωμένη καὶ κοσμογύριστη, ὄμορφη σὰν ἄγγελος... Ἰδιαίτερα ἀγαπᾶ τὴν Ἀρχαία Ἑλλάδα... Διαβάζει μὲ πάθος Θουκυδίδη κι' ὀνειρεύεται νέες δόξες.

— Ὡς πότε θὰ μένουμε σκλάβοι, παπούλη, λέει μὲ παράπονο. Δὲ γεννᾶ πιὰ σὰν ἄλλοτε ἡ Ἑλλάδα μας ἥρωες; Ἔχει δίκιο λοιπὸν ὁ Μπάϋρον ποὺ μᾶς λέει ραγιάδες;

Κι' ἀπάγγελνε μὲ τὴ μουσικὴ της φωνή.

«Πρέπει τάχα νὰ κλαῖμε, μεγαλεῖα χαμένα καὶ ντροπὴ νὰ μᾶς βάφη, ἀντὶς αἷμα σὰν πρῶτα; Βγάλε, ὢ γῆ δοξασμένη, ἀπ' τὰ σπλάχνα σου ἕνα ἱερὸ ἀπομεινάρι, τῶν παιδιῶν τοῦ Εὐρώτα.

Ἀπὸ κειοὺς τοὺς τρακόσους,
τρεῖς ἂν ἔρθουνε φτάνουν,
ἄλλη μιὰ Θερμοπύλα,
στὰ στενά σου θὰ κάνουν».

— Ὁ Μπάϋρον θ' ἀλλάξη ἰδέα γιὰ μᾶς, γρήγορα Μαντώ, ἀποκρίνεται ὁ δάσκαλος. Ἡ Ἑλλάδα ἀναταράζεται κιόλας στὸν τάφο της, ἑτοιμάζεται. Ὅπου νᾆναι θὰ σκίση τὸ σάβανο καὶ θ' ἀναστηθῆ.

Ἔτσι, πότε μὲ τοὺς ἥρωες τοὺς παλιούς, πότε μὲ τὸ Σέλλεϋ καὶ τὸ Μπάϋρον καὶ τὰ ὄνειρα τὰ καινούργια, ἡ Μαντὼ Μαυρογένους προετοιμάζεται γιὰ τὸ ρόλο ποὺ θὰ τῆς φέρη τὴ δόξα ποὺ θὰ τῆς δώση τὸ ὄνομα «Ἡρωΐδα τῆς Μυκόνου»!

Τὰ χρόνια περνοῦν. Τὸ ἡφαίστειο ποὺ ἄναβε κρυφὰ εἶναι ἕτοιμο νὰ ξεχύση τὴ λάβα του. Ἡ σημαία ὑψώνεται στὴν Ἁγία Λαύρα. Ὁ Μωρηᾶς φουντώνει, ἡ Ρούμελη ξεσηκώνεται. Ἕνα ἕνα ξυπνοῦν καὶ τὰ νησιὰ κι' ἁρματώνουν καράβια. Ἡ Ὕδρα, οἱ Σπέτσες καὶ τὰ Ψαρὰ δίνουν τὸ παράδειγμα. Οἱ Κυκλάδες ἀκολουθοῦν πρόθυμες. Κάθε βράχος σηκώνει τὸ μπαϊράκι του στὸ γαλάζιο Αἰγαῖο.

Σὰν θεριεμένη φλόγα ξεπετιέται πάνω ἀπ' τὶς Κυκλάδες ἡ Μαντὼ Μαυρογένους. Ἡ Μπουμπουλίνα οἰστρηλατεῖ τὴν ψυχή της...

Ἡ Μαντὼ Μαυρογένους

Ὁ Παπᾶ Μαῦρος τὴν παίρνει μαζί του στ' ἀγαπημένο νησί τους στὴ Μύκονο. Ἕνα βράδυ μαζεύονται σπίτι του ὅλοι οἱ πρόκριτοι τοῦ νησιοῦ καὶ τὰ παλληκάρια. Στὸ πατριωτικὸ ἐκεῖνο συμβούλιο, ὁ παπᾶς τοὺς παρουσιάζει τὴν πνευματικὴ κόρη του. Εἶναι πιὰ εἰκοσιπέντε χρονῶν ἡ Μαντώ, μ' ἕνα πρόσωπο φωτεινὸ καὶ πανέμορφο. Ὅλοι τὴν κοιτάζουν ἐκστατικοὶ καὶ ἀπομένουν σιωπηλοί.

Ἡ Μαντὼ διακόπτει τὴ σιωπή τους. Μιλεῖ γιὰ τὴν ἅγια ὑπόθεση. Ἡ φωνή της ποὺ τρέμει ἀπὸ συγκίνηση μαγνητίζει.

—«Ἀνάστατο εἶναι τ' Ἀρχιπέλαγος ὅλο, ἀδέρφια... Τὸ κάθε νησὶ ἑτοιμάζει τὰ πλοῖα του. Ἂς μὴν εἶναι ἡ Μύκονος ἀπ' τὰ τελευταῖα. Ἡ Μπουμπουλίνα, ὁ Τομπάζης κι' ὁ Μιαούλης, ἀνοίχτηκαν κιόλας. Καιρὸς καὶ γιὰ μᾶς. Ἑτοιμάστε τὶς σκοῦνες καὶ τὰ τσερνίκια σας. Ἐγὼ θ' ἁρματώσω μοναχή μου δυὸ μπρατσέρες. Ὅ,τι ἔχω τὸ δίνω γιὰ τὸν ἀγῶνα μας. Ἡ ἴδια θὰ πάω στὴν Εὔβοια νὰ τὴν ξεσηκώσω...»

Τὰ λόγια της ἔπεσαν σὲ ζεστὲς καρδιές. Τέσσερα καράβια καὶ δυὸ δικά της ἔξη, γεμάτα στρατὸ καὶ κανόνια καὶ ὅπλα, εἶναι ἕτοιμα γιὰ ξεκίνημα. Ἀνθοστόλιστες εἶναι οἱ πλώρες, πολύχρωμα ἀνεμίζονται στ' ἀλμπουρα τὰ μπαϊράκια. Ἕνα τραγούδι παλληκαρίσιο γεμίζει τὰ πέλαγα.

«Κάνει φτερὰ στὸν πόλεμο
γιὰ τῆς Μαντῶς τὴ χάρη
καὶ τῆς Πατρίδας τὴν τιμὴ
κάθε ἄξιο παλληκάρι».

Ὁ Μυκονιάτικος στολίσκος σμίγει στὴν Τῆνο μὲ τοῦ Τομπάζη καὶ παίρνει πιὰ μέρος σ' ὅλη τὴν ἔνδοξη δράση τῆς θάλασσας. Ἕνας ἀγέρας παλληκαριᾶς σπρώχνει τὶς Μπρατσέρες. Ἡ πνοὴ τῆς Μαντῶς ἔχει πέσει σὰν σπίθα στὶς Κυκλαδίτισσες ψυχές...

Κάπου κάπου τὰ θλιβερὰ μαντάτα, σφαγές, πυρκαγιές, ἀνδραποδισμοὶ καὶ μαρτύρια, ρίχνουν τὸ βαρύ τους ἴσκιο στὰ γαλάζια νησιά. Ἡ Χίος γίνεται στάχτη. Ἡ Μύκονος περιμένει τὴ σειρά της. Μὰ ἡ Μαντὼ ἀγρυπνᾶ. Πουλάει κινητὰ κι' ἀκίνητα, ἀγοράζει ντουφέκια, μοιράζει σὲ ὅλους, φτιάχνει φρουρὰ γιὰ τὴ φύλαξη τοῦ νησιοῦ.

«Διαλέξτε τὸν ἀρχηγό σας, τοὺς λέει» κι' ὅλοι μὲ μιὰ φωνὴ τὴν ἀναγνωρίζουν καπετάνισσα. Στὸ μεταξὺ τὸ μπουρλότο τοῦ Κανάρη παίρνει ἐκδίκηση γιὰ τὴ Χίο. Τὰ νησιὰ πανηγυρίζουν. Μὰ κάποια νύχτα στὶς 22 Ὀκτωβρίου 1822, ὁ Καπουδὰν Πασᾶς, γεμίζει μὲ τὰ καράβια του τὸ κανάλι ἀνάμεσα Τῆνο καὶ Μύκονο. Δὲν ἔχει τροφὲς καὶ ζητᾶ νὰ λεηλατήση τὰ κοπάδια τῶν νησιῶν. Διακόσιοι Τοῦρκοι κι' Ἀλγερῖνοι ὁρμοῦν μὲ τὴν πράσινη σημαία τους.

— Κοπιάστε νὰ σᾶς περιποιηθοῦμε, λέει ἡ Μαντὼ καὶ ξεχύνεται ἀκράτητη. Στόχο τὴ βάζουν τὰ Τούρκικα βόλια. Τοῦ κάκου τὸ πεῖσμα τους. Ἡ πεντάμορφη καπετάνισσα ἀνεμίζει τὴ σπάθα σὰ θεριστής. Κι' ὅταν βλέπει στὰ πόδια της τὸ κεφάλι τοῦ μαύρου Πασᾶ, διαλαλεῖ τὴ νίκη.

Δεκάξη νεκροὺς καὶ διπλοὺς τραυματίες ἀφίνουν οἱ Τοῦρκοι.

— Δόξα στὴ Μαντὼ Μαυρογένους, ἀντιλαλεῖ τὸ νησὶ ποὺ γιορτάζει τὴ σωτηρία του.

Ἀπὸ τότε πετᾶ ἀπὸ μάχη σὲ μάχη. Πηγαίνει στὴν Εὔβοια, ξεσηκώνει τὸν κόσμο, πολεμᾶ στὴ Χαλκίδα, στὴν Κάρυστο, ἐκστρατεύει στὸ Πήλιο, στὴ Φωκίδα. Τὸ λεπτό της χέρι κρατεῖ ἀδιάκοπα τὸ σπαθὶ ποὺ δὲν τὸ ξανάβαλε, καθὼς λένε, στὴ θήκη ἀφοῦ τὸ ξε-

γύμνωσε. Φορεῖ ἡμιανδρικὴ φορεσιά, στὸ κεφάλι χρυσὸ καλπάκι, στὸ στῆθος σταυρὸ ἀδαμαντοκόλλητο.

Κάποιος νέος — Ὑάκινθος Μπλάκαρης λεγόταν — ἀγάπησε τότε τὴ Μαντὼ καὶ τὴ ζήτησε σὲ γάμο. Ἐκείνη τὸν κοίταξε αὐστηρά.

— Πολὺ ἀνάξιο ἀπὸ μέρους σου, τοῦ ἀπάντησε, νὰ μιλᾶς γιὰ παντρολογήματα σὲ καιροὺς ὅπου παίζεται τῆς Ἑλλάδας ἡ τύχη.

Ὁ νέος κοκκίνησε ἀπὸ ντροπὴ κι' ἡ Μαντὼ τὸν λυπήθηκε. Τοῦ εἶπε λοιπὸν μ' ἕνα φιλικὸ χαμόγελο:

— Μὴ πικραίνεσαι γιὰ τὴν ἄρνησή μου. Ἡ Μαντὼ δὲ μπορεῖ νὰ χαρίση τὴν καρδιά της παρὰ σ' ἕναν ἐλεύθερο ἄντρα. Ἐμεῖς εἴμαστε ἀκόμη σκλάβοι κι' οἱ δυό.

Ἂν γίνω ἥρωας, σκέφτηκε ὁ νέος, μπορεῖ κάποια μέρα νὰ μὴ μ' ἀρνηθῆ.

Δὲν τὸν εἶδε ξανά. Μόνο σὲ μιὰ μάχη κάποια φορά, ἐθαύμασε ἕναν ἀγωνιστὴ ποὺ μαχόταν κοντά της σὰν τὸ λιοντάρι μ' ὅλο ποὺ εἶχε βαριὰ πληγωθῆ. Τὸν γνώρισε ὅταν ἔπεσε ξεψυχώντας στὰ πόδια της. Ἦταν ὁ Ὑάκινθος. Ἔκλεισε τὰ μάτια του εὐχαριστημένος ποὺ εἶχε κερδίσει τὸ θαυμασμὸ τῆς Μαντῶς.

Κάθε τόσο γυρίζει στὴ Μύκονο. Τὸ νησὶ ἔχει τότε γιορτή. Χτυποῦν οἱ καμπάνες, σφάζονται ἀρνιά, στρώνονται τραπέζια. Ξέρει πὼς οἱ κίνδυνοι δὲν πέρασαν.

Κάποια νύχτα σώζει γιὰ δεύτερη φορὰ τὸ νησί της. Σκίζει τὸ πέλαγος ξεγελώντας μέσ' στὸ σκοτάδι τὸν Τούρκικο στόλο. Φέρνει βοήθεια ἀπὸ τὴν Τῆνο... Οἱ Τοῦρκοι τὰ χάνουν. Σκορπίζονται, φεύγουν.

Ὅλο τὸ 1825 μένει στὴ Μύκονο καὶ τὴν προστατεύει. Μὰ δὲν κάθεται ἀργή. Γράφει στὶς γυναῖκες τῆς Εὐρώπης — ξέρει τρεῖς ξένες γλῶσσες — τὶς ἱκετεύει νὰ ξεσηκώσουν τοὺς ἄντρες τους, νὰ ἱδρύσουν ἄσυλα γιὰ τὰ γυναικόπαιδα καὶ τοὺς ἥρωες τοῦ Μεσολογγίου. «Δε μᾶς φτάνει ὁ ἐνθουσιασμός σας» τοὺς γράφει «ἔχουμε ἀνάγκη ἀπὸ τροφὲς καὶ πολεμοφόδια».

Στὴν Ἐλεύθερη πιὰ Ἑλλάδα τὸ 1828 ὁ Καποδίστριας δίνει στὴ Μαντὼ Μαυρογένους τὸν τίτλο καὶ τὴ στολὴ τῆς ἀντιστρατήγου. Εὐχαριστώντας ἡ ἡρωίδα χαρίζει στὸν Κυβερνήτη τὸ δοξασμένο σπαθί της.

Μ' αὐτὴ τὴ στολὴ — τελευταῖο συμάδι τῆς δόξας — τὴν ἔθαψαν λίγα χρόνια ἀργότερα στὴν Ἑκατονταπυλιανή. Πέθανε στὴν Πάρο ἀπὸ τυφοειδῆ πυρετό. Ἔσβυσε ἤρεμα, νέα σαράντα τεσσάρων χρονῶν, εὐχαριστημένη ποὺ εἶδε ἐλεύθερη τὴν Ἑλλάδα...

Σ' ἕνα φέρετρο μὲ τὰ τελευταῖα της χρυσοκέντητα στρωσίδια, τὴ μεταφέρανε πάνω στοὺς ὤμους τους τὰ πρωτοπαλλήκαρα ποὺ πολέμησαν δίπλα της.

Οἱ καμπάνες οἱ Παριανὲς καὶ τὰ καρυοφίλια τῆς ἀποδώσανε τὸ στερνὸ χαιρετισμό... Μὰ ἡ ἡρωίδα τῆς Μυκόνου δὲν πέθανε. Ζῆ στὴν ἱστορία καὶ κάθε ἐπέτειο ἐθνικὴ ἀναστένεται ὁλόγυρά μας μαζὶ μὲ τὴ Μπουμπουλίνα καὶ τὶς Σουλιώτισσες, μαζὶ μὲ τοὺς ἥρωες τοὺς παλιοὺς καὶ τοὺς νέους ποὺ χάρισαν στὴν Πατρίδα τὴ λευτεριά.

Ε. Φ.

Μὲ μιᾶς ἀνοίγει ὁ οὐρανός, τὰ σύγνεφα μεριάζουν,
Οἱ κόσμοι ἐμείνανε βουβοί, παράλυτοι κοιτάζουν.
Μιὰ φλόγ' ἀστράφτει... Ἀκούγονται ψαλμοὶ καὶ μελωδία...
Πετάει ἓν ἄστρο ... σταματᾶ ἐμπρὸς εἰς τὴ Μαρία.

» Χαῖρε, τῆς λέγει, ἀειπάρθενε, εὐλογημένη, χαῖρε!
»Ὁ Κύριός μου εἶναι μὲ σέ. Χαῖρε, Μαρία, χαῖρε!»

Ἐπέρασαν χρόνοι πολλοί... Μιὰ μέρα σὰν ἐκείνη
Ἀστράφτει πάλαι ὁ οὐρανός... Στὴν ἔρμη της τὴν κλίνη
Λησμονημένη, ὀλόρφανη, χλωμὴ κι' ἀπελπισμένη,
Μιὰ κόρη πάντα τήκεται, στενάζει, ἁλυσωμένη.
Τὰ σίδερα εἶναι ἀτάραγα, σκοτάδι ὁλόγυρά της.
Ἡ καταφρόνια, ἡ δυστυχιὰ σέπουν τὰ κόκκαλά της.
Τρέμει μὲ μιᾶς ἡ φυλακὴ καὶ διάπλατη ἡ θυρίδα
Φέγγει κι' ἀφίνει καὶ περνᾶ ἓν ἄστρο, μιὰν ἀχτίδα

Ὁ Ἄγγελος ἐστάθηκε, διπλώνει νὰ φτερά του...

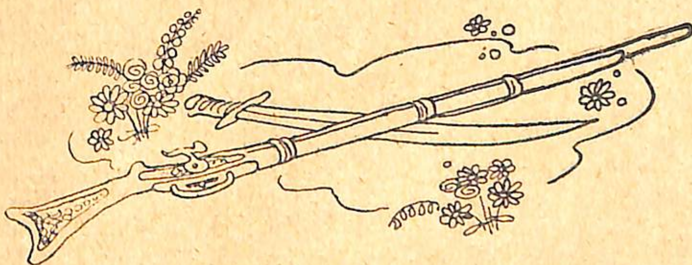
» Ξύπνα, ταράζου, μὴ φοβοῦ, χαῖρε Παρθένε, χαῖρε.
»Ὁ Κύριός μου εἶναι μὲ σέ, Ἑλλάς, ἀνάστα, χαῖρε».

Οἱ τοῖχοι εὐθὺς σωριάζονται. Ἡ μαύρ' ἡ πεθαμένη
Νοιώθει τὰ πόδια φτερωτά. Στὴ μέση της δεμένη
χτυπάει ἡ σπάθα φοβερή. Τὸ κάθε πάτημά της
Ἀνοίγει μνῆμ' ἀχόρταγο. Ρωτᾶ γιὰ τὰ παιδιά της...
Κανεὶς δὲν ἀποκρένεται... Βγαίνει, πετᾶ στὰ ὄρη...
Λυώνουν τὰ χιόνια ὅθε διαβῆ, ὅθε περάση ἡ Κόρη.

» Ξυπνᾶτε, ἐσεῖς ποὺ κοίτεστε, ξυπνᾶτε ὅσοι κοιμᾶσθε
» Τὸ θάνατο ὅσοι ἐγεύτητε, τώρα ζωὴ χορτᾶστε».

Οἱ χρόνοι φεύγουνε, πετοῦν καὶ πάντα ἐκείνη ἡ μέρα
Εἶναι γραμμένο ἐκεῖ ψηλὰ νὰ λάμπη στὸν αἰθέρα,
Μῶλα τὰ κάλλη τ' οὐρανοῦ· Στολίζεται ὅλη ἡ φύση
Μὲ χίλια, μύρια λούλουδα γιὰ νὰ τὴ χαιρετήση!
Γιορτᾶστε την, γιορτᾶστε την! Καθεὶς ἂς μεταλάβη
Ἀπὸ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Καὶ σεῖς καὶ σεῖς οἱ σκλάβοι
Ὅσοι τὴ δάφνη στὴν καρδιὰ νὰ φέρετε φοβᾶστε
Ἀφωρεσμένοι νᾆστε!

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης

Τό τσοπανόπουλο τοῦ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Ἦταν ἀκόμη καλοκαῖρι τοῦ 1822. Ἡ Ἐπανάσταση στὸ Μωρηᾶ βρισκόταν στὴν ἀκμή της καὶ ὁ Κολοκοτρώνης γράφει ἔνδοξες σελίδες στὴν Τριπολιτσὰ καὶ στὰ Δερβενάκια... Ἡ φήμη τοῦ «Γέρου» ἔχει πειὰ ξεπεράσει τὸ Μωρηά. Στὰ στόματα τῶν ἀγωνιζομένων Ἑλλήνων τὸ ὄνομα τοῦ Θοδωράκη ἀναφέρεται μὲ εὐλάβεια καὶ σεβασμὸ καὶ στοὺς δρόμους τῆς Τριπολιτσᾶς, ποὺ ἐλευθερώθηκε. τραγουδοῦν μὲ ἀλαλαγμούς :

Τοῦ Λεωνίδα τὸ σπαθὶ
Κολοκοτρώνης τὸ φορεῖ
κι' ὅποιος τὸ δεῖ λαβώνει
τὸ αἷμα του παγώνει

Μὰ ὁ ἀγέρωχος Καπετάνιος, ὁ ἡρωικὸς Κλέφτης τῶν Μανιάτικων βουνῶν, ὁ Φιλικὸς τοῦ Τζάντε, διευθύνει τὶς μάχες ποὺ σφυρηλατοῦν τὴν Ἐλευθερία τῶν Ραγιάδων...

Στὰ Δερβενάκια ὁ Κολοκοτρώνης δίνει ἀπὸ τὴ σκοπιά του τὴ μία διαταγὴ ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἐνθαρρύνει τοὺς πολεμιστὲς ποὺ πολεμοῦν τοὺς ἐχθροὺς στῆθος μὲ στῆθος, καὶ τοὺς ὁδηγεῖ διαρκῶς στὴ Νίκη...

Ἀληθινὴ χλαλοὴ γίνεται σὲ μιὰ στιγμή. Τὰ μπουμπουνητά, τὰ συρίγματα ἀπ' τὰ βόλια, οἱ φωνές, τὰ ξεφωνητὰ τοῦ πόνου τῶν πληγωμένων συμπληρώνουν τῆς μάχης τὴν κοσμοχαλασιά... Ὅλοι εἶναι ταμπουρωμένοι στὸ στρατηγεῖο τοῦ Κολοκοτρώνη. Μόνο ἐκεῖ κοντὰ ἕνα τσοπανόπουλο, 15 περίπου χρονῶν, ἀμούστακο καταλερωμένο καὶ μὲ ροῦχα καταξεσχισμένα, παρακολουθοῦσε ὀρθὸ τὴν ἐξέλιξη τῆς μάχης.

Τὰ ἔξυπνα μάτια τοῦ παιδιοῦ, ποὺ γιὰ μόνο του ὅπλο εἶχε μιὰ μεγάλη, δυσανάλογη πρὸς τὸ μπόϊ του μαγκούρα, πετοῦσαν φλόγες σὲ κάθε ἐξόρμηση τῶν Ἑλλήνων. Κι' ὁ θαυμασμός του γι' ὅσα γίνονταν γύρω του, ὅλο καὶ μεγάλωνε... Ὁ Κολοκοτρώνης εἶδε τὸ μικρὸ τσοπανόπουλο καὶ μὲ τὴ βροντερὴ φωνή του τὸ ρώτησε :

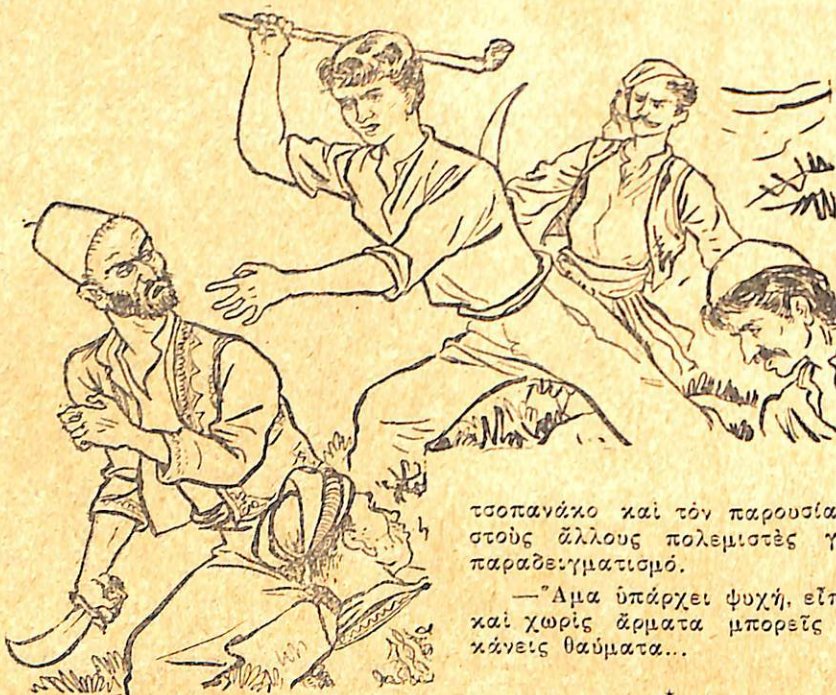
— Τί στέκεσαι καὶ βλέπεις καὶ δὲν πᾶς καὶ σὺ νὰ πολεμήσης, βρὲ Ἕλληνα :

Τὸ τσοπανόπουλο τὰ ἔχασε : Κοκκίνησε ἀπ' τὴ ντροπή του, ποὺ καθόταν σὰ χαζὸς ἐκεῖ καὶ δὲν ἔπαιρνε μέρος στὴ μαχη. Φαίνεται μάλιστα πὼς ὁ πόθος του ἦταν νὰ πολεμήση... Ἡ φωνή του κοβόταν μέσα του, μὰ μπόρεσε καὶ τραύλισε :

— Δὲν ἔχω ἄρματα, Καπετάνιε.

—Ἔχεις τὴ μαγκούρα σου, ὀρέ, ὅπλο εἶναι κι' αὐτή. Νά! πάρ' τη, κατέβα, χτύπα. Σκότωσε κανένα ὀχτρὸ καὶ πάρε τ' ἄρματά του καὶ ροῦχα νὰ ντυθῆς...

Αὐτὸ ἔφτασε. Ὁ Κολοκοτρώνης μὲ τὰ λόγια αὐτὰ εἶχε ἐμψυχώσει τὸ τσοπανόπουλο, ποὺ μὲ μεγάλα πηδήματα, ἔφτασε στὴν πρώτη γραμμή. Χτυποῦσε δεξιὰ κι' ἀριστερὰ μὲ δύναμη. Ἡ μαγκούρα του ἔκανε θραύση. Ἀνάμεσα στοὺς ἐχθροὺς χτυποῦσε σὰν λυσσασμένο καὶ σὰν νὰ

Χτυποῦσε ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ μὲ δύναμη...

ἦταν σωστὸς δαίμονας τὰ βόλια δὲν τὸν περνοῦσαν... Εἶχαν θαυμάσει ὅλοι τὴν ἀνδρεία του κι' ὁ Γέρος γελοῦσε μὲ τὴν καρδιά του, ἐνθουσιασμένος μὲ τοῦ τσοπανόπουλου τὴ γενναιότητα.

Μὰ σὲ μιὰ στιγμὴ χάθηκε ἀπ' τὰ μάτια του ὁ μικρὸς τσοπανᾶκος. Ποῦ εἶχε τρυπώσει ;

***

Ἦταν βράδυ πιά. Ἡ μάχη σταμάτησε μὲ τὴν κατατρόπωση τοῦ ἐχθροῦ, ποὺ ἄφησε στὸ πεδίο τῆς μάχης πολλοὺς νεκρούς. Ὁ Κολοκοτρώνης στὴ χαρὰ τῆς νίκης εἶχε ξεχάσει τὸ μικρὸ τσοπανόπουλο ! Μὰ τὸ μάτι του ἔπεσε σ' ἕναν περήφανο πολεμιστή, ὁπλισμένον σὰν ἀστακό, μὲ μιὰ ὁλοκαίνουργη φορεσιά. Ὁ Γέρος δὲν τὸν γνώριζε. Τὸν ἔβλεπε, ἢ καλύτερα τοῦ φαινόταν πὼς τὸν ἔβλεπε γιὰ πρώτη φορά. Ἔπειτα δὲν τοῦ ἔκανε καλὴ ἐντύπωση ἡ ἐπιδεικτικὴ ἐμφάνιση μπροστά του... Καὶ τοῦτο γιατὶ στὸ Γέρο ἄρεσε πολὺ ἡ πειθαρχία. Καὶ τὸν ρώτησε :

— Τί εἶσαι σὺ βρὲ Ἕλληνα ;

— Δὲ μὲ γνωρίζεις Καπετάνιε ; Ἐγὼ εἶμαι ποὺ μ' ἔστειλες τὸ μεσημέρι μὲ τὴ μαγκούρα νὰ πολεμήσω... Καὶ μὲ τὴν εὐχή σου ἔκανα, ὅπως μοῦ εἶπες.

Ὁ Κολοκορώνης τὸν καμάρωσε γιὰ μιὰ στιγμὴ τὸν μικρὸ τσοπανάκο καὶ τὸν παρουσίασε στοὺς ἄλλους πολεμιστὲς γιὰ παραδειγματισμό.

—Ἅμα ὑπάρχει ψυχή, εἶπε, καὶ χωρὶς ἄρματα μπορεῖς νὰ κάνεις θαύματα...

***

Τὸ τσοπανόπουλο ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα γίνηκε σπουδαῖος στρατιώτης... Κι' ὅταν ὁ Κολοκοτρώνης γύρισε στὴν Τριπολιτσὰ ὕστερα ἀπὸ τὴ νίκη στὰ Δερβενάκια, καὶ μπῆκε στὴν πόλη θριαμβευτής, δίπλα του ἦταν καὶ τὸ τσοπανόπουλο.

Περήφανο ἀκολουθοῦσε τὸν Κολοκοτρώνη, ἀπολαβαίνοντας τὶς τιμὲς ποὺ γίνονταν σ' αὐτόν. Κι' ὅταν ὁ Γέρος δέχτηκε τὴν Πελοποννησιακὴ Γερουσία χωρὶς νὰ βγάλη τὴν περικεφαλαία του, ὁ μικρὸς τσοπανᾶκος, μὲ τὸ καπέλλο του κι' αὐτὸς στὸ κεφάλι. κάθησε περήφανος μπροστὰ στοὺς γερουσιαστές.

Τὸ ἄγνωστο τσοπανόπουλο ποὺ ἡ τύχη τὸ ἔφερε μπροστὰ στὸν Γέρο τοῦ Μωρηᾶ, χάρη στὴ γενναιότητα καὶ τὴν αὐτοθυσία του ἔμεινε γιὰ πάντα στὴν ἱστορία.

Ἱστορικὸς Μ.

Πρακτικὲς γνώσεις.

Φωτιὰ χωρὶς σπίρτα.

Ἀλήθεια, πόσες φορὲς οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἐργάζονται στὴν ἐξοχή, μακρυὰ ἀπὸ τὰ σπίτια τους, δὲ βρίσκονται σ' ἀμηχανία ὅταν θέλουν ν' ἀνάψουν φωτιὰ καὶ δὲν ἔχουν σπίρτα ἢ ἀναπτῆρα !

Οἱ περισσότεροι ὅμως ξωμάχοι, οἱ γεωργοί, οἱ τσοπάνηδες, οἱ στρατοκόποι, ἂν δὲν ἔχουν σπίρτα ἔχουν σχεδὸν πάντοτε στὴν τσέπη τους ἢ τσακμάκι μὲ φυτίλι ἢ τὰ πρωτόγονα πριοβολικά, δηλ. «πριόβολο», ποὺ καθὼς ξέρετε εἶναι ἕνα κομμάτι ἀτσάλι, καὶ τσακμακόπετρα. Μὲ τὸ συρτὸ χτύπημα τοῦ πριόβολου στὴν κόψη τῆς τσακμακόπετρας πετιοῦνται μικρὲς σπίθες ποὺ ἀνάβουν τὴν «ἴσκα». Ἡ ἴσκα εἶναι ἕνα εἶδος μύκητος (μανιταριοῦ) ποὺ ἀναπτύσσεται ἐπάνω στοὺς κορμοὺς διαφόρων δέντρων καὶ γίνεται εὔφλεκτη ὕστερα ἀπὸ εἰδικὴ κατεργασία, «ἄργασμα» ὅπως τὸ λένε οἱ χωρικοί.

Ἀλλὰ ἡ ἴσκα δὲν πετάει φλό/α. Σιγοκαίγεται μόνο καὶ βγάζει ἕνα λεπτὸ καπνὸ ποὺ ἔχει εὐχάριστη μυρωδιά. Μπορεῖ κανεὶς ν' ἀνάψη ἀπ' αὐτὴ τσιγάρο μὰ δὲ μπορεῖ ν' ἀνάψη φωτιά. Τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὰ τσακμάκια μὲ τὸ φυτίλι.

Ὑπάρχει ὅμως μιὰ ἀλάνθαστη μέθοδος γιὰ νὰ μετατρέπωμε τὸ σιγοκάψιμο σὲ φλόγα. Γι' αὐτὴ τὴ δουλειὰ δὲ χρειάζεται νὰ ἔχωμε παρὰ ἕνα θειαφοκέρι.

Τὸ θειαφοκέρι, ποὺ λέγεται καὶ θειαφοπάνι, τὸ κάνομε μόνοι μας : Βάζομε ἀρκετὸ θειάφι σ' ἕνα τηγάνι παλιὸ ἢ σ' ὁποιοδήποτε τενεκεδένιο ἀγγεῖο (π.χ. κουτὶ κονσέρβας) καὶ τὸ ζεσταίνομε στὴ φωτιά, προσέχοντας νὰ μὴν ἀνάψη. Ἀφοῦ λυώση τὸ θειάφι καὶ γίνη ρευστό, βουτᾶμε μέσα μιὰ μιὰ κάμποσες στενόμακρες λουρίδες ἀπὸ βαμπακερὸ πανί, φροντίζοντας νὰ ποτιστοῦν καλά. Ὕστερα τὶς βγάζομε κι' ἀφοῦ ξεραθοῦν, πρᾶμα ποὺ γίνεται ἀμέσως, τὶς φυλᾶμε.

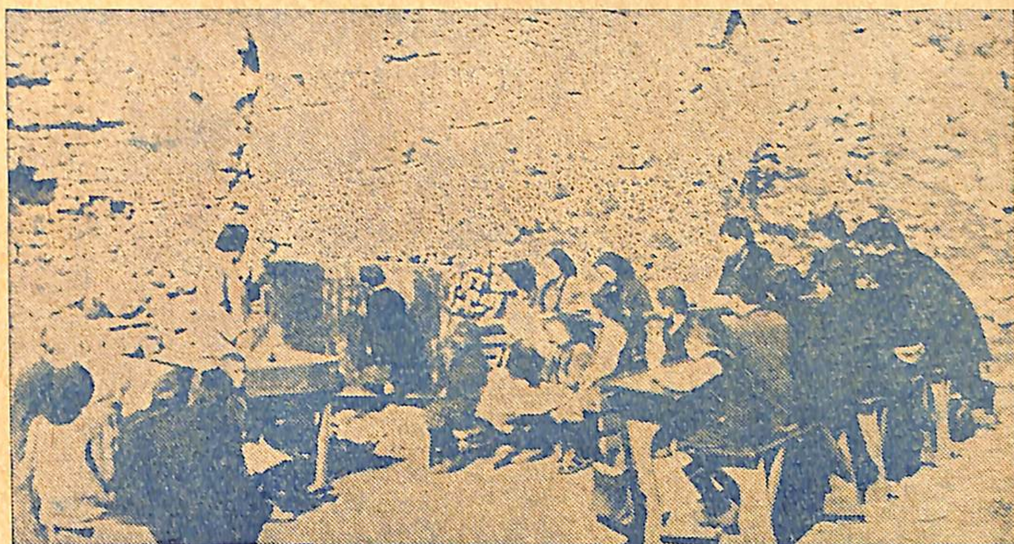
Ὅταν ἔχουμε μιὰ ἀπ' αὐτὲς μαζί μας μποροῦμε, χωρὶς καμμιὰ δυσκολία καὶ χωρὶς καμμιὰ χρονοτριβή, ν' ἀνάβωμε φλόγα ἀπὸ τὴν ἴσκα. Τὸ θειαφοκέρι ὅταν ἀγγίξη στὴν κάφτρα τῆς ἴσκας βγάζει ἀμέσως φλόγ ι μὲ τὴν ὁποία βάζομε φωτιὰ στὰ προσανάμματα κι' ἀνάβομε τὴ φωτιὰ ποὺ μᾶς χρειάζεται.

Μετὰ τὴ χρήση σβύνομε τὸ θειαφοκέρι καὶ τὸ φυλᾶμε γιὰ ἄλλη φορά. Πρέπει νὰ προσέξωμε ὅμως γιατὶ τὸ θειάφι δὲ σβύνει εὔκολα.

Ο "ΕΡΑΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ" ΞΑΝΑΧΤΙΖΕΙ ΤΑ ΕΡΕΙΠΩΜΕΝΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

→ Τὰ ἑλληνόπουλα τοῦ χωριοῦ Κ ρ ύ α, στὴν Ἤπειρο θέλουν νὰ μάθουν γράμματα γιὰ νὰ γίνουν ἄξια παιδιὰ τῆς Μεγάλης Πατρίδας. Γιαυτὸ κάνουν τὸ μάθημά τους στὸ ὕπαιθρο, μπροστὰ στὸ γκρεμισμένο σχολεῖο τους.

Ὁ μικρὸς Ἠπειρώτης γράφει στὸν πίνακα τὴ φράση: «Ποτὲ δὲ θὰ ξεχάσω τὴν καταστροφὴ ποὺ σκόρπισαν στὴν Πατρίδα μου οἱ βάρβαροι. Θὰ δουλέψω ὅμως μὲ ὅλη μου τὴν ψυχὴ γιὰ νὰ χτίσω ὅτι αὐτοὶ γκρεμίσανε...» ←

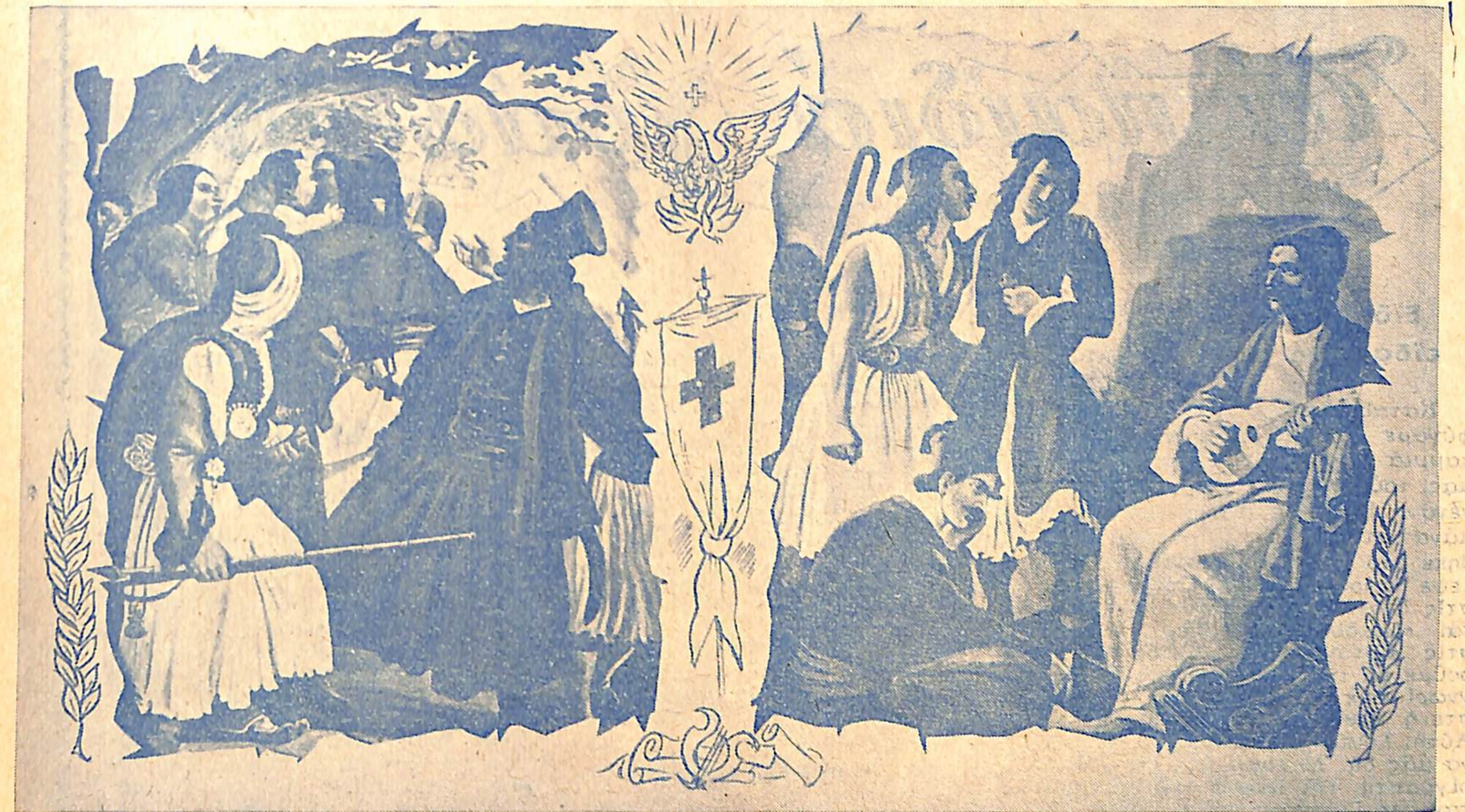

→ Ἡ ἐργασία γιὰ τὴν ἀνοικοδόμηση ἄρχισε κιόλας, μὲ τὸν «Ἔρανο τοῦ Βασιλέως». Οἱ ἄνδρες τοῦ χωριοῦ Κρύα μὲ ἐνθουσιασμὸ ἀνοίγουν τὰ θεμέλια ὅπου θὰ ὑψωθῇ τὸ καινούργιο σχολεῖο ποὺ θὰ εἶναι πιὸ μεγάλο καὶ πιὸ ὡραῖο...

Τὸ ἡρῶον τῶν ωνιστῶν τοῦ 1821

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης περνάει τὸν ποταμὸ Προῦθο γιὰ ν' ἀναλάβη τὴν ἡγεσία τοῦ Ἱεροῦ Ἀγῶνος (ἀριστερά). Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὑψώνει τὴ Σημαία τῆς Ἐπαναστάσεως στὴν Ἁγία Λαῦρα (δεξιά).

Ὁ ἥρωας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως Ἀθανάσιος Διάκος (ἀριστερά). Ὁ Ρήγας ὁ Φεραῖος ποὺ μὲ τὰ θούρια του ξεσήκωσε ὅλον τὸν Ἑλληνισμὸ γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῆς ἀγαπημένης Πατρίδας (δεξιά).

Ὁ Στρατάρχης τῆς Πελοποννήσου Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ὁ θρυλικὸς «Γέρος τοῦ Μωρηᾶ» (ἀριστερά). Ἡ Σπετσιώτισσα Καπετάνισσα Λασκαρίνα Πινότση ποὺ εἶναι γνωστὴ μὲ τὸ ὄνομα Μπουμπουλίνα (δεξιά).

Ὁ Ψαριανὸς Κωνσταντῖνος Κανάρης ποὺ κατάπληξε ὁλόκληρο τὸν κόσμο μὲ τὴν πυρπόληση τῆς Τουρκικῆς Ναυαρχίδος τὸ βράδυ τῆς 6ης Ἰουνίου 1822 (δεξιά). Ὁ Ναύαρχος Ἰάκωβος Τομπάζης (ἀριστερά).

Τὰ παιδιὰ γράφουν

Εἴδαμε τὴ Βασίλισσα, εἴδαμε τὴ μανούλα μας

Καταδιωγμένα καὶ ρημαγμένα φύγαμε ἀπ' τὰ χωριά μας, χωρὶς καμμιὰ προστασία, δίχως τὴ μάνα μας, τοὺς συγγενεῖς μας χωρὶς κανέναν. Εὐτυχῶς ὅμως μιὰ ἄλλη μάνα στοργικὴ καὶ γλυκειὰ βρέθηκε στὸ πλευρό μας. Μᾶς προστάτεψε ἀφοῦ μᾶς περιμάζεψε ἐδῶ στὶς ζεστὲς φωλίτσες ποὺ λέγονται «Παιδοπόλεις». Τὴν βλέπομε στὶς φωτογραφίες μὰ δὲν μπορούμε νὰ τὴν καταλάβωμε, νὰ τὴν γνωρίσωμε καλά. Τὴν φανταζόμαστε ἡ κάθε μιά μας διαφορετικά. Αὐτή, λοιπόν, ἡ μανούλα μας ἦρθε νὰ μᾶς δῆ. Ἡ χαρά μας εἶναι ἀπερίγραπτη. Τὴν ἡμέρα ποὺ θὰ ἐρχόταν στὰ Γιάννενα πήγαμε ἕνα τμῆμα κοριτσιῶν νὰ τὴν ὑποδεχθοῦμε. Μὲ πόση ἀγωνία τὴν περιμέναμε τὴ λατρευτή μας μάνα. Ξάφνου τὴν βλέπομε ἀπὸ μακρυὰ νὰ ἔρχεται μαζὶ μὲ τὸν Βασιλιά μας. Ὅλοι ἀρχίσαμε τὶς ζητωκραυγὲς καὶ τὰ χειροκροτήματα. Ἡ χαρά μας ἦταν μεγάλη. Ἀλλὰ μᾶς ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση ἡ ἁπλότης της, ἡ καλωσύνη της καὶ ἡ χαρά της ποὺ ἦταν ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό της καὶ διαρκῶς μᾶς χαμογελοῦσε σὰν νὰ μᾶς ἔλεγε: «Καλῶς σᾶς βρῆκα ἀγαπημένα μου παιδιά». Κατέβηκαν ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο μὲ τοὺς ἐπισήμους καὶ προχώρησαν πρὸς τὴ Μεραρχία, καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔφυγαν. Φύγαμε κι' ἐμεῖς εὐχαριστημένες γιὰ τὴν Παιδόπολη. Μὲ μεγάλη μας χαρὰ μάθαμε μετὰ πὼς θὰ ἔρχονταν στὴν Παιδόπολή μας νὰ μᾶς ἐπισκεφθοῦν οἱ Βασιλεῖς. Ἐμεῖς ὅλα τὰ παιδιὰ τῶν τριῶν Παιδοπόλεων εἴχαμε παραταχθῆ γιὰ τὴν ὑποδοχή τους. Ἐπὶ τέλους φθάνει ἡ λατρευτή μας μάνα. Ἀρχίσαμε ὅλοι τὰ χειροκροτήματα, τὰ τραγούδια, σηκώναμε ψηλὰ τὶς σημαιοῦλες καὶ φωνάζαμε ὅλα μαζί: «Ζήτω ἡ Βασίλισσα. Ζήτω ἡ μανούλα μας». Μπαίνοντας πρὸς τὴν εἴσοδο ἕνα κοριτσάκι ἀπὸ ἐμᾶς τῆς προσέφερε ἕνα στεφάνι ἀπὸ δάφνη λέγοντάς της δυὸ λόγια γιὰ δεῖγμα τῆς μεγάλης μας εὐγνωμοσύνης, πρὸς ἐκείνη ποὺ μᾶς ἔσωσε καὶ μᾶς φροντίζει. Πέρασε ἀπ' ὅλα τὰ παιδάκια χαϊδεύοντάς τα. Τὰ μικρότερα μάλιστα ἀδερφάκια μας ρίχτηκαν στὴν ἀγκαλιά της καὶ τὴν φιλοῦσαν. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ἡ μανούλα μας φιλώντας τα κι' αὐτὴ πονετικὰ σὰν ἀληθινὴ μάνα. Κάθησε ἀρκετὴ ὥρα κοντά μας. Σὲ λίγο ἦρθε κι' ὁ Βασιλιᾶς μας. Τὰ ἴδια πάλι χειροκροτήματα, καὶ ὁ ἐνθουσιασμός μας ἦταν ἀκράτητος. Ἦρθε ἡ ὥρα γιὰ τὴν ὑποστολὴ τῆς Σημαίας. Ὁ Βασιλιᾶς κι' ἡ Βασίλισσα καὶ ὅλοι μαζὶ κατεβάσαμε τὴ Σημαία καὶ μετὰ ἔφυγαν. Ἡ χαρά μας μέχρι τέλους ἦταν ἀπερίγραπτη. Αὐτὴ τὴν ἡμέρα δὲ θὰ τὴν ξεχάσωμε ποτέ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΤΕΝΤΑ
(Μαθήτρια ΣΤ' Δημοτικοῦ
Παιδόπολη «Ἁγία Ἑλένη»)

Ἀναμνήσεις

Ὁ Φοῖβος ἀργὰ βουτάει μέσα στὴ θάλασσα. Ἡ νύχτα ὅπου κι' ἂν εἶναι θ' ἁπλώση τὰ μαῦρα πέπλα της καὶ θ' ἀγκαλιάση τὸν κόσμο. Κάθομαι στὸ τζάμι τοῦ παραθυριοῦ μας καὶ παρακολουθῶ τὴν κίνηση τοῦ δρόμου. Ξαφνικὰ ὅμως ἕνας κρότος τουφεκιοῦ μοῦ θύμησε μιὰ τρομερὴ νύχτα.

Ἦταν ἕνα συννεφιασμένο βράδυ τοῦ Ὀκτωβρίου. Ὁ ἀέρας φυσοῦσε μὲ μανία σὰ νἄθελε νὰ ξεριζώση τὰ πάντα. Οἱ στρατιῶτες μας, γενναῖοι, ὑπερασπιστὲς τῆς κωμοπόλης μας, ἄρχισαν νὰ μαζεύονται νωρὶς στὰ φυλάκια τους καὶ νὰ κουβαλοῦν πολεμοφόδια στὰ χαρακώματα — ὅπως κάθε βράδυ. Βρισκόμαστε πολὺ κοντὰ στὰ φυλάκια καὶ βλέπαμε ὅλες τὶς κινήσεις τους.

Ὁ κόσμος ἄρχισε νὰ μαζεύεται πιὸ νωρὶς κι' ἕνας ψίθυρος ἀκουγόταν ἀπὸ στόμα σὲ στόμα: «οἱ συμμορίτες βρίσκονται πολὺ κοντὰ καὶ ἴσως ἀπόψε ἔχομε ἐπίθεση».

Ἐμεῖς τὰ παιδιά, τὰ ἀδερφάκια μου καὶ ξαδερφάκια μου, ἀκούγοντας τὰ λόγια τῶν μεγάλων νοιώθαμε τὴν καρδιά μας νὰ σφίγγη. «Θεέ μου, μουρμουρίζαμε, φύλαξέ μας».

Ἡ νύχτα πῆρε γιὰ καλά. Ἀφοῦ φάγαμε, πέσαμε νὰ κοιμηθοῦμε. Πλησίαζε νὰ ξημερώση. Ἄγριοι πυροβολισμοὶ μᾶς σήκωσαν ἀπ' τὰ κρεββάτια μας. Οἱ συμμορῖτες γιὰ τρίτη φορὰ εἶχαν ἐπιτεθῆ στὸ στρατό μας. Οἱ φρουροί μας ἦταν λίγοι. Ἀλλὰ δὲν ἦταν ἐκεῖ ὁ λίγος ἑλληνικὸς στρατὸς ἀλλὰ ὁ γρανίτης τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Οἱ στρατιῶτες μας βάφοντας μὲ τὸ ἅλικο αἷμα τους τὴ γῆ, κέρδισαν τὴ νίκη ὅπως τὴν κερδίζει πάντα ὁ στρατός μας.

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΜΙΧΟΠΟΥΛΟΥ
(Μαθήτρια Στ' Δημοτικοῦ, Ζαχάρω)

Τὸ Νησί μου

Ἦταν Ἄνοιξη. Τ' ἁπαλὸ ἀεράκι χάϊδευε μὲ στοργὴ μητέρας τὰ εὐαίσθητα λουλούδια καὶ σκόρπιζε γύρω τὰ μεθυστικά τους ἀρώματα. Τ' ἀνθισμένα δένδρα τοῦ κήπου μας, στολισμένα μὲ τὰ ὡραιότερα χρώματα τῆς φύσης, ἔμοιαζαν σὰν χαρούμενες νυφοῦλες. Ὁ γαλανὸς οὐρανός, στολισμένος μὲ τὸν κατάχρυσο ἥλιο ἔμοιαζε μὲ τὸ ὡραιότερο χρυσοκέντητο φόρεμα τοῦ κόσμου, στολισμένο μὲ τὸ ἀκριβότερο διαμάντι. Τὰ χελιδόνια συμπλήρωναν τὸ πανόραμα αὐτό...

Μαγεμένος ἀπὸ τὶς ὀμορφιὲς αὐτές, ἀφοῦ πῆρα ἕνα ὡραῖο βιβλίο, πῆγα καὶ κάθησα κάτω ἀπὸ μιὰ ἀνθισμένη ἀμυγδαλιὰ κι' ἄρχισα νὰ διαβάζω. Τὴν προσοχή μου, ὅμως, τὴν διέκοψε τὸ κελάϊδημα ἑνὸς ἀηδονιοῦ καὶ ἡ σκέψη μου πέταξε ἀμέσως πάνω ἀπὸ βουνά, πάνω ἀπὸ θάλασσες, καὶ σταμάτησε στὸ νησί μου, τὴν ἰδιαίτερη πατρίδα μου, ποὺ γιὰ μένα εἶναι τὸ ὡραιότερο νησὶ τοῦ κόσμου. Ἀμέσως ἡ σκέψη μου πλανήθηκε πάνω ἀπὸ τὶς γραφικὲς ἀκρογιαλιές του καὶ τὸ βλέμμα χάϊδεψε μὲ τὴ φαντασία μου τὰ κάτασπρα σπιτάκια τοῦ χωριοῦ μου, ποὺ πίσω ἀπὸ αὐτὸ ὑψωνόταν ἐπιβλητικὰ τὸ καμπαναριὸ τῆς ἐκκλησίας μας...

Ἀμέσως θυμήθηκα τὴν καταγάλανη θάλασσά του, τὰ πολύχρωμα χαλίκια ποὺ γυάλιζαν σὰν πολύτιμα πετράδια καὶ τοὺς γλάρους ποὺ πετοῦσαν ἑκατοντάδες πάνω ἀπὸ τὶς ψαρόβαρκες, προσπαθώντας ν' ἁρπάξουν κανένα ψάρι. Ἐθαύμασα τὶς ὀμορφιὲς αὐτές, νοστάλγησα τὸ ἀγαπημένο μου νησὶ καὶ καταράστηκα τὴν ὥρα ποὺ ἡ αἱματοβαμμένη μπότα τοῦ Γερμανοῦ, μᾶς ἀνάγκασε νὰ τὸ ἐγκαταλείψωμε. Τὶς σκέψεις μου αὐτὲς τὶς σκόρπισε πάλι τὸ κελάϊδημα τοῦ ἀηδονιοῦ καὶ στενοχωρημένος κάπως γιὰ τὴν διακοπὴ τοῦ ὡραίου καὶ σύντομου ὀνείρου, ἄρχισα τὸ διάβασμα τοῦ βιβλίου.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΥΓΚΟΥΡΑΣ
(Μαθητὴς τῆς Δ' Γυμνασίου, Σέρραι)

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ ΠΟΥ ΘΑ ΚΤΙΣΗ Ο "ΕΡΑΝΟΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ„

Ἄρχισαν νὰ κτίζωνται ἀπ' τὸν Φεβρουάριο 3 Ἐκκλησίες καὶ 19 σχολεῖα.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΕΡΑΝΟΥ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΚΤΙΣΤΟΥΝ:

(κατὰ Νομούς)

ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	126	Σχολεῖα
ΑΡΤΗΣ	40	»
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	27	»
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	55	»
Σύνολον	248	»

Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ζητᾶ τὴν βοήθεια ὅλων τῶν Ἑλλήνων γιὰ νὰ πραγματοποιηθῆ τὸ πρόγραμμά Του.

Ἡ θρησκευτική μας στήλη

ΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗ ΧΑΡΑ

Τὶ δὲν θάδινε καθένας μας γιὰ νὰ ἀποκτήση τὴ χαρά! Ἀκόμα κάτι περισσότερο: Τί δὲν θἄξιζε νὰ δώση κανεὶς γιὰ νἄχη τὴ χαρὰ γιὰ πάντα, μὰ ἐντελῶς γιὰ πάντα. Μιὰ χαρὰ ποὺ νὰ μὴ τὴν ἀποχωρίζεται καθόλου. Χαρὰ ποὺ νὰ εἶναι πάντα φωλιασμένη μέσα στὴν ψυχή του, ποὺ νὰ ἔχη γίνει ἕνα μὲ τὸ εἶναι του. Ἐκείνη ἡ χαρά, ποὺ δὲν θὰ φεύγη ἀκόμα καὶ στὴ θλίψη του. Μὴ σᾶς φαίνεται παράξενο, ναί, μέσα στὴ θλίψι του.

Τὴ χαρὰ αὐτὴ μπορεῖτε, παιδιά, νὰ τὴν αἰσθάνεσθε καὶ σεῖς πάντοτε. Ὄχι μόνον ὅταν ἔχετε κερδίσει σ' ἕνα παιχνίδι, ἢ ὅταν ἔχετε πετύχει στοὺς διαγωνισμούς, καὶ εἶσθε καλὰ στὴν ὑγεία σας καὶ σεῖς καὶ ὅλοι οἱ δικοί σας, ἢ ὅταν ἔχετε ροῦχα καινούργια καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σᾶς ἀγαποῦν, καὶ γενικά, ὅλα πηγαίνουν καλά. Ἀλλὰ μπορεῖτε νὰ νοιώσετε μέσα στὴν καρδιά σας τὸ φτερούγισμά της καὶ ὅταν ἔχετε χάσει τὸ παιχνίδι, καὶ ὅταν ἡ ὑγεία σας εἶναι κλονισμένη, καὶ μέσα στὴν μεγαλύτερη ἀκόμα συμφορά, ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ σᾶς τύχη, καὶ ὅταν ὅλος ὁ κόσμος ἔχει ξεσηκωθῆ ἐναντίον σας. Ναί, πραγματικά! Παιδιά, αὐτὰ δὲν εἶναι λόγια. Εἶναι πραγματικότης. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ἔδειξε τὸν τρόπο καὶ πολλοὶ μέχρι σήμερα κατώρθωσαν νὰ τὸν βροῦν καὶ νὰ τὸν ἀκολουθήσουν.

Θυμᾶστε τί λέγαμε τὴν περασμένη φορά; Ὅτι καὶ ἡ χαρὰ ἔχει τὰ μυστικά της. Καὶ ἕνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ζητᾶμε νὰ βροῦμε τὴ χαρά.

Τὸ προσέξαμε, ἀλήθεια αὐτό; Πῶς ζητᾶμε ἐμεῖς νὰ βροῦμε τὴ χαρά; Γιὰ νὰ τὸ προσέξωμε γιὰ λίγο.

Ὁ ἕνας, παραδείγματος χάριν, ζητάει μαζεύοντας ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερα πράγματα γιὰ τὸν ἑαυτό του. Τὰ θέλει ὅλα δικά του. Ἂν μποροῦσε, ὅσα ἔχουν οἱ ἄλλοι νὰ τὰ ἔχη μόνο αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι νὰ μὴ εἶχαν τίποτε, ἐνῶ συγχρόνως θὰ τὸν ὑπηρετοῦσαν σὲ ὅλα. Ἄν, μάλιστα, καμμιὰ φορά, συμβῆ καὶ δὲ θελήσουν νὰ τὸν ὑπηρετήσουν, γίνεται θηρίο ἀπὸ τὸ κακό του.

Ἄλλος, πάλι, προσπαθεῖ νὰ βρῆ τὴ χαρά, θέλοντας νὰ εἶναι παντοῦ πρῶτος. Ὅλοι νὰ μιλοῦν γι' αὐτόν. Νὰ μὴν ἀκούγεται ἄλλος, παρὰ αὐτός, ἔστω καὶ ἂν δὲν τὸ ἄξιζει. Μπορεῖ νὰ βλέπη ὅτι οἱ ἄλλοι θὰ ἄξιζε νὰ εἶναι πιὸ ψηλὰ ἀπ' αὐτόν. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν θὰ τὸν εὐχαριστοῦσε, θὰ τοῦ ἔδινε λύπη.

Ἕνας ἄλλος πάλι, ζητάει τὴ χαρὰ προσπαθώντας νὰ ἀπολαύση ὅσες πιὸ πολλὲς διασκεδάσεις τοῦ εἶναι δυνατόν. Φεύγει ἀπ' τὴ μιὰ καὶ πηγαίνει στὴν ἄλλη, δὲν προφθαίνει νὰ τελειώση μὲ τὴν μιὰ καὶ ἀρχίζει τὴν ἄλλη.

Καὶ ὅμως, οὔτε αὐτός, οὔτε κανένας ἀπὸ τοὺς ἄλλους βρίσκει τὴν ἀληθινὴ χαρά. Ὁ ἕνας δὲν προφθάνει νὰ χαρῆ, γιατὶ ἀπέκτησε τὸ τάδε καὶ ἀρχίζει νὰ λυπᾶται γιατὶ δὲν ἔχει τὸ ἄλλο, ποὺ τὸ ἀπέκτησε ἕνας ἄλλος. Ἄλλοτε πάλι τοῦ κόβεται ἡ χαρά του, γιατὶ ἀνεκάλυψε πὼς αὐτὸ ποὺ κατάκτησε αὐτὸς καὶ ποὺ ἤθελε μόνο αὐτὸς νὰ τὸ ἔχη καὶ κανένας ἄλλος ἀπ' τοὺς γνωστούς του, τὸ ἀπολαμβάνει καὶ κάποιος ἄλλος φίλος του...

Ὁ ἄλλος, ποὺ κυνηγάει τὰ πρωτεῖα, καὶ προσπαθεῖ μ' αὐτὰ νὰ γεμίση μὲ χαρὰ τὴ ζωή του, δὲν κατορθώνει νὰ χαρῆ πραγματικά. Τὴ μιὰ φορά, γιατὶ φοβᾶται πὼς κάποιος ἄλλος ἑτοιμάζεται νὰ τὸν ξεπεράση. Ἄλλοτε πάλι γιατὶ νομίζει πὼς δὲν τὸν ἐκτιμοῦν ἀνάλογα μὲ τὰ πρωτεῖα του καὶ δὲν σκύβουν ἐμπρός του ὅλοι τὸ κεφάλι τους. Τὴν ἄλλη φορά, δὲν ἔχει προφθάσει νὰ καλοκαθίση στὴν πρωτοκαθεδρία του καὶ κάποιος ἄλλος κατορθώνει καὶ τοῦ τὴν παίρνει.

Τέλος, τὶ νὰ πῆ κανεὶς γιὰ ἐκείνους ποὺ προσπαθοῦν μὲ τὶς διασκεδάσεις νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ χαρά; Αὐτοὶ εἶναι κι' ἂν εἶναι ποὺ δὲν μποροῦν νὰ τὴν πιάσουν καθόλου. Εἶναι ἀνακατωμένη μὲ τόσα φαρμάκια, ποὺ πιὸ πολὺ πίκρα δοκιμάζουν, παρὰ χαρά.

Γιατί, ὅμως; Τί συμβαίνει;

Γιὰ παρατηρῆστε κάτι σὲ ὅλους αὐτούς. Ἔχουν ὅλοι αὐτοὶ κάτι τὸ κοινὸ μεταξύ τους, χρησιμοποιοῦν τὸν ἴδιο τρόπο, γιὰ ν' ἀποκτήσουν τὴ χαρά: ζητοῦν δηλαδή, τὴ χαρά, προσπαθώντας νὰ π ά ρ ο υ ν κ ά τ ι γ ι ὰ τ ὸ ν ἑ α υ τ ό τ ο υ ς. Ὁ ἕνας θέλοντας νὰ ἀποκτήση πράγματα, ὁ ἄλλος δόξα, ὁ ἄλλος ἀπολαύσεις. Ἀλλὰ μήπως εἶναι αὐτὸς ὁ τρόπος ποὺ μᾶς ἔδειξε ὁ Κύριος μὲ τὸ παράδειγμα Του;

Θὰ τὸ δοῦμε στὸ ἑπόμενο.

Πάτερ Ἱερώνυμος

Στὴν Ἁγία Λαύρα

Πηγαίνομε γιὰ τὴν Ἅγια Λαύρα... Ὁ Φάνης τὸ σκέφτηκε πρῶτος: Τοῦτες τὶς μέρες τοῦ Μάρτη, ὁλόγυρα ἀπὸ τὴν ἐθνικὴ ἑορτή, πρέπει νὰ τὶς περάσουμε στοὺς τόπους τοὺς ἱερούς, μὲ τὶς θύμησες τὶς ἡρωϊκές. Κατεβήκαμε ἀπὸ τὸ τραῖνο τῆς Πελοποννήσου στὸ σταθμὸ τοῦ Διακοφτοῦ γιὰ νὰ πάρουμε τὸν ὀδοντωτὸ σιδηρόδρομο ποὺ πηγαίνει ἀνάμεσα ἀπ' τὴ χαράδρα τοῦ Βουραϊκοῦ στὰ Καλάβρυτα.

—Τί παιχνιδάκι κι' αὐτὸς ὁ σιδηρόδρομος, μὲ τὰ μικροσκοπικὰ βαγονάκια του. «Σιδηρόδρομος τῆς τσέπης», λέει γελώντας ὁ Φάνης.

Τὸ τραινάκι ὅλο κι' ἀνεβαίνει λαχανιάζοντας... Περνᾶμε τὴ Ζαχλωροῦ καὶ φτάνουμε στὰ Καλάβρυτα ποὺ δὲν εἶναι παρὰ ἕνα πέρασμα γιὰ τοὺς ταξιδιῶτες... Ἤπιαμε ἕνα γάλα θαυμάσια μυρωδάτο καὶ μ' ἕνα αὐτοκίνητο ξεκινήσαμε γιὰ τὸ μοναστήρι..

Ἡ Ἅγια Λαύρα εἶναι χτισμένη σ' ἕνα μικρὸ λόφο, σ' ἕνα δροσιστικὸ ἀνασήκωμα τοῦ βουνήσιου κάμπου. Ἕνα φῶς χρυσὸ περιχύνεται ἐπάνω της.

Πλῆθος κόσμου κατηφορίζει ἀπὸ τὰ γύρω βουνά.. Οἱ τσοπάνοι κι' οἱ χωρικοὶ τὄχουν τάμα.. Μιὰ τέτοια μέρα φοροῦν τὰ γιορτινά τους καὶ πᾶνε στὴν Ἅγια Λαύρα.

Στὸ Φάνη κάνει ἐντύπωση μιὰ παιδούλα λαμπροντυμένη ποὺ κρατάει στὰ χέρια της τὰ παπούτσια της.

—Κοίτα, θεία, ντύθηκε καὶ στολίστηκε καὶ κρατᾶ τὰ παπούτσια της στὸ χέρι!

—Θὰ τὰ φορέση σὰν φτάση στὸ μοναστῆρι, ἔτσι δὲ θἄναι τὰ ὡραῖα παπούτσια της σκονισμένα..

—Μὰ δὲν πονᾶνε τὰ πόδια της; Γιὰ στολίδι τἄχει τὰ παπούτσια;

—Ναί, τὰ φορεῖ ἴσως πρώτη φορὰ σήμερα καὶ θὰ τὴ στενεύουν.. Περπατᾶ πιὸ ξεκούραστη δίχως αὐτά. Ἔχει συνηθίσει βόσκοντας ξυπόλυτη τὰ κατσίκια της..

Ἡ παιδούλα λὲς κι' ἄκουσε τὴν κουβέντα μας, στέκεται καὶ φορᾶ τὰ παπούτσια της. Περπατεῖ τώρα μὲ δυσκολία, μά καμαρώνει κοιτάζοντας ὁλοένα τὰ πόδια της.

Μπαίνουμε στὴν αὐλὴ ποὺ τὴ σκιάζει τὸ μεγάλο ἱστορικὸ πλατάνι... Πολύχρωμος στὶς χωριάτικες φορεσιές του γεμίζει ὁ κόσμος τὸν ἅγιο χῶρο.. Ἡ λειτουργία ψέλνεται μὲ κατάνυξη σ' ἐκεῖνο τὸ ἴδιο τὸ ἐκκλησάκι τῆς Παναγίας, ὅπου ὑψώθηκε τὸ 21 τὸ Λάβαρο..

Ξαναζοῦμε τὴν ἅγια ἐκείνη ὥρα. Ἀπ' τὰ χαράματα θὰ ξεκίνησαν καὶ τότε οἱ μυημένοι. Δὲ σήμανε τότε οὔτε καμπάνα, δὲ φόρεσαν τὰ λαμπριάτικά τους. Ζώστηκαν μόνο τὰ καρυοφύλια τἄκρυψαν κάτω ἀπ' τὶς κάπες καὶ πῆραν τὸ μονοπάτι... Ἕνας ἕνας γλυστροῦσε σὰν ἴσκιος στὸ μισοσκόταδο τῆς ἐκκλησιᾶς... Ἦταν οἱ πρόκριτοι καὶ οἱ καπεταναῖοι, οἱ Κλέφτες ποὺ κατηφόρισαν ἀπὸ τὰ λημέρια τους... Ἦταν ἡ καρδιὰ τῆς Ἑλλάδας, π' ἀναστηνόταν.

Ἀκοῦμε μαζί τους τὴ λειτουργία. Κλείνω τὰ μάτια καθὼς ἀντηχοῦν στ' αὐτιά μου οἱ ἅγιοι ψαλμοὶ καὶ φαντάζομαι πὼς ἀκούω ἐκείνη τὴν ἴδια, πὼς εἶμαι ντυμένη μὲ φούστα πλατιὰ καὶ σεγκοῦνι καὶ πὼς τ' ἀγόρι ποὺ στέκεται δίπλα μου ἔχει φέσι σπαστὸ καὶ φουστανελλίτσα...

Νὰ ὁ Δεσπότης τῆς Πάτρας, ὁ Γερμανός, ποὖρθε ἐπίτηδες γιὰ νὰ δώση τὸ σύνθημα καὶ νὰ εὐλογήση τὰ ὅπλα... Μιὰ βαθειὰ σιγὴ βασιλεύει στὸ τέλος τῆς λειτουργίας. Ὁ Δεσπότης κοιτάζει ὁλόγυρα τοὺς ἀγωνιστὲς ὁπλισμένους μὲ τὴν ἀπόφαση χαραγμένη στὸ πρόσωπό τους. Τὰ μάτια του πέφτουν στὸ Κάλυμμα ποὺ σκεπάζει τὴν Ὡραία Πύλη τοῦ ναοῦ. Εἶναι ἕνα χρυσοΰφαντο κάλυμμα μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγιᾶς. Ἁπλώνει τὸ χέρι του, ξεκρεμᾶ τὴ «Θύρα» τὴ βάζει σ' ἕνα κοντάρι.

—Ἐλευθερία ἢ Θάνατος, ἀδέρφια, φωνάζει κι' ὑψώνει τὸ λάβαρο.

Γονατίζουν μὲ μιᾶς ἐμπρὸς στὰ πόδια του ὅλοι... Φιλοῦν τὸ κοντάρι, φιλοῦν τοῦ Δεσπότη τὰ ράσα...

— Δόστε τὸν ὅρκο, τοὺς λέει ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός. Νὰ ξαναλέτε τὰ λόγια ποὺ λέω.

Μὲ φωνὴ ποὺ τὴ σπάζει ἡ συγκίνηση, λέει τὸν ὅρκο... Τὰ παλληκάρια τὸν ξαναλένε σταθερά.

«—Ὁρκίζομαι ἢ νὰ ζήσω ἐλεύθερος ἢ νὰ πεθάνω. Νὰ μὴ δώσω ὕπνο στὰ ματόκλαδά μου, οὔτε ἀνάπαυση στὸ κορμί μου ἂν δὲν διώξω ἀπ' τὴν πατρίδα μου τὸν Τύραννο. Κι' ἂν παραβῶ τὸν ὅρκο μου τὸ αἷμα μου ὡς τὴν τελευταία στάλα νὰ χυθῆ...»

Τὸν λέω κι' ἐγώ. Ἀκούω καὶ τὸ παιδὶ μὲ τὴ φουστανέλλα δίπλα μου νὰ τὸν ξαναλέει. Εἴμαστε κι' οἱ δυὸ ὁρκισμένοι τώρα. Ὁρκισμένοι πάντα γιὰ τὴ λευτεριὰ καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Πατρίδας.

Ὅταν ἄνοιξα τὰ μάτια ἕνας ἱερέας μιλοῦσε γιὰ τὴ μεγάλη ἀνάμνηση. Ἔκλαιγαν ὅλοι ἀπ' τὴ συγκίνηση. Ἀπὸ δῶ ξεκίνησε ἡ λευτεριά... Μὲ τοῦτο τὸ λάβαρο τὸ ἱερό, ποὖναι χιλιοτρύπητο τώρα καὶ ξέθωρο μέσα στὸ μικρὸ Μουσεῖο τῆς Ἁγίας Λαύρας, ξεχύθηκαν οἱ λεβέντες καὶ λευτέρωσαν τὰ Καλάβρυτα, ὕστερα τὴν Πάτρα, τὴν Τρίπολη, τὸ Μωριᾶ καὶ τὴ Ρούμελη... Σ' αὐτὸ τὸ ἱστορικὸ πλατάνι καθίσανε πρὶν ξεκινήσουν κι' ἑτοίμασαν τ' ἅματά τους:

> Δαγκώνω τὸ μολύβι μου
> μὲ λύσσα καὶ μ' ὀργὴ
> τὸν τύραννο τοῦ πόνου μου
> κατάστηθα νὰ βρῆ.

. . . .

Ὁ Φάνης εἶνε ἀνάστατος σήμερα μέσα στὶς τόσες ἡρωϊκὲς ἀναμνήσεις. Γυρίζαμε τὴ μονὴ μὲ τὰ νέα κελλιὰ καὶ τὴ νέα της ἐκκλησία. Μπαίνουμε στὸ Μουσεῖο. Βλέπουμε τόσα κειμήλια: Ἱερὰ λείψανα, ὅπλα ἀγωνιστῶν, ἕνα Εὐαγγέλιο μὲ 1102 διαμάντια δῶρο τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης στὸ μοναστήρι. Νὰ κι' ἡ πατερίτσα τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ καὶ τὰ ἄμφια του.

Πηγαίνομε νὰ τιμήσωμε καλύτερα τὴ μνήμη τους στὸ κατάλευκο Ἡρῶο ποὺ τοὺς ἔχουν στήσει στὸν παρακείμενο λόφο. Δίπλα-δίπλα, τὸ τρόπαιο καὶ ἡ θυσία. Ἕνας δρόμος καλοστρωμένος ὁδηγεῖ ἀπ' τὴν πόρτα τῆς Ἁγίας Λαύρας στὸ ὕψωμα ὅπου βρίσκεται τὸ Ἡρῶο. Ἐκεῖ θὰ στηθῆ σὲ λίγο, ἕνα πελώριο ἄγαλμα γιὰ τὴ λευτεριά, τὸ Μνημεῖο τῆς Μεγάλης Ἐπαναστάσεως.

Ἀπ' τὴν κορυφή του τὸ μάτι ἁπλώνεται ἀνεμπόδιστο σὲ βουνὰ καὶ κάμπους. Καὶ δὲν εἶναι θαρρεῖς παιχνίδι τῆς φαντασίας τὸ πὼς οἱ πλαγιὲς ποὺ μᾶς τριγυρίζουν εἶναι γεμάτες ἀπ' τὸν ἀντίλαλο τῶν καρυοφιλιῶν, ἀπ' τὸ σάλαγο τῶν ἀλόγων καὶ τὸ κυμάτισμα τοῦ Λαβάρου τῆς Ἅγιας Λαύρας.

Γυρίζουμε βουβοὶ στὰ Καλάβρυτα. Σὲ τέτοιες στιγμὲς οἱ ψυχὲς ἔχουν τὴ δική τους κουβέντα... Μιλοῦν μὲ τοὺς ἴσκιους.

Ἐλένη Παρῆ

Ἔκκληση τῶν τροφίμων τῆς Παιδοπόλεως "Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς„ Θεσ)νίκης.

Πρὸς ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Ξέρομε τὴν ἀγάπη ποὺ ἔχετε γιὰ μᾶς, γιατὶ τόσες φορὲς μᾶς τὴν δείξατε στέλνοντας τὰ ὡραῖα σας δῶρα. Μᾶς ὑπόσχεσθε στὰ γράμματά σας ὅτι θὰ μᾶς βοηθήσετε σ' ὅτι ζητήσωμε. Ἐκεῖνο ποὺ πάντα πιέζει τὴν καρδιά μας, ἀγαπημένα μας ἀδέλφια, καὶ μᾶς κάνει μελαγχολικά, εἶναι ἡ σκέψη ὅτι 23.000 Ἑλληνόπουλα ξερριζωμένα ἀπὸ τὴν γαλάζια μας Πατρίδα, βρίσκονται μακρυὰ ἀπὸ τοὺς γονεῖς καὶ τὰ σπίτια τους.

Ζητοῦμε ἀπὸ σᾶς, νὰ παρακαλέσετε τοὺς γονεῖς σας γιὰ νὰ γυρίσουν τ' ἀδέλφια μας, κοντά μας.

Ἐλπίζομε νὰ νοιώσετε τὸν πόνο μας, γιατὶ μᾶς ἑνώνει ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μας.

Θέλουμε τ' ἀδέλφια μας. Βραδυάζει... Νά, σὲ λίγο θὰ γυρίση ὁ πατέρας σας στὸ σπίτι... Ὅσο κουρασμένος κι' ἂν εἶναι ἡ ἀγκαλιά του πάντα εἶναι ἀνοιχτή, γιὰ νὰ σᾶς δεχτῆ καὶ νὰ ἐκπληρώση κάθε σας ἐπιθυμία. Σκεφτῆτε λίγο τοὺς δυστυχισμένους χωρικούς μας, ποὺ γυρίζουν στὸ ἔρημο καὶ καταστραμένο χωριό τους, χωρὶς καμμιὰ παρηγοριά, χωρὶς ν' ἀντικρύσουν ἕνα γλυκὸ χαμόγελο παιδιοῦ, τοῦ παιδιοῦ τους.

Τόση εἶναι ἡ δυστυχία τους... Ἂς ἑνώσωμε λοιπόν, ὅλοι μαζὶ τὶς προσευχές μας κι' ἂς παρακαλέσωμε τὸ Θεὸ γιὰ τὸν γυρισμό τους στὴ γλυκειά μας Πατρίδα.

Ἀνέκδοτα τοῦ 1821

—Ὁ Θεός, ἔλεγε ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ δοξασμένος «Γέρος τοῦ Μοριᾶ», ἔδωσε τὴν ὑπογραφή του γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Ἑλλάδας, δὲν τὴν παίρνει πίσω.

* *

Στὰ 1821, Ἰουλίου 20, εἶχε τραπέζι ὁ Κολοκοτρώνης στὸ Δημ. Ὑψηλάντη ποὺ μόλις εἶχε φτάσει

στὴν Ἑλλάδα. Κάθησαν στὸν ἴσκιο δέντρων στὸ Ἄστρος. Κομμάτια ψητῆς γίδας ἐπάνω σὲ κλαδιά, ἀσκὶ μὲ ρετσινάτο κρασί, μισὸ φλασκὶ ἀντὶ γιὰ ποτῆρι, ψωμὶ μαῦρο— αὐτὴ ἦταν ἡ ἑτοιμασία. Ὅταν κάθησαν, καθὼς κομμάτιαζε τὸ ψητὸ μὲ τὰ χέρια ὁ Θ. Κολοκοτρώνης, εἶπε στὸν Ὑψηλάντη:

— Αὐτὰ εἶναι τὰ χρυσᾶ πηρούνια καὶ τὰ χρυσᾶ μαχαίρια τῆς Ἑλλάδας, κι' αὐτὸ τὸ ρετσινόκρασο εἶναι τὰ πολύτιμα κρασιά της.

Ἄρεσαν στὸ φιλόπατρι Ὑψηλάντη τὰ λόγια τοῦ Κολοκοτρώνη, ἐπειδὴ ἔνοιωσε τὸ νόημά τους. Ἤθελε νὰ τὸν κατατοπίσῃ ὁ Κολοκοτρώνης, αὐτὸν τὸν καλομαθημένο, καὶ νὰ τοῦ ζωγραφίσῃ ἀλληγορικὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ Ἑλληνικοῦ πολέμου, ἀλλὰ μαζὶ καὶ νὰ τοῦ τονίσῃ πὼς μὲ τὰ ντόπια μέσα, ἂν καὶ ἀτελῆ, πρέπει νὰ πολεμήσουν μὲ γενναιότητα τὸν ἐχθρό.

«Ἔχω Βασίλισσα μου τὴν Ἑλλάδα!»

Στὶς 9 Αὐγούστου τοῦ 1826, ὁ ἀτρόμητος Καραϊσκάκης συναντήθηκε τυχαῖα μὲ τὸν περιβόητο Κιουταχῆ ἐπάνω στὴ γαλλικὴ φρεγάδα τοῦ Γάλλου Ναυάρχου Ντεριγνύ, ποὺ εἶχε ἀγκυροβολήσει στὸν Πειραιᾶ.

Ὁ Κιουταχῆς μὲ τὸν Ὀμὲρ πασᾶ τῆς Χαλκίδας εἶχαν πάει ἐκείνη τὴν ἡμέρα γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ Γάλλο Ναύαρχο.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια σκέψη εἶχε κάνει κι' ὁ Καραϊσκάκης, ποὺ ἔφθασε σὲ λίγο στὸ γαλλικὸ πλοῖο μαζὶ μὲ τὸ Χρηστίδη.

Λέγεται ὅτι ὁ Γάλλος Ναύαρχος ἐπίτηδες ἐσκηνοθέτησε τὴ συνάντηση αὐτὴ τῶν δυὸ ἀρχιστρατήγων, ποὺ τὴν ζήτησε ὁ ἴδιος ὁ Κιουταχῆς.

Ἀνύποπτος καθὼς ἔμπαινε μέσα στὴν αἴθουσα τῶν δεξιώσεων ὁ Καραϊσκάκης, ταράχτηκε ἀντικρύζοντας μπροστά του τὸν Κιουταχῆ.

Αὐθόρμητα ἔβαλε τὸ χέρι του στὸ σπαθί του καὶ

στρεφόμενος στὸ Χρηστίδη τοῦ εἶπε:

—Ὡρὲ Χρηστίδη μὴ μᾶς κάνουν καμμιὰ μπαμπεσιά;

Ὁ Χρηστίδης τότε τὸν καθησύχασε διαβεβαιώνοντάς τον ὅτι δὲν εἶχαν νὰ φοβηθοῦν τίποτα γιατὶ ἦταν φιλοξενούμενοι τοῦ Γάλλου Ναυάρχου.

Ἀλλὰ κι' ὁ Κιουταχῆς ὅταν εἶδε τὸν Καραϊσκάκη ταράχτηκε.

Ὁ Καραϊσκάκης χαιρέτησε τὸν ἐχθρό του κατὰ τὸ τουρκικὸ ἔθιμο, μὲ τὴν παλάμη στὸ στῆθος, καὶ κάθησε. Χαιρέτησε κι' ὁ Κιουταχῆς. Ὕστερα κοιτώντας τὸν Ἕλληνα ἥρωα τοῦ εἶπε πρῶτος σὲ ἀλβανικὴ διάλεκτο:

— Τί κάνεις Καραϊσκάκη; Πάντα περίμενα νἄρθῃς στὰ Μπιτόλια νὰ μὲ προσκυνήσῃς καὶ νὰ σοῦ δώσω ὅλα τὰ βιλαέτια ποὺ σοῦ ἔταξα, ἀπ' τὴν Ἀθήνα ὡς τὴν Ἄρτα.

—Ἐγὼ νὰ σὲ προσκυνήσω! φώναξε καὶ πετάχτηκε ὄρθιος ἀπ' τὴ θέση του ὁ Καραϊσκάκης. Ἂν εἶσαι σὺ Ρούμελη—Βαλεσῆς εἶμαι κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο. Κι' ἂν ἤξερε ἡ Διοίκησή μου ὅτι μιλᾶμε τώρα μαζί, θὰ μὲ κρέμαγε!

— Καὶ πῶς μπορεῖ νὰ σὲ κρεμάσῃ;

— Μήπως δὲν σὲ κρεμάει καὶ σένα ὁ Σουλτᾶνος ὅταν θέλη. Ναὶ ἢ ὄχι;

— Ναί, γιατὶ τὸν ἔχω βασιλῆᾶ.

— Λοιπὸν μὲ κρεμάει καὶ μένα ἡ Ἑλλάδα γιατὶ τὴν ἔχω βασίλισσα!

Ἡ παλληκαριὰ τοῦ Μπότσαρη

Τὴν πρώτη γνωριμία του μὲ τὸν Μπότσαρη ποὺ δὲν τὸν εἶχε δῆ οὔτε στὸ πρόσωπο ὡς τότε, ὁ Καραϊσκάκης τὴν ἔκανε στὴ μάχη τῆς Μαράτας, κοντὰ στὴν Ἄρτα.

Εἶχε βρεθῆ στὸ ἴδιο ταμποῦρι μ' αὐτὸν κι' ἐθαύμασε τοῦ Μάρκου τὴν παλληκαριὰ κι' ἀπόρησε τόσο πολύ, ὥστε συνήθισε ἀργότερα νὰ λέῃ γι' αὐτόν:

— Σὰν τὸν Μάρκο ἥρωα, μάνα δὲν ξαναγεννάει.

Τὸ φιλὶ τοῦ Καραϊσκάκη

Ὅταν στὴ μάχη τοῦ

Κεφαλόβρυσου σκοτώθηκε ὁ Μάρκος Μπότσαρης, οἱ Σουλιῶτες ἔφεραν τὸ λείψανό του στὸ μοναστῆρι τοῦ Προυσοῦ ὅπου ἔμενε ὁ Καραϊσκάκης γιατὶ ἦταν ἄρρωστος.

Ὁ Καραϊσκάκης σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεββάτι του κι' ἐπῆγε σέρνοντας κι' ἀσπάσθηκε τὸν νεκρὸ τοῦ Μάρκου, λέγοντας:

—Ἄμποτε, ἥρωα Μάρκο, κι' ἐγὼ νὰ πάω ἀπὸ τέτοιο θάνατο...

Καὶ πῆγε, ἀληθινά, ὅπως εὐχήθηκε.

Τρεῖς ψυχές

Ἀπ' τὴ λαβωματιά του τὴν ὀρθάνοιχτη
ἀχνίζοντας τὸ αἷμα πλημμυρίζει·
ὁ Χάρος καθρεφτίζεται στὰ μάτια του
κι' αὐτὸς ψυχομαχώντας ψιθυρίζει:

"Ἀχ! τ' εἶναι μιὰ ψυχὴ μπρὸς στὴ λαχτάρα μου;
Ἤθελα νἄχω, τρεῖς, στὴ μάχη, ἀπάνω,
νὰ σοῦ τὶς δώσω καὶ τὶς τρεῖς Πατρίδα μου,
καὶ τρεῖς φορὲς γιὰ σένα νὰ πεθάνω!

Ι. Πολέμης

Δουλειὲς τοῦ ἀγρότη.

Αὐτὸν τὸν μῆνα, τὸ Μάρτη, ὁ ἀγρότης ἔχει πολλὰ νὰ κάνη, ποὺ τὰ ξέρει πολὺ καλά, γιατὶ τὰ ἔχει μάθει ἀπὸ τὸν παποῦ του καὶ τὸν πατέρα του. Στὰ χωράφια ἔχει σπείρει τὸ καλαμπόκι, τὸ σουσάμι, τὸ μπαμπάκι, τὸ λινάρι, ὅλων τῶν εἰδῶν τὰ ὄσπρια κι' ἀκόμη τὸ τριφύλλι καὶ τὸ κεχρί.

Ὡστόσο καλὸ θὰ ἦταν νὰ θυμηθῆ πὼς ἀνάμεσα στὰ καλαμπόκια, μπορεῖ θαυμάσια νὰ σπείρη φασόλια καὶ μπιζέλια ποὺ μεγαλώνουν ἄνετα χωρὶς ἄλλο λίπασμα.

Πολλοὶ τὸ θεωροῦν περιττὸ νὰ σκαλίσουν τὰ σιτάρια μὲ τὰ χειροσκαλιστήρια. Κι' ὡστόσο ἡ δουλειὰ αὐτὴ ποὺ εἶναι βέβαια κοπιαστική, εἶναι ἀπαραίτητη. Τ' ἀποτελέσματα φαίνονται πολὺ γρήγορα—γιατὶ στὸ καλὰ σκαλισμένο χωράφι τὸ στάχυ φυτρώνει ρωμαλέο, μὲ γερὸ καρπό.

Τώρα κλαδεύονται καὶ τ' ἀμπέλια καὶ γίνεται τὸ ἀποστέρφισμα (βγάζουν δηλαδὴ τὰ περιττὰ βλαστάρια). Ἂν ὁ καιρὸς εἶναι καλὸς καὶ τὰ φυλλαράκια στ' ἀμπέλι ξεπετάγονται καὶ μεγαλώνουν γοργά, πρέπει ὁ ἀμπελουργὸς νὰ βιαστῆ νὰ τὰ θειαφίσῃ.

Μὰ καὶ τὰ ὀπωροφόρα δέντρα πρέπει νὰ σκαλιστοῦν καὶ νὰ ραντιστοῦν γιὰ τὴν ψώρα.

Ἂν τὰ δέντρα ἔχουν προσβληθῆ ἀπὸ κομμίωση πρέπει νὰ ξελακκώσωμε τὶς ρίζες, καὶ νὰ σκορπίσωμε 3 $^{1}/_{2}$ ὀκάδες ἀσβέστη μὲ 100-125 δράμια γαλαζόπετρα γιὰ κάθε δέντρο.

Καὶ πάλι γιὰ τὶς κλῶσσες.

Ὁ Μάρτης εἶναι ὁ μῆνας ὅπου οἱ κότες γεννοῦν τὰ περισσότερα αὐγά, κι' ὅπου ἀρχίζουν νὰ κλωσσοῦν. Ἂς ξαναδιαβάσουν οἱ ἀναγνῶστες μας τὰ ὅσα εἴπαμε γιὰ τὶς κλῶσσες τοῦ Γενάρη, μὰ ἂς προσέξουν καὶ τοῦτα ποὺ γράφουμε συμπληρωματικά:

α) Πρὶν καθήσωμε τὴν κλῶσσα, πρέπει νὰ δοῦμε ἂν εἶναι κατάλληλη. Γι' αὐτὸ τὴν βάζωμε στὴν ἀρχὴ νὰ καθήσῃ ἐπάνω σὲ ψεύτικα αὐγά. Ἂν τὰ κλωσσήσῃ κανονικὰ μιὰ δυὸ μέρες, τότε τῆς βάζωμε τὰ καλὰ αὐγά.

β) Οἱ μικρὲς κλῶσσες μποροῦν νὰ κλωσσήσουν ὡς 11 αὐγά. Οἱ πολὺ μεγάλες ὡς δεκατέσσερα. Ὄχι ὅμως παραπάνω.

γ) Θέλει δὲ θέλει πρέπει νὰ τὴ σηκώνωμε ἀπὸ τὴ φωλιά της ὡς δέκα λεπτὰ πρωῒ καὶ βράδυ γιὰ νὰ φάῃ καὶ νὰ ξεκουραστῆ.

Τὶς τελευταῖες μέρες τὴν κρατοῦμε μακριὰ ἀπ' τὴ φωλιὰ ὡς εἴκοσι λεπτά.

δ) Ἂν λερωθῆ ἡ φωλιά της ἢ ἂν σπάσῃ κανένα αὐγό, σηκώνωμε τὴν κλῶσσα καὶ καθαρίζομε ἀμέσως τὸ μέρος, βάζοντας καθαρὸ χορτάρι καὶ πλένοντας τ' αὐγὰ μὲ χλιαρὸ νερό, προσέχοντας νὰ μὴ τὰ κουνήσωμε καὶ νὰ μὴ τὰ κρυώσωμε.

ε) Δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ν' ἀνακατώσωμε στὸ φαΐ τῆς κλῶσσας λίγο τριμμένο μάρμαρο καὶ λίγο λάδι.

Ὁ μπάρμπα Μῆτρος

ἡ Σελίδα τῶν Μικρῶν

Κουβεντοῦλες μὲ τὴ Γιαγιά.

Στὸ κρυφὸ σκολειό

Ἀγαπημένα μου παιδάκια,

Ἐλᾶτε ἀπόψε κοντά μου μαζὶ μὲ τὰ ἐγγόνια μου. Κάτσετε διπλοπόδι ἐδῶ στὸ χαλάκι, κοντὰ

στὴ ζεστὴ φωτίτσα, ὁλόγυρα ἀπ' τὴ γιαγιὰ Καντιανή. Θὰ σᾶς πῶ μιὰ μικρὴ ἱστορία, ποὺ ὅσο κι' ἂν φαίνεται παραμῦθι, εἶναι ἀληθινή... Τοῦτες τὶς μέρες ποὺ ἑτοιμάζεστε γιὰ τὴν ἐθνική μας γιορτή, ποὺ τὸ ἕνα μαθαίνει τὸ ποίημά του καὶ τ' ἄλλο θὰ παίξη στὸ σχολικὸ θέατρο κάποιο ρόλο ἡρωϊκό, τοῦτες τὶς μέρες ποὺ θὰ ντυθῆτε φουστανελλίτσες γιὰ τὴ Μεγάλη Ἐπέτειο τῆς Λευτεριᾶς μας, ἐλᾶτε νὰ θυμηθοῦμε τὰ παιδιὰ τοῦ παλιοῦ καιροῦ, τὰ παιδιὰ τῆς Σκλαβιᾶς.

Εἶναι νύχτα... Βογγᾶ ὁ ἀγέρας καὶ μαῦρα σύννεφα ἔχουν κρύψει τὸ φεγγάρι στὸν οὐρανό.

Ὁ Λάμπης κι' ἡ Βάσω, κουκουλωμένοι ὅσο μποροῦν πιὸ πολύ, ξεκινοῦν ἀπ' τὸ σπίτι μὲ προσοχή... Στὴν ἀρχὴ τῆς ρεμματιᾶς σμίγουν μ' ἄλλα παιδάκια... Ἕνα ἕνα γλυστρᾶ σὰν ἴσκιος... Τρέμουν οἱ καρδοῦλες τους στὸ σκοτάδι. Ὡστόσο παίρνουν τὸ δρόμο βουβὰ γιὰ τὸ ρημοκκλήσι νὰ βροῦν τὸν κρυφό τους δάσκαλο, τὸ γέρο παπᾶ τοῦ χωριοῦ.

Δὲ χτυπᾶ καμπάνα στὴν ἐκκλησοῦλα του. Θαμπά, φοβισμένα τρέμουν τὰ καντηλάκια της... Χίλια κακὰ τὰ παραμονεύουν τὰ δύστυχα κρυφομαθητούδια. Ἀγρίμια δὲν ἔχει ὁ ἥμερος τόπος μας, μὰ οἱ Τοῦρκοι εἶναι χειρότεροι κι' ἀπ' ἀγρίμια. Μπορεῖ νὰ τ' ἁρπάξουν καὶ νὰ τὰ κάμουν Γενίτσαρους, μπορεῖ νὰ σκοτώσουν τὸ δάσκαλο καὶ νὰ κάψουν τὴν ἐκκλησοῦλα.

Νά φαινόταν λίγο τὸ φεγγαράκι νὰ τοὺς φωτίση τὸ δρόμο. Γεμᾶτα λαχτάρα σιγοτραγουδοῦν:

Φεγγαράκι μου λαμπρὸ
φέγγε μου νὰ περπατῶ
. . . .

Νάτο ποὺ τοὺς ἔκαμε τὸ χατῆρι καὶ ξεπρόβαλε. Στὸ φῶς του βλέπουν τὸ δάσκαλο στὸν αὐλόγυρο ποὺ σταυροκοπιέται.

— Δόξα νἄχη ὁ Κύριος ποὺ τὰ φύλαξε κι' ἀπόψε.

Τὰ παιδιὰ σκύβουν καὶ φιλοῦν τὸ χέρι του. Ὁ Λάμπης ποὺ εἶναι πρωτόσκολος, στρώνει τὶς ψάθες στὸ νάρθηκα, βάζει τὸν πάγκο γιὰ τὸ δάσκαλο, φέρνει τὸ ψαλτήρι, τίς πινακίδες.

Σὲ λίγο ὅλα χαρούμενα συλλαβίζουν ὁμαδικά, καθένα μ' ἕνα κεράκι στὸ χέρι.

— Κύ-ρι-ε ἐ-κέ-κρα-ξα, πρὸς Σὲ εἰ-σά-κου-σόν με.

Ὕστερα κάνουν ἀριθμητική, γράψιμο καὶ περνοῦν στὴν ἱστορία, τὸ μάθημα π' ἀγαποῦν πιὸ πολύ. Καὶ τί δὲν τοὺς λέει σ' αὐτὸ τὸ μάθημα ὁ καλὸς παπούλης. Τρέμει ἡ φωνή του ἀπὸ συγκίνηση καθὼς τοὺς μιλεῖ γιὰ τὰ καρυοφύλια τὰ κλέφτικα καὶ τὴν Ἑταιρεία, αὐτὴ τὴ μεγάλη τὴ Φιλικὴ ποὺ ἑτοιμάζει τὴν Ἐπανάσταση... Ψέλνει ὕστερα μὲ κατάνυξη τὸ τραγοῦδι τοῦ Ρήγα:

Καλύτερα μιᾶς ὥρας
ἐλεύθερη ζωὴ
παρὰ σαράντα χρόνια
σκλαβιὰ καὶ φυλακή.

Μὰ ἐκεῖ ἀπάνω, ἀκούγονται ποδοβολητὰ ἀλόγων, βλαστήμιες, φωνές.

— Τοῦρκοι! λέει ὁ παπᾶς σβῦστε τὰ κεριὰ καὶ μὴ βγάλετε ἄχνα!

Μονομιᾶς γίνεται σκοτάδι. Βραχνᾶς πλάκωσε τὰ στήθη. Οἱ καρδοῦλες χτυποῦν λὲς καὶ τώρα θὰ σπάσουν.

Ἐπιτέλους, ὁ κίνδυνος πέρασε. Δόξα νἄχη ὁ Κύριος... Τὸ κουφὸ σκολειὸ δὲν προδόθηκε κι' ἀπόψε.

Σὲ λίγο κατηφορίζουν πάλι σὰν ἴσκιος τὴ ρεμματιὰ τὰ σκλαβόπουλα, εὐχαριστημένα.. Μάθανε πάλι μιὰ γιῶτα καινούργια ἕναν ἀριθμό, ἕνα νέο τραγοῦδι...

Σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ καὶ σ' ἐκεῖνο τὸ δάσκαλο χρωστᾶμε παιδιά μου τὴ λευτεριὰ ποὺ γιορτάζουμε ἑτοῦτες τὶς μέρες. Μὴ τὸ ξεχνᾶτε...

Ἡ γιαγιὰ Καντιανή.

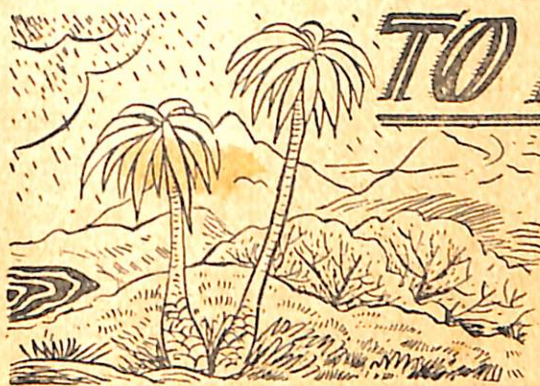
Μάνα, σοῦ λέω δὲν μπορῶ τοὺς Τούρκους νὰ δουλεύω.
Δὲν ἠμπορῶ, δὲν δύναμαι, ἐμάλλιασε ἡ καρδιά μου·
Θὰ πάρω τὸ τουφέκι μου νὰ πά' νὰ γίνω κλέφτης.
Νὰ λημεριάζω στὰ βουνὰ καὶ στὶς ψηλὲς ραχούλες.
Νἄχω τοὺς λόγγους συντροφιά, μὲ τὰ θεριὰ κουβέντα,
Νἄχω τὸν οὐρανὸ σκεπή, τοὺς βράχους γιὰ κρεββάτι,
Νἄχω μὲ τὰ κλεφτόπουλα καθημερνὸ λημέρι.
Θὰ φύγω μάνα μου, μὴν κλαῖς, μόν' δός μου τὴν εὐχή σου.

Εὐχήσου με, μανούλα μου, Τούρκους πολλοὺς νὰ σφάξω.
Καὶ φύτεψε τριανταφυλλιὰ καὶ μαῦρο καρυοφῦλλι,
Καὶ πότιζέ τα ζάχαρι καὶ πότιζέ τα μόσχο.
Κι' ὅσο ποῦ ἀνθίζουν, μάνα μου, καὶ βγάνουνε λουλούδια,
Ὁ γιός σου δὲν ἀπέθανε μόν' πολεμάει τοὺς Τούρκους.
Κι' ἂν ἔρθη μέρα θλιβερή, μέρα φαρμακωμένη,
Καὶ μαραθοῦν τὰ δυὸ μαζὶ καὶ πέσουν τὰ λουλούδια.
Τότε κι' ἐγὼ θὰ λαβωθῶ, τὰ μαῦρα νὰ φορέσης.

Δώδεκα χρόνια πέρασαν καὶ δεκαπέντε μῆνες,
Κι' ἄνθιζαν τὰ τριαντάφυλλα κι' ἀνοίγαν τὰ μπουμπούκια.
Μὰ μιὰν αὐγὴ ἀνοιξιάτικη μιὰ πρώτη τοῦ Μαΐου,
Ποῦ κελαδοῦσαν τὰ πουλιὰ κι' ὁ οὐρανὸς γελοῦσε,
Μὲ μιᾶς ἀστράφτει καὶ βροντᾶ καὶ γίνεται σκοτάδι,
Τὸ καρυοφύλλι ἐστέναξε τριανταφυλλιὰ δακρύζει,
Μὲ μιᾶς ξεράθηκαν τὰ δυὸ κι' ἐπέσαν τὰ λουλούδια.
Μαζὶ μ' αὐτὰ σωριάστηκε κι' ἡ δόλια ἡ μανούλα...

(Δημοτικὸ)

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ

(Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο)

Ἀνέβαιναν μὲ δυσκολία, γιατὶ ὁ ἀνήφορος ἦταν ἀπότομος, ὥς τὴ στιγμὴ ποὺ ἔδυσε ὁ ἥλιος καὶ καὶ σταμάτησαν σ' ἕνα πλάτωμα γιὰ νὰ περάσουν τὴ νύχτα.

Δείπνησαν πρόχειρα, μὲ κρύο ψητὸ κι' ἔπειτα κατάκοποι μαζεύτηκαν κοντὰ στὸ βράχο, κι' ἀποκοιμήθηκαν.

Ὁ ὕπνος τοὺς ξεκούρασε κι' ἔτσι τὸ πρωῒ ἦταν φρέσκοι κι' εὐδιάθετοι. Χρειάζονταν ὅλες τους τὶς δυνάμεις, γιατὶ ὁ ἀνήφορος ἦταν πάντα ἀρκετὰ ἀπότομος. Εὐτυχῶς ποὺ ἦταν ὅλοι τους πρώτης τάξεως ὀρειβάτες...

Ξαφνικὰ ὁ Πένκροφ ἔμπηξε μιὰ φωνή:

— Γιὰ κοιτᾶξτε ἐκεῖ! Ἀρνιά!

Πραγματικὰ, σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πλαγιὲς τοῦ βουνοῦ, ροβολοῦσε ἕνα κοπάδι ζῶα, ποὺ ἔμοιαζαν μὲ πρόβατα!

Δὲν ἦταν ὡστόσο συνηθισμένα πρόβατα, ἦταν ἕνα εἶδος ἀγριοκάτσικα ἀπ' αὐτὰ ποὺ λέγονται «μ ο υ φ λ ὸ ν» καὶ ποὺ τὰ ἐξημερώνουν γιατὶ ἔχουν ἕνα περίφημο μαλλί.

— Δὲ μοῦ λές... Αὐτὰ τὰ μουφλὸν ἔχουν μπούτια καὶ κοτολέτες; ρώτησε ὁ Πένκροφ.

— Ἀκοῦς λέει.

— Ἔ! λοιπὸν εἶνε ἀρνιά! συμπέρανε ὁ Πένκροφ.

— Θὰ μᾶς δώσουν καὶ τὸ κρέας τους καὶ τὸ μαλλί τους... ἀργότερα, εἶπε ὁ κύριος Σμίθ.

— Ἀχρείαστα νὰ εἶναι κύριε Σμίθ, εἶπε ὁ Ἔρμπερτ. Γιατὶ αὐτὸ θὰ σημαίνη πὼς βρισκόμαστε σὲ νησὶ ὅπου θὰ πρέπει νὰ μείνωμε πολλὰ χρόνια!

— Ἀντίο! φώναξε ὁ Πένκροφ στὸ κοπάδι. Καλὴν ἀντάμωση ἀρνάκια μου!

Κι' ἐξακολούθησαν τὴν ἀναρρίχησή τους.

Ἡ νύχτα τοὺς βρῆκε πάλι κοντὰ στὴν κορυφή. Καὶ πάλι στρατοπέδεψαν καὶ δείπνησαν μὲ ὅ,τι εἶχε μείνει ἀπ' τὸ καμπιάτι... Νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, αὐτὸ ποὺ εἶχε μείνει δὲν ἦταν ἀρκετό, κι' ἡ συντροφιὰ κοιμήθηκε πεινασμένη. Τώρα βρίσκονταν ἀκριβῶς στὸ μέρος ποὺ ὁ ψηλὸς κῶνος ἀκουμποῦσε σὰν καπέλλο ἐπάνω στὸν χαμηλότερο.

Πρωῒ-πρωῒ τὴν ἄλλη μέρα, οἱ φίλοι ἄρχισαν νὰ κάνουν τὸν γύρο τοῦ χαμηλοῦ κώνου, γιὰ νὰ βροῦν τὴν πιὸ κατάλληλη μεριὰ ν' ἀρχίσουν ν' ἀνεβαίνουν στὸ δεύτερο.

Δὲν ἦταν εὔκολο, γιατὶ οἱ πλαγιὲς τοῦ βουνοῦ ποὺ ἦταν ἀπὸ ξερὴ λάβα, ἦταν φοβερὰ ἀπότομες. Ὡστόσο, ξαφνικά, βρέθηκαν μπροστὰ σὲ μιὰ τεράστια τρύπα, ποὺ ἔχασκε στὰ πλάγια τοῦ πιὸ ψηλοῦ κώνου. Ἦταν φανερὸ πὼς ἦταν τὸ ἄνοιγμα τοῦ κρατήρα τοῦ ἡφαιστείου. Δὲν εἶχαν παρὰ νὰ μποῦν μέσα, καὶ ν' ἀνέβουν στὴν κορυφὴ τοῦ κώνου ἀπ' τὸν κρατήρα!

Ἔτσι λοιπόν, οἱ πέντε τολμηροὶ συντρόφοι, χώθηκαν στὴν σκοτεινὴ ἐκείνη τρύπα... Ὁ κρατήρας ὡστόσο τοὺς φώτιζε ἀπὸ ψηλὰ καὶ ὁ ἀνήφορος ἦταν ὅλος σκαλοπάτια.

Ὕστερα ἀπὸ πορεία δύο ὡρῶν, ἀπὸ τὸν κρατήρα τοῦ σβυστοῦ ἡφαιστείου, βγῆκαν στὸ φῶς.

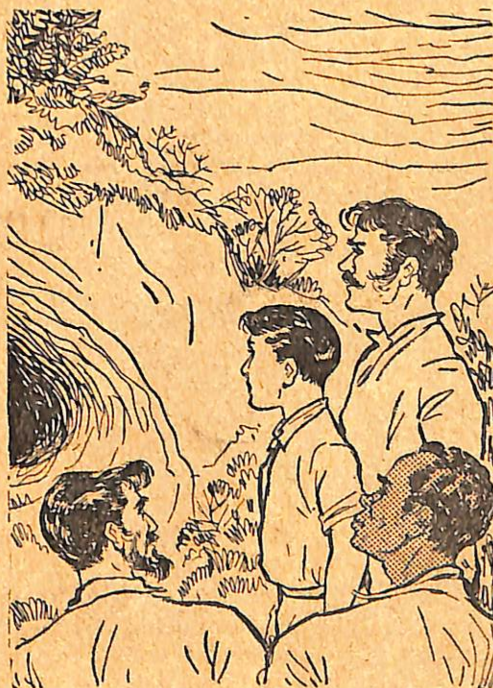
Ἀπὸ ἐκεῖ εἶχαν θαυμασία θέα...

Καὶ εἶδαν, μιὰ στεριά, ποὺ τὴν ἔζωνε ἀπ' ὅλες τὶς μεριὲς ἡ θάλασσα. Δὲν ὑπῆρχε πιὰ καμμιὰ ἀμφιβολία. Βρίσκονταν σὲ νησί!...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο
Η ΝΗΣΟΣ ΛΙΓΚΟΛΝ

Βρίσκονταν σὲ νησί... Καὶ μάλιστα, κατὰ τὰ φαινόμενα, σ' ἕνα ἐρημονήσι, ποὺ δὲν ἦταν σημειωμένο στὸ χάρτη.

Ὁ Πένκροφ ποὺ εἶχε θαυμάσια μάτια, κοίταξε καλὰ-καλὰ πρὸς ὅλες τὶς κατευθύνσεις, ἀλλὰ δὲ μπόρεσε νὰ διακρίνη καμμιὰ στεριὰ στὸν ὁρίζοντα. Μέσα στὴν ἀπεραντοσύνη τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ μικρὸ κομμάτι τῆς στεριᾶς ὅπου βρίσκονταν, φαινόταν ἀκόμη πιὸ μικρὸ καὶ πιὸ ἔρημο.

Βρέθηκαν μπροστὰ σὲ μιὰ μεγάλη τρύπα...

— Πόσο μεγάλο λὲς νὰ εἶναι τὸ νησί μας, Κύρο ; ρώτησε ὁ Γεδεὼν Σπίλετ τὸ μηχανικό.

Ἐκεῖνος ἀναμέτρησε μὲ τὸ μάτι τὴ στεριὰ ποὺ ἔβλεπε, ἔκανε ἕνα πρόχειρο ὑπολογισμὸ κι' ἔπειτα εἶπε:

— Μοῦ φαίνεται πὼς δὲν πέφτω πολὺ ἔξω ἂν σᾶς πῶ πὼς τὸ νησί μας εἶναι πάνω-κάτω σὰν τὴ Μάλτα ἢ σὰν τὴ Ζάκυνθο...

Ὡστόσο τὸ σχῆμα τοῦ νησιοῦ, ἦταν πολὺ περίεργο, κι' ὅταν ὁ κ. Σπίλετ προσπάθησε νὰ τὸ σκιτσάρη στὸ καρνέ του, εἶδαν ὅτι ἔμοιαζε μὲ ζῶο φανταστικό, μὲ τερατόμορφο θηρίο τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς.

Μποροῦσε μάλιστα κανεὶς νὰ διακρίνη τὸ κεφάλι τοῦ θηρίου, τὸ πόδι του καὶ τὴν οὐρά του.

Τὸ νησὶ φαινόταν σκεπασμένο σὲ πολλὰ μέρη ἀπὸ πυκνὰ δάση. Ἕνα ἄλλο μέρος του ὅμως, φαινόταν ξερὸ κι' ἔρημο.

Ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ ἡφαιστείου ὅπου βρίσκονταν, ἔβλεπαν τώρα καθαρὰ καὶ μιὰ λίμνη ἀρκετὰ μεγάλη, ποὺ τὴν σκίαζαν μεγάλα δέντρα. Φαινόταν νὰ βρίσκεται στὸ ἴδιο ὕψος μὲ τὴ θάλασσα, ἀλλὰ ὁ Κύρος Σμὶθ τοὺς εἶπε ὅτι ἦταν πιὸ ψηλὰ ἀπὸ τὴ θάλασσα.

— Θὰ εἶναι, λοιπὸν, λίμνη μὲ γλυκὸ νερό, εἶπε ὁ δημοσιογράφος.

— Σίγουρα! εἶπε ὁ Κύρος Σμίθ. Τὴν τροφοδοτοῦν τὰ νερὰ ποὺ κυλοῦν ἀπ' τὰ βουνὰ κι' ἀπὸ τοὺς λόφους.

— Βλέπω ἕνα ποταμάκι, ποὺ χύνεται στὴ λίμνη, εἶπε ὁ Ἔρμπερτ.

— Ναί, φαίνεται καθαρά, εἶπε ὁ μηχανικός. Πρέπει, λοιπὸν, νὰ ὑπάρχη κάποιο κανάλι, ἀπὸ τὸ ὁποῖο τὰ περισσευούμενα νερὰ τῆς λίμνης θὰ χύνωνται στὸ πέλαγος. Ὅμως ὅλ' αὐτά, θὰ τὰ ἐξετάσωμε καὶ θὰ τὰ ἐξακριβώσωμε στὸ γυρισμό μας.

Κατὰ τὰ φαινόμενα, τὸ ποταμάκι ποὺ χυνόταν στὴ λίμνη καὶ τὸ ποτάμι ποὺ οἱ ἐκβολές του ἦταν στὶς «Καμινάδες» ἦταν τὰ μόνα ποτάμια τοῦ νησιοῦ.

Ὡστόσο δὲν ἦταν ἀπίθανο κάτω ἀπ' τὴν πυκνὴ βλάστηση τῶν μεγάλων δασῶν ποὺ σκέπαζαν τὸ νησὶ νὰ κυλοῦσαν κι' ἄλλα μικρὰ ποτάμια ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ τὰ δοῦν.

Ἦταν κι' ἕνα μέρος ὅπου βρίσκονταν ἕνα πλῆθος βάλτοι καὶ τέλματα. Ἐκεῖ δὲν ἔβλεπες παρὰ καλάμια κι'

ἄλλα τέτοια φυτά. Ὁ Κύρος Σμὶθ καὶ οἱ σύντροφοί του ἔμειναν κάπου μιὰ ὥρα στὴν κορυφὴ τοῦ ἡφαιστείου.

Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους, τὸ νησὶ ποὺ τώρα τὸ φώτιζε καλὰ ὁ ἥλιος, φαινόταν σὰν ξεκάθαρη χαλκομανία κολλημένη ἐπάνω στὸ ἀτελείωτο γαλάζιο τοῦ ὠκεανοῦ. Διέκριναν καθαρὰ τὸ πράσινο τῶν δασῶν της, τὸ κίτρινο τῶν ἄμμων της καὶ τὶς γαλανὲς κορδέλες τῶν ποταμιῶν της.

Ὡστόσο ἔμενε ἕνα ἐρώτημα ποὺ ἀπ' ὅ,τι ἔβλεπαν δὲ μποροῦσαν ἀκόμα νὰ δώσουν σίγουρη ἀπάντηση.

Εἶχε ἄλλους κατοίκους τὸ νησί; Κι' ἂν εἶχε, τί λογῆς ἦταν αὐτοὶ οἱ ἄλλοι κάτοικοι ; Ἰθαγενεῖς; Λευκοί; Ναυαγοὶ σὰν τοὺς ἴδιους;

Πρῶτος ὁ δημοσιογράφος ἔκανε αὐτὴν τὴν ἐρώτηση.

Ἀπ' ὅ,τι ὅμως ἔβλεπαν, τὸ νησὶ δὲν φαινόταν κατοικημένο. Δὲν διέκριναν πουθενά, οὔτε ἴχνος καλλιέργειας, οὔτε ἴχνος σπιτιοῦ, ἢ καλύβας ἢ καπνοῦ.

Ὡστόσο δὲ μποροῦσαν νὰ διακρίνουν ἀπὸ ἐκεῖ ὅλες τὶς λεπτομέρειες. Μέσα στὰ πυκνὰ δάση, τὴ ζούγκλα, ὅπως τὰ ὠνόμαζε ὁ Πένκροφ, ποὺ σκέπαζαν τὰ δυὸ τρίτα τοῦ νησιοῦ, δὲν ἦταν ἀπίθανο νὰ κρύβονταν τίποτε χωριὰ ἰθαγενῶν. Ἐπειδὴ ὅμως ὅπου ὑπάρχουν ἄνθρωποι κατεβαίνουν συνήθως καὶ κατοικοῦν στὶς παραλίες, κι' ἐπειδὴ οἱ παραλίες φαίνονταν ἔρημες, οἱ ναυαγοὶ κατέληξαν στὸ συμπέρασμα πὼς τὸ νησὶ ἦταν ἀκατοίκητο.

Μήπως ὅμως ἔρχονταν κάπου-κάπου ἰθαγενεῖς ἀπὸ τὰ γειτονικὰ νησιά; Βέβαια, δὲν ἔβλεπαν κανενὸς εἴδους στεριά, ἀλλὰ τὰ καΐκια ποὺ χρησιμοποιοῦν οἱ ἰθαγενεῖς τῆς Μελανησίας, ὅπως καὶ οἱ πιρόγες τῆς Πολυνησίας, διασχίζουν τεράστιες ἀποστάσεις στὸν ὠκεανό.

Ἐφόσον δὲν ἤξεραν ποῦ ἀκριβῶς βρισκόταν τὸ νησί τους, ἔπρεπε νἄχουν τὸ νοῦ τους καὶ νὰ φοβοῦνται πάντα μιὰ πιθανὴ ἀπόβαση ἰθαγενῶν ἀπὸ ἄλλα νησιά...

Ὁ Γεδεὼν Σπίλετ εἶχε τελειώσει τὸ σκιτσάρισμα τοῦ νησιοῦ. Εἶχε σημειώσει ἐπάνω σ' αὐτὸν τὸν πρόχειρο χάρτη, τὰ δάση, τὴ λίμνη, τὰ ποτάμια, τὰ βαλτοτόπια, τὶς ἐκτάσεις ποὺ τὶς σκέπαζε ἡ ἄμμος, τοὺς γρανίτινους βράχους, τὰ πάντα.

Δὲν εἶχαν πιὰ τίποτε ἄλλο νὰ κάνουν σ' ἐκείνη τὴν κορυφὴ τοῦ ἡφαιστείου.

Ὅμως πρὶν ἀρχίσουν νὰ κατεβαίνουν, ὁ Κύρος Σμὶθ τοὺς εἶπε μὲ τὴν ἤρεμη σοβαρὴ φωνή του:

— Καὶ τώρα, φίλοι μου, ἔχουμε πιὰ πεισθῆ ὅτι βρισκόμαστε ναυαγοὶ σ' ἕνα ἔρημο, ἄγνωστο νησί. Σ' αὐτὸ τὸ νησὶ θὰ ζήσωμε ἴσως ὅλη μας τὴ ζωή, ἢ τοὐλάχιστον ὥς ποὺ νὰ περάση κανένα πλοῖο νὰ μᾶς πάρη. Δὲν σᾶς κρύβω πὼς ἐλάχιστες πιθανότητες ὑπάρχουν νὰ περάση πλοῖο ἀπὸ τοῦτο τὸ νησί. Ἀπ' ὅ,τι ἔχω καταλάβει, βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸ δρόμο τῶν καραβιῶν, γιατὶ βρίσκεται πολὺ Νότια γιὰ νὰ περάσουν ἀπὸ ἐδῶ τὰ καράβια ποὺ πιάνουν στὰ νησιὰ ἀπὸ τὰ διάφορα ἀρχιπέλαγα τοῦ Εἰρηνικοῦ καὶ πολὺ Βόρεια γιὰ τὰ καράβια ποὺ περνοῦν ἀπὸ τὸ ἀκρωτήριο Χὸρν γιὰ νὰ πᾶνε στὴν Αὐστραλία. Δὲν σᾶς κρύβω πὼς ἡ θέση μας δὲν εἶναι εὐχάριστη. Δὲν ἔχουμε νὰ περιμένωμε βοήθεια ἀπὸ κανέναν, δὲ μποροῦμε νὰ βασιστοῦμε παρὰ στὶς δυνάμεις μας.

— Ἀγαπητέ μου Κύρο, εἶπε ὁ κ. Σπίλετ, ἔχεις πολὺ δίκηο ποὺ μᾶς μιλᾷς μ' αὐτὸν τὸν τρόπο. Εἴμαστε ὅλοι ἄνδρες ποὺ ξέρουν ν' ἀντιμετωπίσουν μιὰ περίσταση, ὅσο δύσκολη καὶ νὰ εἶναι. Κι' ἔχουμε γι' ἀρχηγὸ ἐσᾶς. Αὐτὸ εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη μας τύχη. Ἔχουμε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη σὲ σᾶς, κι' ἔχουμε ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη ὁ ἕνας στὸν ἄλλον. Τί λέτε καὶ σεῖς φίλοι μου;

— Παντοῦ καὶ πάντοτε θὰ σᾶς ὑπακούω τυφλὰ κύριε Σμίθ, εἶπε ζωηρὰ ὁ Ἕρμπερτ.

— Καλέ μου ἀφέντη, εἶστε ὁ κύριός μου! Μπορεῖτε νὰ βασιστῆτε σὲ κάθε περίσταση στὴν ἀπέραντη ἀφοσίωσή μου, φώναξε ὁ πιστὸς Νάβ.

— Ὅσο γιὰ μένα, εἶπε ὁ ναυτικὸς νὰ χάσω τ' ὄνομά μου καὶ νὰ μὴ μὲ λένε πιὰ Πένκροφ ἂν δὲν κάνω στὴ στιγμὴ ὅ,τι μὲ προστάξετε κύριε Σμίθ! Καὶ νὰ σᾶς πῶ, εἶμαι βέβαιος πὼς γρήγορα θὰ κάνωμε αὐτὸ τὸ ἐρημονήσι μιὰ μικρὴ Ἀμερική. Δὲν θὰ τῆς λείπη τίποτα! Θὰ φτιάσωμε λιμάνια, διώρυγες, σιδηροδρόμους, κι' ὅταν γίνη ὅπως τὸ θέλουμε, θὰ πᾶμε νὰ τὸ δωρίσωμε στὴν ἀγαπημένη μας πατρίδα, τὴ μεγάλη Ἀμερική.

— Μπράβο, Πένκροφ, εἶπε γελώντας ὁ κ. Σπίλετ. Αὐτὸ μιὰ φορὰ λέγεται αἰσιοδοξία!...

— Ἔχω ὅμως κάτι νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴ συντροφιά, εἶπε ὁ ναυτικός.

— Λέγε Πένκροφ, σ' ἀκοῦμε, εἶπε ὁ Κύρος Σμίθ.

— Θὰ ἤθελα νὰ μὴ θεωροῦμε τοὺς ἑαυτούς μας γιὰ ναυαγούς. Νὰ μὴ λέμε ποτὲ πὼς εἴμαστε ναυαγοί...

— Καὶ τί νὰ λέμε πὼς εἴμαστε;

— Ἄποικοι! Εἴμαστε Βορειοαμερικανοὶ ποὺ ἤρθαν νὰ προσθέσουν μιὰ καινούργια ἀποικία στὴν πατρίδα τους!

— Δεκτό! φώναξε ὁ Ἕρμπερτ.

— Παμψηφεί! Μπράβο Πένκροφ.

— Ναί, εἴμαστε ἄποικοι.

— Φίλοι μου, εἶπε ὁ Κύρος Σμίθ, τὸ σπουδαιότερο εἶναι νὰ μὴ χάσωμε ποτὲ τὸν πολιτισμό μας. Νὰ μὴ πάψωμε ποτὲ νὰ ἐλπίζωμε στὸ Θεό

— Λοιπόν, τώρα δρόμο γιὰ τὶς «Καμινάδες»! φώναξε ὁ Πένκροφ.

— Μιὰ στιγμή, φίλοι μου, εἶπε ὁ μηχανικός. Μοῦ φαίνεται πὼς δὲν θὰ ἦταν ἄσκοπο μιὰ κι' εἴμαστε ἐδῶ πάνω νὰ δώσωμε ἕνα ὄνομα στὸ ἔρημο νησάκι ὅπου μᾶς ἔρριξε ἡ τύχη!

Ὁ Ἕρμπερτ ἑτοιμαζόταν ν' ἀνοίξη τὸ στόμα γιὰ νὰ προτείνη τὸ ὄνομα τοῦ μηχανικοῦ κι' ὅλοι οἱ ἄλλοι θὰ συμφωνοῦσαν, ὅταν ὁ Κύρος Σμὶθ εἶπε ἁπλά:

— Ἂς τοῦ δώσουμε τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου συμπολίτη μας, φίλοι μου ποὺ αὐτὴ τὴ στιγμὴ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἐλευθερία καὶ γιὰ τὸ δίκαιο. Ἂς τὸ ὀνομάσωμε νησὶ τοῦ Λίγκολν!

Ὅλοι δέχτηκαν μ' ἐνθουσιασμὸ τὴν πρόταση τοῦ Κύρου Σμίθ, γιατὶ ὅλοι ἐθαύμαζαν τὸν θρυλικὸ πρόεδρο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀβραὰμ Λίγκολν...

Καὶ μὲ φανερὴ συγκίνηση ὁ Γεδεὼν Σπίλετ, σημείωσε τὸ ὄνομα ἐκεῖνο στὸ καρνέ του, ἐπάνω στὸ σχέδιο τοῦ νησιοῦ.

— Καὶ τώρα, φίλοι μου, εἶπε ὁ μηχανικός, καιρὸς εἶναι νὰ ὀνομάσω-

Ὁ Γεδεὼν Σπίλετ ἄρχισε νὰ φιάχνη στὸ καρνέ του, τὸ χάρτη τοῦ νησιοῦ.

με ὅλα τὰ μέρη τοῦ νησιοῦ. Ποιὸς ξέρει πότε θὰ μᾶς ξαναδωθῆ ἡ εὐκαιρία ν' ἀνέβωμε σ' αὐτὸν τὸν κρατῆρα ἀπ' ὅπου ἔχομε μιὰ τόσο θαυμάσια θέα ὅλου τοῦ νησιοῦ. Πρέπει νὰ δώσωμε ἕνα ὄνομα σ' ὅλα τ' ἀκρωτήρια, τὰ ποτάμια καὶ τοὺς κόλπους. Αὐτὸ θὰ μᾶς βοηθάη γιὰ νὰ συνεννοούμαστε κιόλας μεταξύ μας: Θὰ ξέρωμε γιατὶ μιλᾶμε.

— Πολὺ σωστά! εἶπε ὁ δημοσιογράφος.

— Βέβαια, συμφώνησε κι' ὁ ναυτικός. Ὅταν λὲς φεύγω ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πάω ἐκεῖ, ξέρεις τουλάχιστον πῶς πᾶς ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος στὸ ἄλλο κι' ὅτι δὲν πετᾶς στὸν ἀέρα!

— Κι' ἔχουμε βρῆ κιόλας ἕνα ὄνομα: οἱ «Καμινάδες»!

— Ἀλήθεια! Κι' αὐτὸ χάρις στὸν Πένκροφ. Μπράβο Πένκροφ.

— Θὰ συνεχίσωμε νὰ δίνωμε τὸ ἴδιο ὄνομα στὶς «Καμινάδες», κύριε Κύρο;

— Καὶ βέβαια Πένκροφ! Ἦταν μιὰ πολὺ πετυχημένη ὀνομασία, καὶ τὴν ἔχουμε κιόλας συνηθίσει...

— Ἐν τάξει! Ὅσο γιὰ τ' ἄλλα μέρη τοῦ νησιοῦ δὲν εἶναι διόλου δύσκολο νὰ τὰ βαφτίσωμε!

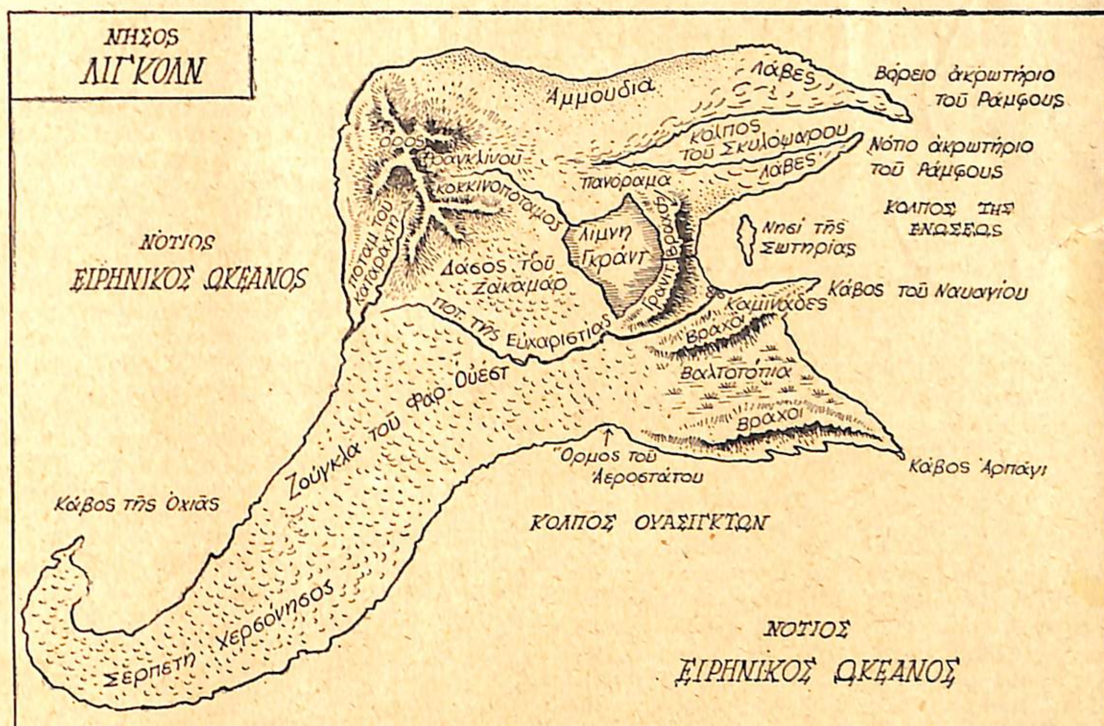
— Νὰ δώσωμε στὰ βουνά, στὶς λίμνες, στοὺς κόλπους τὰ ὀνόματά μας; εἶπε ὁ Ἕρμπερτ.

— Φαντάσου, λέει, νὰ βγάζαμε κανένα ὅρμο, Νάβ, φώναξε ὁ νέγρος ποὺ ἐνθουσιάστηκε μ' αὐτὴν τὴν ἰδέα, καὶ γελοῦσε ὡς τ' αὐτιά...

— Γιατί ὄχι; ἐπέμεινε ὁ Πένκροφ. Ἄσχημο ὄνομα εἶναι «ὁ κόλπος Νάβ» ἢ «τὸ ὄρος Σπίλετ»;

— Ἔχω τὴ γνώμη, εἶπε ὁ δημοσιογράφος πὼς θὰ ἦταν καλύτερα νὰ τοὺς δώσωμε ὀνόματα παρμένα ἀπ' τὴν πατρίδα μας, ποὺ νὰ μᾶς θυμίζουν τὴν Ἀμερική.

— Ναί, γιὰ τὰ σπουδαιότερα συμφωνῶ, εἶπε τότε ὁ Κύρος Σμίθ. Στοὺς κόλπους, στὶς θάλασσες καὶ στὰ μεγάλα βουνά, πρέπει νὰ δώσωμε ὀνόματα ποὺ νὰ μᾶς θυμίζουν τὴν πατρίδα. Ἔτσι προτείνω νὰ ὀνομάσωμε ἐκεῖνον τὸν μεγάλο κόλπο στ' ἀνατολικά μας «Κόλπο τῆς Ἑνώσεως». Τὸν ἄλλον κόλπο στὰ νότια, «Κόλπο τῆς Οὐάσιγκτων». Τὸ μεγάλο τοῦτο βουνὸ ὅπου βρισκόμαστε, «Ὄρος Φραγκλίνου» κι' ἐκείνη τὴ μεγάλη λίμνη, «Λίμνη Γκράντ». Αὐτὰ τὰ ὀνόματα θὰ μᾶς θυμίζουν τὴν Ἀμερικὴ καὶ τοὺς μεγάλους ἄντρες ποὺ ἔκαναν τιμημένο τ' ὄνομά της. Ὅμως στὰ βουνά, στοὺς ὅρμους, στ' ἀκρωτήρια καὶ στὰ ποταμάκια ποὺ τὰ βλέπουμε καθαρὰ ἀπὸ τοῦτο τὸ βουνό, προτείνω νὰ δώσωμε ὀνόματα ἀνάλογα μὲ τὸ σχῆμα ποὺ ἔχουν. Θὰ τὰ θυμόμαστε καλύτερα καὶ θὰ μποροῦμε νὰ τὰ λέμε πιὸ εὔκολα. Τὸ σχῆμα τούτου τοῦ νησιοῦ εἶναι ἀρκετὰ παράξενο καὶ θὰ μᾶς βοηθήση νὰ βροῦμε ὀνόματα διασκεδαστικὰ καὶ πρωτότυπα. Κι' ὅσο καλύτερα ἐξερευνοῦμε τὸ νησί, τόσο θ' ἀνακαλύπτωμε κι' ἄλλα ποτάμια ἢ λίμνες ἢ δάση, ποὺ θὰ τὰ βαφτίζωμε ἀμέσως. Τί λέτε φίλοι μου;

Ἡ νῆσος Λίγκολν ὅπως τὴν σχεδίασε ὁ Γεδεὼν Σπίλετ.

Ὅλοι συμφώνησαν μὲ τὸν κ. Σμὶθ κι' ἀποφάσισαν ν' ἀρχίσουν τὰ... βαφτήσια, ὅπως εἶπε ὁ Πένκροφ.

Τὸ νησὶ ἁπλωνόταν μπροστὰ στὰ μάτια τους ὅπως στὸν χάρτη, κι' ὁ Γεδεὼν Σπίλετ, τὸ σχεδίασε μὲ τὴ μεγαλύτερη εὐκολία στὸ καρνέ του. Σημείωσε τὰ ὀνόματα τῶν δύο κόλπων—τῆς Ἑνώσεως καὶ τῆς Οὐάσιγκτων— καθὼς καὶ τ' ὄνομα τοῦ βουνοῦ — τοῦ Ὄρους Φραγκλίνου — καὶ περίμενε μὲ τὸ μολύβι στὸ χέρι νὰ βροῦν καὶ τ' ἄλλα ὀνόματα γιὰ νὰ τὰ γράψη.

— Βλέπετε, εἶπε ὁ δημοσιογράφος, ἐκείνη τὴν χερσόνησο ποὺ τελειώνει τὸ νησὶ νοτιοδυτικὰ καὶ ποὺ θυμίζει οὐρὰ δράκοντα; Προτείνω νὰ τὴν ὀνομάσωμε «Σερπετὴ χερσόνησο», καὶ τὴν ἄκρη-ἄκρη «Κάβο τῆς Ὀχιᾶς».

— Ἐγκρίνεται, εἶπε ὁ μηχανικός.

— Ἐκεῖνο τὸν κόλπο ποὺ σχηματίζεται ἀνάμεσα στὰ σαγώνια τοῦ φανταστικοῦ μεγαθήριου καὶ ποὺ μοιάζει στὸ σχῆμα μὲ σκυλόψαρο, λέω νὰ τὸν βγάλωμε «Κόλπο τοῦ Σκυλόψαρου», πρότεινε ὁ Ἕρμπερτ.

— Τὸ πέτυχες, εἶπε ὁ Πένκροφ. Τώρα ὅμως θὰ μὲ δῆς καὶ μένα. Τὸ ἀκρωτήρι στὴν ἄκρη τοῦ ράμφους λέω, νὰ τὸ βγάλωμε «Ἀκρωτήριο τοῦ Ράμφους».

— Μὰ εἶναι δύο, εἶπε ὁ δημοσιογράφος.

— Αὐτὸ σᾶς στενοχωρεῖ κύριε Σπίλετ; γέλασε ὁ ἀγαθὸς ναυτικός. Θὰ βγάλωμε τὸ ἕνα «Βόρειο ἀκρωτήρι τοῦ ράμφους» καὶ τὸ ἄλλο «Νότιο ἀκρωτήρι τοῦ ράμφους».

— Τὰ κατέγραψα κιόλας! εἶπε ὁ δημοσιογράφος.

— Τώρα μένει νὰ ὀνομάσωμε τὸ ἀκρωτήριο στὰ νοτιανατολικὰ τοῦ νησιοῦ, εἶπε ὁ Κύρος Σμίθ.

— Θέλετε νὰ πῆτε αὐτὸ ποὺ βρίσκεται ἄκρη-ἄκρη στὸν «Κόλπο τῆς Ἑνώσεως»; ρώτησε ὁ Ἕρμπερτ.

— Ἀκριβῶς...

— Νὰ τὸ βγάλωμε «Κάβο Ἀρπάγι»! φώναξε ὁ Νὰβ ποὺ ἦταν ἐνθουσιασμένος γιατὶ εἶχε βρῆ κι' αὐτὸς κάτι. Ἀρπάγια ἐμεῖς λέμε τὰ γαμψὰ νύχια τῶν ἁρπαχτικῶν πουλιῶν!

— Μὰ καὶ γι' ἁρπάγι τῆς βάρκας ἂν τὸ πάρουμε, πάλι μοιάζει στὸ σχῆμα, εἶπε ὁ Πένκροφ.

Οἱ ναυαγοὶ διασκέδαζαν πολύ. Ὁ καθένας προσπαθοῦσε νὰ βρῆ τὸ πιὸ πρωτότυπο, τὸ πιὸ χαρακτηριστικὸ ὄνομα.

Ἔτσι ὀνόμασαν τὸ ποτάμι ποὺ χυνόταν κοντὰ στὶς «Καμινάδες» καὶ ποὺ τοὺς ἔδινε τὸ νερὸ ποὺ ἔπιναν «ποταμὸ τῆς Εὐχαριστίας», γιατὶ κυλοῦσε κοντὰ στὸ μέρος ὅπου εἶχαν πέσει, κι' ἤθελαν νὰ δείξουν πὼς δὲν ξεχνοῦσαν τὶς εὐχαριστίες ποὺ χρωστοῦσαν στὴ Θεία Πρόνοια.

Ὀνόμασαν «Κάβο τοῦ Ναυάγιου» τὸ ἀκρωτήριο ὅπου βρισκόταν κοντὰ στὸ μέρος ποὺ εἶχαν ναυαγήσει, καὶ «νησὶ τῆς Σωτηρίας» τὸ ξερονήσι ποὺ τοὺς πρωτοδέχτηκε στὴν ἀμμουδιά του.

(Ἀκολουθεῖ)

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ ΑΠΑΝΤΑ:

(Συνέχεια ἀπ' τὴ σελίδα 122)

ἀγαπητὲ Μ ι χ. Ν ε ο φ ύ τ ο υ (Κάϊρο), δημοσιεύουμε ἐδῶ, χωρὶς σχόλια, τὸ γράμμα σου πρὸς τὰ συμμοριόπληκτα παιδιά. «'Αγαπητά μου ἀδέλφια. Εἶμαι ἕνα ξενητεμένο 'Ελληνόπουλο ποὺ ζῶ μακρυὰ ἀπὸ τὴν γλυκειά μας Πατρίδα, στὴν Αἴγυπτον. "Αν καὶ βρίσκομαι τόσο μακρυὰ σας ἔχω συμμερισθῆ κι' ἐγὼ μαζί σας ὅπως καὶ τ' ἄλλα 'Ελληνόπουλα, τὴν λύπη σας ποὺ ἐφύγατε μακρυὰ ἀπὸ τὰ σπίτια σας. Καταλαβαίνω ὅτι εἶναι λυπηρὸ νὰ στερῆτε κανείς τὸ χωριό του, τὸ σπίτι ποὺ γεννήθηκε καὶ μεγάλωσε καὶ τὸ σπουδαιότερο ἀπ' ὅλα νὰ φεύγη μακρυὰ ἀπὸ τὴν μανούλα μου, τὸν πατέρα του, τ' ἀδέλφια του. "Ας εἴμεθα ὅμως εὐχαριστημένοι ποὺ ἡ μεγάλη μας Μητέρα ἡ ἀγαπημένη μας Βασίλισσα, ἐφρόντισε καὶ σᾶς πῆρε, κι' ἔτσι σᾶς προφύλαξε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ συμμορίτη. Τώρα ἡ μόνη σκέψη ὅλων μας εἶναι νὰ φέρωμε πίσω στὴν ἀγκαλιὰ τῆς 'Ελλάδας μας τὰ τόσα ἄλλα ἀδέλφια μας ποὺ τ' ἅρπαξαν οἱ λύκοι. "Ας παρακαλοῦμε τὸ Θεὸ νὰ μᾶς λυπηθῆ καὶ νὰ εἰσακούση τὶς προσευχές καὶ τὶς παρακλήσεις μας. Καὶ πάλι γρήγορα ἡ 'Ελλάδα μας θὰ ξαναγίνη ὅπως καὶ πρῶτα δυνατὴ κι' ὁ καθένας θὰ γυρίση πίσω στὰ ἀγαπημένα του μέρη». * Φαντάζομαι πὼς θὰ πῆρες ἀπάντηση Γ ι ῶ ρ γ ο Ν ι κ ο λ α ΐ δ η. Μὰ δὲν πρέπει νὰ εἶσαι βιαστικός. Οἱ συνθῆκες τῆς ἐκδόσεως εἶναι τέτοιες, ποὺ ὅσοι εἶναι ἀνυπόμονοι καὶ βιαστικοὶ θὰ δοκιμάζουν ἀπογοητεύσεις. 'Αρκεῖ νὰ σοῦ πῶ πὼς ἡ ἀπάντηση γράφεται πρὶν κυκλοφορήση τὸ 4ον τεῦχος καὶ βλέπεις πὼς δημοσιεύεται μόλις στὸ 6ο. 'Υπομονή, λοιπόν. * Σ' εὐχαριστοῦμε πολὺ-πολὺ Κ υ ρ ι ά κ ο Χ α ρ α λ α μ π ί δ η ('Αλεξανδρούπολη) γιὰ τὰ καλά σου λόγια. Περιμένουμε συνεργασίες σου! * Γ ι ῶ ρ γ ο Π α π α δ ό π ο υ λ ε, θὰ προσπαθήσωμε νὰ δημοσιεύσωμε τὴν ἐπιστολή σου στὰ παιδιὰ τοῦ 'Αγίου 'Ανδρέα. "Αν ὅμως ὁ χῶρος δὲν μᾶς τὸ ἐπιτρέψη θὰ τοὺς τὴ στείλουμε νὰ τὴν διαβάσουν σὲ συγκέντρωσή τους! * Τὶς σπαζοκεφαλιές σου, ἀγαπητὲ Γ ι α ν ν ά κ η Ψ α ρ ρ ᾶ παραδόθηκαν στὸν εἰδικὸ συνεργάτη μας. Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ καλά σου λόγια. * Μᾶς ἱκανοποίησε πολὺ τὸ γραμματάκι σου, Κ ω σ τ ά κ η Γ. Χ α τ ζ ά γ α (Θεσσαλονίκη) καὶ περιμένουμε τὴ συνεργασία σου. * Χ ρ η σ τ ά κ η Κ υ ρ ι α ζ ά κ η (παιδόπολη Καστρὶ) δὲν εἶναι ἄσχημο τὸ ποιηματάκι σου. Δὲν εἶναι ὅμως δημοσιεύσιμο. Δημοσιεύω ἐδῶ τὸ τελευταῖο τετράστιχο, γιὰ νὰ τὸ δῆς καὶ σὺ καὶ νὰ μοῦ πῆς ἂν σοῦ ἀρέση:

Μὰ τὸν ἄτιμο ἐχθρὸ
δὲν φοβᾶται τὸν Θεὸ
καὶ μὲ τὴν κακὴ καρδιὰ
νά τα, τὰ πῆραν τὰ παιδιά!...

* "Ετσι ἐλπίζομε κι' ἐμεῖς ἢ καλύτερα εἴμαστε βέβαιοι, ἀγαπητέ μου Ν ί κ ο Α. Τ έ ν τ α (Γυμνάσιο 'Ιωαννίνων) ὅτι ἡ «Παιδόπολις» θὰ γίνη τὸ πιὸ ἀγαπημένο περιοδικὸ καθε παιδιοῦ. Τὸ ποίημά σου πολὺ συγκινητικό. Θὰ δημοσιεύσωμε ἐδῶ μερικὰ ἀπὸ τὰ τετράστιχά του γιὰ τὸ χτίσιμο τοῦ κατεστραμμένου χωριοῦ:

Θὰ γίνουνε οἱ ἐκκλησιές
καὶ τ' ἄσπρα μας σπιτάκια
θὰ βόσκουν πάλι στὶς κορφὲς
ὡραῖα προβατάκια.
Θὰ σπείρη πάλι ὁ γεωργὸς
τὴ γῆ τὴ μαυρισμένη
ποὺ ὁ καθένας χωριανὸς
νέα τροφὴ προσμένει.

Οἱ «σπαζοκεφαλιὲς» δόθηκαν στὸν ἁρμόδιο συντάκτη. * Πολὺ ὄμορφο τὸ γραμματάκι σου, μικρὲ φίλε Β α σ ί λ η Μ π ρ ί ν ι α (Πάτρα). Νὰ εἶσαι βέβαιος πὼς δὲν θὰ πάψωμε ποτὲ νὰ ζητᾶμε νὰ μᾶς ἐπιστρέψουν τὰ παιδιὰ ποὺ μὲ τόση ἀπανθρωπιὰ μᾶς πῆραν οἱ συμμορίτες. * Πολὺ καλὴ ἡ ἔκθεσή σου «'Αναμνήσεις» 'Α θ α ν α σ ί α Μ ι χ ο π ο ύ λ ο υ (Ζαχάρω) καὶ θὰ τὴ δημοσιεύσωμε μὲ τὴ σειρά της στὴ σελίδα «Τὰ παιδιὰ γράφουν». Πρέπει μόνο νὰ κάνης λίγη ὑπομονή. Τὰ σταυρόλεξά σου καὶ ὅ,τι ἄλλο μᾶς ἔστειλες, δόθηκαν στὸν ἁρμόδιο συνεργάτη μας. Τὰ σκίτσα σου βέβαια δὲν εἶναι δημοσιεύσιμα, δείχνουν ὅμως πὼς μπορεῖ νὰ γίνης μιὰ καλὴ ζωγράφος ἂν φροντίσης ἀπὸ τώρα νὰ καλλιεργήσης τὸ ταλέντο σου. * Καὶ οἱ δικές σου σπαζοκεφαλιὲς Γ ρ η γ ό ρ η Ζ η κ ί δ η (Σουφλί) δόθηκαν στὸν εἰδικὸ συνεργάτη μας. * Μὲ πολλὴ εὐχαρίστηση βλέπουμε ἀγαπητὲ Ι. Β. Χ ω ρ ι α τ έ λ λ η (Μυτιλήνη) πὼς ὅλοι στὴν πόλη σου, γράφουν ὡραῖα. Φαίνεται πὼς συνεχίζετε τὴν καλὴ παράδοση τῆς Λέσβου ποὺ ἔβγαλε σπουδαίους λογοτέχνες. Τὰ «γεννέθλια τοῦ Κωστάκη», ἀφοῦ διορθωθοῦν λίγο, θὰ δημοσιευθοῦν στὴ σελίδα «τὰ παιδιὰ γράφουν». * Δ η μ η τ ρ ά κ η Π ε τ σ ι τ ί δ η (Σπάρτη), Ε ὐ σ τ ά θ ι ε Δ ρ ί γ γ α (Θεσσαλονίκη) καλὲς οἱ σπαζοκεφαλιές σας, δόθηκαν στὸν συντάκτη μας.

Ο ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

Η ΕΚΡΗΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

(συνέχεια ἀπ' τὴ σελίδα 124)

πανάστασις, μολονότι δὲν εἶχε ὁρισθῆ ἀκόμη ἡ ἡμέρα της, εἶχε ἐπιταχυνθῆ. Οἱ Τοῦρκοι τῶν Πατρῶν κατεταράχθησαν ἀπὸ τὰ γεγονότα τῶν Καλαβρύτων καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συλλάβουν τοὺς "Ελληνας προκρίτους τῆς πόλεως καὶ νὰ θανατώσουν ἀμέσως τὸν Ι. Παπαδιαμαντόπουλο. Τὴν ἐπίθεσί τους ὅμως ἀνέκοψε ἡ ἐμφάνισις ἐνόπλων ἐντοπίων ὑπὸ τὸν Παναγ. Καρατζᾶν καὶ Ζακυνθίων καὶ Κεφαλλήνων ὑπὸ τὸν Κεφαλλῆνα Γερακάρην. 'Εφονεύθη τότε ὁ Σταμάτιος Κουμανιώτης, ἀλλὰ οἱ Τοῦρκοι κατελήφθησαν ἀπὸ πανικὸ καὶ ἐκλείσθησαν στὸ φρούριο.

Στὶς 24 Μαρτίου εἰσῆλθε στὰς Πάτρας ὁ Βενιζέλος Ροῦφος μὲ τὸν ὁπλαρχηγὸ Σαγιᾶ καὶ ἄλλους καὶ λίγο ἀργότερα ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς καὶ ὁ 'Ασημάκης Ζαΐμης. 'Ο Γερμανὸς ὕψωσε τότε στὴν πλατεῖα τοῦ 'Αγίου Γεωργίου τὸ Σταυρὸ τοῦ ὅρκου τῆς 'Επαναστάσεως. 'Εκεῖ ἔσπευσαν ἀμέσως ὅλοι, ἐντόπιοι καὶ ξένοι, καὶ ἠσπάζοντο τὸ Σταυρὸ καὶ ὡρκίζοντο μὲ τὴ φράσι: 'Ελευθερία ἢ Θάνατος.

'Ο λαὸς τῶν Πατρῶν ἐπέρασε τὶς ὧρες ἐκείνης τῆς ἡμέρας μὲ τὴ βαθύτερη συγκίνησι καὶ ἀγαλλίασι. Δὲν ἦταν ἕνα κίνημα λίγων κατεταναίων.

"Ηταν ἡ 'Επανάστασις τῶν 'Ελλήνων. "Ολοι ἐγονάτιζαν μπροστὰ στὸ Σταυρὸ καὶ ἔλεγαν τὸν ὅρκο.

Πρόκριτοι σεβαστοὶ καὶ ἐπιβλητικοὶ κληρικοί, βαρκάρηδες, τεχνῖτες, στρατιωτικοὶ ποὺ τὰ ὅπλα τους εἶχαν ρίψει τοὺς πρώτους πυροβολισμούς. "Αρχισε ἀμέσως ἡ πολιορκία τοῦ φρουρίου, γιὰ τὴν ὁποία προσέφεραν μερικοὶ 'Επτανήσιοι πλοίαρχοι ἕξη κανόνια.

Στὶς 25 Μαρτίου οἱ Πατρινοί, Καλαβρυτινοὶ καὶ Βοστιτσιῶτες ἀρχηγοί, ἐσχημάτισαν ἐπιτροπὴ ποὺ ὠνομάσθη «'Επαναστατικὸν Διευθυντήριον» καὶ συνέταξαν ἔγγραφο, μὲ τὸ ὁποῖο διεκοίνωσαν στὶς Εὐρωπαϊκὲς Δυνάμεις τὴν κήρυξι τῆς 'Ελληνικῆς 'Επαναστάσεως. Τὸ ἔγγραφο αὐτὸ ἐπεδόθη στοὺς Εὐρωπαίους προξένους τῶν Πατρῶν στὶς 26 Μαρτίου. Προκηρύξεις ἐπαναστατικὲς ἐστάλησαν ἀμέσως εἰς ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς Πελοποννήσου.

Ταυτοχρόνως ἄρχισαν τὰ ἐπαναστατικὰ γεγονότα καὶ στὴ Μεσσηνία. Στὶς 22 Μαρτίου ὁ Πετρόμπεη Μαυρομιχάλης, ἐκήρυξε στὴ Μάνη τὴν 'Επανάστασι καὶ ἑτοιμασμένος νὰ προσβάλη τὴν Καλαμάτα, ἐξεκίνησεν ἐπὶ κεφαλῆς δύο χιλιάδων ἐνόπλων Μανιατῶν, ὡς «'Αρχιστράτηγος τῶν Σπαρτιατικῶν δυνάμεων». Στὶς 23 Μαρτίου πολλοὶ Μανιᾶτες ἐξώρμησαν πρὸς τὰ γύρω τῆς Καλαμάτας καὶ ὁ 'Ηλίας Μαυρομιχάλης, γυιὸς τοῦ Πετρόμπεη, μὲ τοὺς θείους του Γεώργιο καὶ 'Αντώνιο ἐμπῆκαν στὴν πόλι καὶ κατέλαβαν μερικὰ σπίτια, ἀφοῦ εἶπαν στὸ Βοεβόδα 'Αρναούτογλου, ὅτι εἶχαν σκοπὸ νὰ τὸν προφυλάξουν ἀπὸ τὴν ἐξέγερσι. "Ετσι κατέλαβαν τὴν πόλι. Μαζὺ μὲ τὸ σῶμα τοῦ Πετρόμπεη ἦσαν καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ τῶν Μανιατῶν, οἱ Καπετανάκηδες, ὁ Χρηστέας, οἱ Κομουνδουράκηδες, οἱ Κυβέλοι, οἱ Γρηγοράκηδες, οἱ Τρουπάκηδες.

Μαζὺ μὲ αὐτοὺς ἦσαν καὶ ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ὁ Παπαφλέσσας, ὁ Νικηταρᾶς, ὁ Παπατσώνης, ὁ 'Αναγνωσταρᾶς, ὁ Κεφάλας, καὶ ἄλλοι Μεσσήνιοι.

Στὶς 24 Μαρτίου ἀπὸ μιὰ θαυμαστὴ σύμπτωση, ἐνῶ ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανὸς ὕψωνε τὸ Σταυρὸ τῆς 'Ελευθερίας στὴν πλατεῖα τοῦ 'Αγίου Γεωργίου τῶν Πατρῶν, τὸ σῶμα ἐκεῖνο τῶν Μανιατῶν καὶ τῶν Μεσσηνίων ἔκαμε δοξολογίαν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι κοντὰ στὸ ποτάμι «διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος». Οἱ ἱερεῖς ηὐλόγησαν τὰ ὅπλα καὶ τὶς σημαῖες καὶ ὁ Πετρόμπεης ὡρκίσθη πρῶτος:

«"Ινα ἀμύνω τὴν πατρίδα καὶ μόνος τὰ πάτρια τηρήσω».

Οἱ ἄλλοι ἀρχηγοὶ καὶ οἱ στρατιῶτες ἔδιναν τὸν ὅρκο μὲ τὴ φράσι:

«"Ινα μὴ καταισχύνωμεν τὰ ὅπλα τὰ ἱερά, οὔτε ἐγκαταλείψωμεν τὸν παραστάτην, ὅπου ἂν στοιχίσωμεν».

Στὶς 25 Μαρτίου ὁ Πετρόμπεης, εἰσῆλθε στὴν Καλαμάτα, συνέστησε ἐπαναστατικὴ ἐπιτροπὴ ποὺ τὴν ὠνόμασε «Μεσσηνιακὴ Γερουσία» καὶ ἀπηύθυνε διακοίνωσι στὶς Μεγάλες Δυνάμεις τῆς Εὐρώπης, μὲ τὴν ὁποίαν ἐγνωστοποιοῦσε τὸ ἐπαναστατικὸ γεγονός.

'Ο μεγάλος 'Αγὼν εἶχεν ἀρχίσει.

Διονύσιος Α. Κόκκινος
(τῆς 'Ακαδημίας τῶν 'Αθηνῶν)

Περνᾶτε εὐχάριστα τὴν ὥρα σας

1) Μεταγραμματισμός

Εἶναι μέρος ἑνὸς ὅλου.
Ἂν τοῦ ἀλλάξω ἕνα γράμμα
Θὰ ἀρχίση νὰ γυρίζη
Καὶ ν' ἀλέθη ἐν τῷ ἅμα.

2) Σκάλα

Σ — Σ
Σ — — Σ
Σ — — — Σ
Σ — — — — Σ
Σ — — — — — Σ
Σ — — — — — — Σ

1) Σῆμα κινδύνου. 2) Δὲν ἔπαθε τίποτα. 3) Γεωργικὸ προϊόν. 4) Νησὶ τοῦ Αἰγαίου. 5) Κάτοικος Εὐρωπαϊκῆς χώρας. 6) Συνηθισμένο ἀνδρικὸ ὄνομα.

Δημ Παπαδολιᾶς, Σπάρτη

3) Τρίγωνο

Ὁριζόντια καὶ Κάθετα: 1) Μοῦσα. 2) Αὐτοκράτειρα τοῦ Βυζαντίου. 3) Τελευταία κατοικία. 4) Χρονικὸ διάστημα. 5) Θὰ τὴν βρῆτε στὸ πρόσωπο (καθαρεύουσα). 6) Βυζαντινὴ νότα. 7) Φωνῆεν.

4) Τὰ ἀρνιά

Ἕνας τσοπάνος ἄφησε μὲ τὴ διαθήκη του στὰ τρία παιδιά του 17 ἀρνιὰ μὲ τὴν παραγγελία νὰ τὰ μοιράσουν ὡς ἑξῆς: Ὁ μεγαλύτερος νὰ πάρη τὰ μισά, ὁ δεύτερος τὸ ἕνα τρίτον ἀπὸ τὰ 17 καὶ ὁ τρίτος, τὸ ἕνα ἔνατον ἀπὸ τὰ 17. Οἱ τρεῖς κληρονόμοι ἐπειδὴ δὲν μποροῦσαν νὰ κάνουν τὴ μοιρασιά, κατέφυγαν στὸν Εἰρηνοδίκη ποὺ τοὺς τὰ μοίρασε πραγματικά, σύμφωνα μὲ τὴ διαθήκη. Μπορεῖτε νὰ βρῆτε πῶς τὰ κατάφερε;

5) Λεξίγριφος

Τὸ πρῶτο, σῶμα ἐκ τῶν οὐρανίων
Τὸ δεύτερό μου, νόμισμα παλιό:
Τὸ τρίτο μου ἀκρόπολη Ἑβραίων
Κι' ὅλα μαζὶ ἀποτελοῦν Σχολειό.

6) Κρυπτογραφικό

(Κάθε ἀριθμὸς τῆς πρώτης σειρᾶς, ἀντιστοιχεῖ σ' ἕνα γράμμα ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κλειδὶ γιὰ τὴν ἐξήγηση τῶν ἀριθμῶν στὶς ἄλλες σειρές).

1) 1 2 3 4 5 6 7 8 = Πόλη τῆς Ἰταλίας.
2) 3 6 3 8 = Νοστιμίζει τὸ φαγητό.
3) 8 3 1 5 8 = Τροφὴ τῶν ἀλόγων.
4) 2 1 3 = Ἀριθμητικό.
5) 4 5 6 7 8 = Δὲν εἶναι χωριό.
6) 5 4 6 3 = Μ' αὐτὰ πολεμοῦν.
7) 6 3 6 2 8 = Λουλούδι στὴ δημοτική.
8) 7 5 1 = Κι' ἄλλο λουλούδι στὴν καθαρ.

Κ. Μπαλτᾶς, Ἀλεξανδρούπολη

7) Ἐλλειποσύμφωνο

Συμπληρώνοντας τὰ σύμφωνα ποὺ λείπουν, θὰ διαβάσετε ἕνα γνωστὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Σωκράτη.

οἶ α ὅ ι οὐ ὲ οἶ α

Εὐθύμιος Λώλης, Τρίκκαλα

Σταυρόλεξο ἀριθ. 6.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ: 1) Ἄσκοπος, ἀνωφελής.— Μῖγμα. 2) Πρόθεση. 3) Συνηθισμένο ἀνδρικὸ ὄνομα.— Γυναικεῖο ὄνομα χαϊδευτικά. 4) Τὸ κρατοῦν στοὺς ψαλτάδες. 5) Ἕνας περίφημος καταρράκτης.— Καρποφόρο δένδρο. 6) Χρονικὸ διάστημα. 7) Γίνονται στὰ γήπεδα —Ἡ μέση (καθαρεύουσα). 8) Καταπολεμᾶ τὴν ἑλονοσία (γεν.) 9) Ἔτσι λένε τὴ γυναῖκα στὸ χορό.— Ἀναφορικὴ ἀντωνυμία. 10) Δὲν ἱκανοποιεῖ τοὺς ἀχόρταγους 11) Χαλαρά, ἀδύναμα.—Ἐκεῖ βγάζουν τὰ μάρμαρα. 12) Ἐναντιωματικὸς σύνδεσμος. 13) Δὲν ἔχουν διόλου πάχος.—Ἀσχολοῦνται μὲ τὸ παρελθόν. 14) Ἄρθρο στὴν αἰτιατική. 15) Ἀρρώστεια ποὺ βασανίζει τὰ παιδιά.— Διακρίνει τοὺς φρόνιμους ἀνθρώπους.

ΚΑΘΕΤΑ: 1) Τὸ παίρνουν οἱ μαθηταὶ ὅταν εἶναι ἀδιάβαστοι.—Φροῦτο. 2) Σύνδεσμος. 3) Τὰ Ἑλληνόπουλα φέρονται πάντοτε ἔτσι.— Οἱ Ἰταλοὶ τὰ βλέπουν ἀκόμη στὸν ὕπνο τους. 4) Ἐκεῖ βρισκόμαστε (γεν.) 5) Μετατρέπουν τὸν ἀέρα σὲ κινητήρια δύναμη.— Πελοποννησιακὴ πόλη. 6) Τὸ τρέμουν οἱ γεροντοκόρες. 7) Θὰ τὴν βρῆτε στον ἀργαλειό.— Γυναικεῖο χαϊδευτικὸ ὄνομα. 8) Χορταρικό. 9) Ὁ σκελετὸς τοῦ αὐτοκινήτου.— Γλυκανάλατο χαϊδευτικὸ ὄνομα. 10) Θαυμάζεται ἀπὸ ὅλους (αἰτ.). 11) Τῆς Ρόδου εἶναι περίφημος.— Μ' αὐτὸ ἀλοίφεται ὁ βαπτιζόμενος. 12) Ὄχι τὰ μισά. 13) Μ' αὐτὲς ἦρθαν σὲ φῶς σπουδαῖα ἀρχαιολογικὰ εὑρήματα.— Τέτοιο ροῦχο δὲν εἶναι γιὰ φόρεμα. 14) Σύνδεσμος. 15) Ἐπιβάλλεται γιὰ τοὺς ἐργαζομένους.—Ἡ μεγαλύτερη Ἤπειρος (γεν.).

ΛΥΣΕΙΣ 5ου ΤΕΥΧΟΥΣ

1) Ἀφαίρεση γραμμάτων

Οἱ νέες λέξεις ποὺ θὰ σχηματισθοῦν, εἶναι: ΑΕΤΟΣ, ΠΛΥΣΙΣ, ΚΑΛΑΜΙ, ΛΕΡΟΣ, ΠΥΛΟΣ, ΚΑΙΩ, ΕΠΑΝΩ, ΑΡΕΤΗ. Ἡ πόλη τῆς Ἰταλίας ποὺ δίνουν τ' ἀφαιρεθέντα γράμματα, εἶναι: ΝΕΑΠΟΛΙΣ.

2) Στοιχειόγριφος

ΤΟΝΟΣ — ΟΝΟΣ.

3) Διπλῆ ἀκροστοιχίδα

1) Υαιν Α
2) ΔέλεαΡ
3) Ρώμ Η
4) Αλα Σ

4) Συλλαβικὸ τετράγωνο

Νά πῶς πρέπει νὰ τοποθετηθοῦν οἱ συλλαβές:

ΧΩ	ΡΑ	ΦΙ
ΡΑ	ΦΙ	ΝΑ
ΦΙ	ΝΑ	ΛΕ

5) Μεταγραμματισμός

ΜΩΡΟΣ = ΜΗΡΟΣ.

6) Πνευματόγριφος

Ὅρος — Ὄρος.

7) Κρυπτογραφικό

ΙΟΡΔΑΝΗΣ. Ὀδησσός, Ροδανός, Δανία, Ἄνδρος, Νῆσσα, Ἡσίοδος,

8) Στοιχειόγριφος μὲ μεταγραμματισμό

ΙΚΑΡΙΑ — ΚΑΡΙΑ — ΜΑΡΙΑ.

Λύση σταυρολέξου ἀριθ. 5

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ: 1) ΤΡΟΧΟΣ —ΚΑΡΠΟΣ 3) ΑΡΙΣΤΑ—ΔΙΚΝΟΝ. 4) ΛΑΜΙΑ. 5) ΣΑΛΑΜΙΣ. 6) ΑΜΝΟΙ — ΑΓΑΠΗ. 7) ΣΚΙΑ — ΣΙΓΗ. 8) ΣΠΑΤΑ—ΟΡΜΟΣ 9) ΙΛΑΙ—ΧΗΝΑ. 10) ΚΟΤΣΙ — ΙΣΤΙΑ. 11) ΣΑΝΙΔΙΑ. 12) ΚΗΛΙΣ. 13) ΚΙΣΜΕΤ—ΧΑΡΤΗΣ. 15) ΣΚΑΦΟΣ—ΣΠΑΝΟΣ.

ΚΑΘΕΤΑ: 1) ΤΡΑΥΜΑ — ΚΟΥΚΟΣ. 3) ΟΛΙΚΟΝ—ΤΣΑΣΚΑ. 4) ΟΣΤΙΣ. 5) ΣΙΚΑΛΙΣ. 6) ΣΤΑΛΑ — ΑΚΤΙΣ. 7) ΑΛΜΑ — ΙΧΝΗ. 8) ΚΑΛΜΑ—ΙΛΑΡΑ. 9) ΙΜΑΣ — ΧΑΔΙ. 10) ΚΑΛΑΙ—ΙΣΧΥΣ. 11) ΣΑΓΟΝΙΑ. 12) ΓΗΡΑΣ. 13) ΠΟΝΗΡΑ — ΤΡΙΤΟΝ. 15) ΣΥΝΟΧΗ — ΑΜΕΣΩΣ.

Ο ΑΡΧ

ΑΙ

Συνέχει

Ὁ Ἀητός τοῦ Βάλτου.

(Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο)

31) — Ὁ Ἄγρας ἄκουσε τὴ διήγηση σκεφτικός.

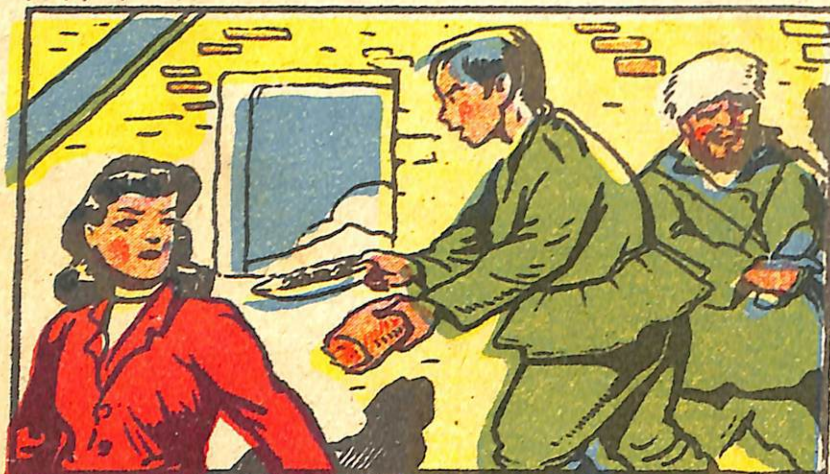
— Πῶς τὸν πίστεψες Καπετάνιο ; ρώτησε ὁ Μιχάλης.

— Παράξενο, εἶπε ὁ Ἄγρας, εἶχε τὸ χρυσὸ σταυρουδάκι τοῦ Κέντρου.... Κι' ὕστερα [illegible] πληροφορίες του γιὰ τὸ καρτέρι τῶν Κομιτατζήδων ἦταν σωστές, συνέχισε ὁ Ἄγρας. Πολὺ περίεργο μοῦ φαίνεται...

32) — Ἔτσι κάνουν αὐτοί. Λένε κάτι σωστὸ γιὰ νὰ σοῦ κερδίσουν τὴν ἐμπιστοσύνη... Θυσιάζουν ἕνα σπουργίτη, νὰ ποῦμε, γιὰ νὰ βάλουν στὸ χέρι ἕνα λαγό... Μὰ ἂς μὴν ἀργοῦμε... Εὐτυχῶς ποὺ ὁ «Βασίλης» σου μίλησε δυνατὰ κι' ἄκουσα ποῦ πᾶνε !

— Θὰ τὴ σώσωμε, μὴ φοβᾶσαι Μιχάλη. Ὁ ἀγώνας δὲν πρέπει νὰ χάση μιὰ ἡρωΐδα σὰν τὴν κ. Γαλάτεια... Ἐμπρός λοιπὸν γιὰ τὸ μύλο τοῦ Πέϊτζο, εἶπε μ' ἀπόφαση ὁ Ἀητὸς τοῦ Βάλτου.

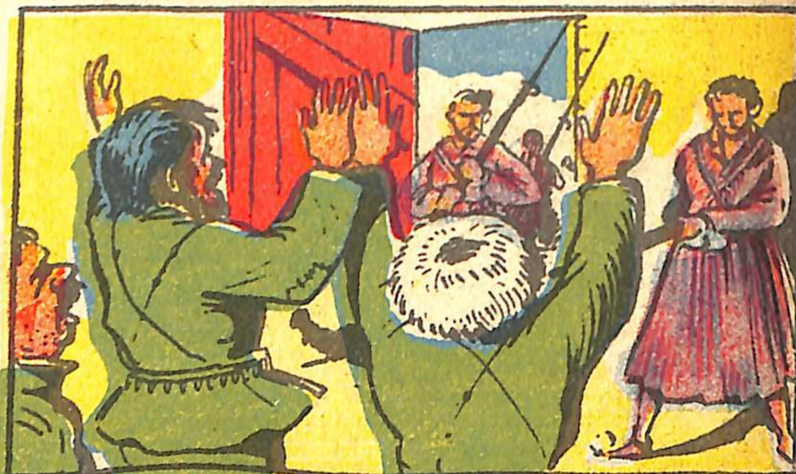

33) Στὸ μύλο ποὺ ἦταν μαζὶ καὶ χάνι γιὰ τοὺς περαστικούς, ἕνας Βούλγαρος μὲ λερὴ ποδιὰ πήγαινε κι' ἐρχόταν φροντίζοντας γιὰ τοὺς ἄνδρες ποὔχε φέρει ὁ Μήτρη Τσέϊκο...

Ἡ κ. Γαλάτεια καθισμένη παράμερα σ' ἕνα πάγκο, κρατοῦσε στὰ χέρια τὸ κεφάλι της κι' ὅλο κοίταζε πέρα ἀπ' τὸ παράθυρο

Ὁ Μήτρη τὶς ἔφερε ἕνα γαβαθάκι ἐλιὲς καὶ ψωμί.

— Φάε, τῆς εἶπε ἀπότομα. Δὲ θὰ σὲ πειράξει κανείς.

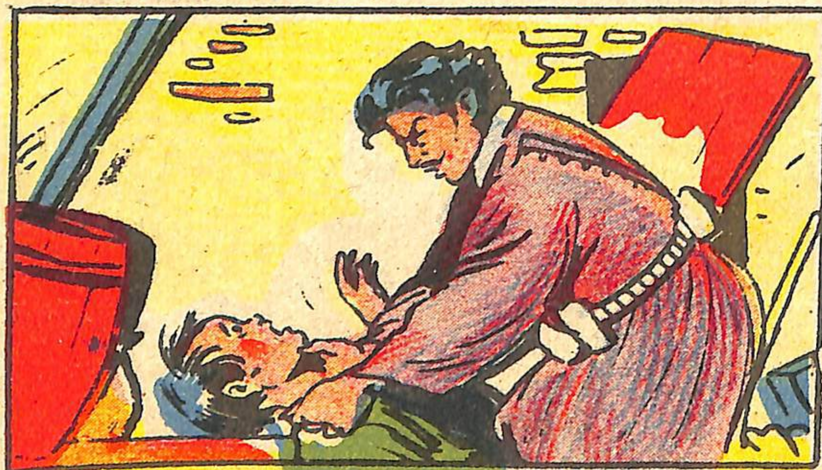

34) Ἄρχισαν νὰ τραγουδᾶνε κι' ἀπ' ὅλους τὸν πιὸ πολὺ θόρυβο τὸν ἔκανε ὁ Βούλγαρος πούχε παίξει τὸ ρόλο τοῦ Ἕλληνα.

— Ἡ φωνὴ τοῦ Βασίλη, εἶπε ὁ Ἄγρας καθὼς σίμωναν.

Χύμηξαν ἀπάνω στοὺς Βούλγαρους. Βλαστήμιες καὶ τρομαγμένες φωνὲς γέμισαν τὸ χάνι. Μόνο τρεῖς - τέσσερις ξέφυγαν.

Ὡστόσο μέσα στὸ μύλο ἔμεναν τρεῖς κι' ὁ Μήτρη Τσέϊκο. Σήκωσαν τὰ χέρια καὶ παραδόθηκαν.

35) Μόνο ὁ Μήτρη Τσέϊκο ἀντιστάθηκε λυσσασμένα. Πιάστηκαν στὰ χέρια μὲ τὸ Μιχάλη ποὺ φώναξε :

— Κανεὶς μὴ σιμώση. Εἶναι δικός μου ὁ προδότης !...

— Πρόφταξε, Καπετάνιο, φώναξε στὸν Ἄγρα ἡ κ. Γαλάτεια. Ὁ Μιχάλης θὰ τὸν σκοτώση.

Εἶδε ποὺ τὴν κοίταξε ἀπορημένος καὶ πρόσθεσε ἀμέσως :

— Ζωντανὸς θὰ σᾶς εἶναι πιὸ χρήσιμος...

36) — Στάσου Μιχάλη, φώναξε ὁ Ἄγρας στὸ παλληκάρι ποὺ εἶχε ἀκουμπήσει τὸ γόνατό του στὸ στῆθος τοῦ νικημένου Βασίλη κρατώντας τον ἀπ' τὸ λαιμό.

Στὴ φωνὴ τοῦ Ἄγρα κανεὶς δὲν ἀντιστεκόταν ποτέ, κι' ἂς μὴν ἦταν ἄγρια κι' ἂς ἠχοῦσε σὰ μουσικὴ μὲ τὶς νότες τῆς καλωσύνης ποὺ τὴ δονοῦσαν.

— Θὰ τὰ ποῦμε ἄλλη φορά, εἶπε ὁ Μιχάλης καὶ τὸν ἄφησε.

(Συνεχίζεται)